الإنترنت إمتحان الإيمان والأخلاق والعقول

ئینتەرنێت تاقیكردنەوەی باوەڕو ڕەوەشتو هزرەكانە

نوسینی:
د. محمد بن إبراهيم الحمد
دكتور في قسم العقيدة - جامعة القصيم - القصيم
والمشرف العام على موقع دعوة الإسلام

وەرگێڕانی:
ڕۆستەم فتح الله عبدالله

لە بڵاوكراوەكانی ماڵپەڕی ئیمان وەن
www.iman1.com

پێداچوونەوەی:
م. صلاح الدين عبدالكريم

چاپی یەكەم
1433 ك

ناوی کتێب: ئینتەرنێت تاقیکردنەوەی باوەڕو ڕەوەشتو هزرەکانە
نوسەر : د. محمد بن إبراهیم الحمد
وەرگێڕ: ڕۆستەم فتح الله عبدالله
ژمارەی سپاردن: (   )
نۆرەی چاپ: یەکەم
ساڵی چاپ: 1433ی کۆچی
بنکەی بڵاوکردنەوە: کتێبخانەی پێشین - هەولێر
کتێبخانەی دێرین - سۆران
کتێبخانەی زانستی بەسوود - کەلار.
کتێبخانەی صوهەیب - کۆیە
کتێبخانەی سیما - چەمچەماڵ
کتێبخانەی سوننە - سلێمانی
کتێبخانەی ئیمان - سلێمانی

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي أنزل على عبده الفرقان الفارق بين الحلال والحرام، والسعداء والأشقياء، والحق والباطل وجعله برحمته هدى للناس عموما، وللمتقين خصوصا، من ضلال الكفر والمعاصي والجهل، إلى نور الإيمان والتقوى والعلم وأنزله شفاء للصدور من أمراض الشبهات والشهوات، ويحصل به اليقين والعلم في المطالب العاليات، وشفاء للأبدان من أمراضها وعللها وآلامها وسقمها، وأخبر أنه لا ريب فيه ولا شك بوجه من الوجوه، وذلك لاشتماله على الحق العظيم في أخباره، وأوامره، ونواهيه، وأنزله مباركا فيه الخير الكثير، والعلم الغزير، والأسرار البديعة، والمطالب الرفيعة، فكل بركة وسعادة تنال في الدنيا والآخرة، فسببها الاهتداء به واتباعه، و صلى الله على نبينا محمد وعلى آله و صحبه أجمعين

أمّا بعد:

لە ڕۆژگاری ئێستاماندا ئەو هۆكارانەی كەوا دەبنە هۆی ئەوەی كە خەڵكی بەرەو بەدڕەوشتی و لاڕێی بوون بەرێت بە هەمو شێوازێكی سوك و ئاسان خراونەتە ڕو وە هەوڵ و كۆششێكی زۆر دەدرێت بۆ بەرەو پێش چون و برەودان بەو هۆكارانەی كەوا دەبنە هۆی فیتنە بۆ خەڵكی جا لە ڕۆژگاری ئێستاماندا زۆر فیتنە هەیە ڕوی لێمان كردووە زۆرێك لەو فیتنانەی كەوا باڵی كێشاوە بەسەرماندا.. یە كێك لەو فیتنە هەرە گەورانەی كە ئێستا لە ناو هەموو جیهانداو بە تایبەت لە ناو كۆمەڵگەی مسوڵمانداندا باوە بریتییە لە فیتنەی (ئینتەرنێت) ....

جا خراپی خەڵكی لەوەدا دەبینرێت كە بە فیتنەی نازانن، بە ڵكو بە پێویستی ژیان و پێشكەوتنی دەزانن، جا هەر كاتێك خەڵكی حاڵیان وابێت كە باش و

خراپ له یەکتری جیا نەکەنەوە ئەوا بەرەو نەمان و تیاچوون هەنگاو دەنێن، بۆیە پێویستە لە سەر خەڵکی کەوا باش و خراپی خۆی بزانێت و بی ناسێت ! بۆ ئەوەی کاتێك فیتنە ڕوی لێ دەکات بتوانێت خۆی لێ بپارێزێت وەکو شاعیر دەڵێت:

عرفت شر لا لشر لکن لتوقیه ومن لا یعرف شر عن الخیر یقع فیه

خراپەم ناسی نەك بۆ ئەوەی ئەنجامی بدەم

بەڵکو بۆ ئەوەی خۆمی لێ بپارێزم

هەرکەسێك خراپە جیانەکاتەوە لە چاکە ئەوا دەکەوێتە ناوی

جا ئەگەر بە وردی تەماشایەك بکەین فیتنەو ترسناکی (ئینتەرنێت)مان بۆ دەر دەکەوێت، جا هەرکات و زەمانێك فیتنەو ئامرازەکانی فیتنە ڕوی لە خەڵکی کرد ئەو کات بەد ڕەوشتی و خراپەکاری زیاتر دەرگای بۆ دەکرێتەوەو ئاسان دەبێت و زیاتر تەشەنە دەسێنێت، جا خوێنەری خۆشەویست: ئەم کتێبەی بەردەستت یە کێکە لەو کتێبانەی کەوا باسی ئەم فیتنەو تاقیکردنەوەیە دەکات، وە ئەو هۆکارانەی کەدەبێتە هۆی ڕزگاربون و نەجاتبوون لەو تاقیکردنەوەیە

کە وەکو فیتنەیەك ڕووی لە خەڵکی کردووە جا منیش بە پێویستم زانی کەوا ئەم کتێبە بە سوودە وەربگێڕمە سەر زمانی کوردی لەبەر ئەوەی خەڵکانێکی زۆر لە (کچان و لە کوڕان) سەرقاڵی (ئینتەرنێتن)و بە ڕادەیەکی زۆر خۆیان پێوە سەرقاڵ کردووە، ئەم سەرقاڵییەش بێگومان سەر دەکێشێت بۆ تاوان و سەرپێچی خوای گەورەو دوور کەوتنەوە لە خوای گەورەو دینەکەی.

جا بە ئەرکی سەرشانی خۆمم زانی کە وەری بگێڕمە سەر زمانی کوردی بۆ ئەوەی سوود بە ئێوەی خۆشەویست بگەیەنم، جا لە هەندێك شوێندا پێویستی بە

زیاد كردن كردووە به هۆی ئەوەی كە لە تۆڕەكانی (ئینتەرنێت و فەیسبووك و یوتیوب)دا كاری ناشەرعی و ناشیاوی زۆر ئەنجام دەدرێت)دا كە بەڕاددەیەكی ئێجگار زۆر ناشەرعی تێدا ئەنجام دەردرێت بە تایبەت لە Facebook چونكە بەڕاستی هەروەكو چۆن ئاسانكاری بۆ بڵاوكردنەوەی (ئینتەرنێت) كراوە بە هەمان شێوەش ئەو پەڕی هەوڵ و تێكۆشان دراوە بۆ بەرەوپێش چون و بڵاوكردنەوەی خراپەكاری تیایدا و ئەو پەڕی ئاسانكاری و مەجالی تیادا كراوە بۆ بەرەو پێش چونی بەرنامە ناشەرعییەكان و سایتە كۆمەڵایەتییە ناشەرعییەكان، وە پاشان ئامۆژگاری زانایانم هێناوە كە ئامۆژگاری و ڕوونكردنەوەیان داوە لەسەر بەكار هێنەرانی ئەم سایتە كۆمەڵایەتییانە...

بە ئومێدو هیوای ئەوەی كە بتوانم بەم كارە بچوكەم خزمەتی ئێوەی بەڕێزو خۆشەویست بكەم.

داوا لە خوای گەورەو كارلەجێ دەكەم كەوا پاداشتی دانەرەكەی بداتەوەو بیكاتە توێشویەك بۆ قیامەتی، وە داوا لە خوای پەروەردگار دەكەم كە ئەم وەرگێڕەی منیش بكاتە پاداشتێك بۆ ڕۆژی دواییم، وە داوا لە خوای گەورەو میهرەبان دەكەم كەوا پاداشتی برای بەڕێزو خۆشەویستم (م. ڕێباز محمود) ئیمام و وتاربێژی مزگەوتی إمامی شافعی لە چەمچەماڵ، بداتەوە كە یارمەتییەكی زۆری دام بۆ وەرگێڕانی شیعرە عەرەبیەكان كە لەم كتێبەدا هاتووە، خوای گەورە پاداشتی بە بەهەشتی بەرین بداتەوە.

ڕۆستەم فتح الله عبدالله

٢٠١٢ / ٥ / ١٧

پێشەکی دانەر

ئینتەرنێت داهێنراوێکی گەورەیە لە دونیای زانیارییەکاندا، وە پێشبڕکێ یەکی فراوانە بۆ تاقیکردنەوەی باوەڕو ڕەوشت و هزرەکان، وە دەرگاکانی خێرو چاکە کراوەن، بەڕووی (ئینتەرنێتدا)دا وە شەڕو خراپەکاری خراونەتە ڕوو بە هەموو شێوازێکی سووك و ئاسان، بە شێوازێك (ئینتەرنێت) دەتوانرێت بەکاربهێنرێت چۆن بتەوێت، هەروەها بینینەکان والآدەکات چۆنت بووێت، وە دەستەکان هەڵە دەکەن ویستی چۆن بێت، بێ ئەوەی لێ پێچینەوەی لەسەر بکرێت، بێ ئەوەی هەڵوێستێك هەبێت لەسەر ئەو سنوورانە، نەفسە خراپەکان ئارەزوو دەکەن لەوەی هەرشتێك کە خراپ بێت فەرمان دەکات بەدەستەکان لە پەڕەکانی (ئینتەرنێت) بینووسێت بەخراپ وە بەنێو خەڵکیدا بلآوی بکاتەوە، نەفسە خراپەکان ئارەزووی بلآو بوونەوەی شتانێکی هەست بزوێن دەکەن کە نەفسی ئینسانەکان ڕادەچڵەکێنێت بۆ کاری ناشیاو و خراپ و ئارەزوبازی، بۆیە کۆمەڵە کەسانێکی خراپ بەردەوام پێشبڕکێی تاوان دەکەن لە بەکارهێنانی ئەم ئامێرەدا, جا هۆی خراپ بەکارهێنی ئەم ئامێرە ئەوەیە کە هەست بە چاودێری خوای گەورە ناکرێت، چونکە ئەگەر هەست بە چاودێری خوای پەروەردگار بکرێت، وە بزانرێت خوا شاهیدی هەموو کاروبارێکە, ئەوا هەڵە لە بەکارهێنانی ئەم ئامێرە کەم دەبێتەوە، ئەوکات ئەم (تەکنۆلۆجیا)ی پێشکەوتنە لە کاری باش و بەسودا بەکاردەهێنرێت کە سوودی بۆ مرۆڤایەتی هەبێت، ئەوکات سەربەرزی و سەرفرازی بەدەست دێت بەڵام بە پێچەوانەوە ئەگەر نەفسەکان والآ بکرێت ئەوا باش بزانە نەفس حەزی بەهەواو ئارەزووە, تووشی لەڕێ دەرچوون و بێ ئیمانیت

دەكات و دەبێتە هۆی نەمانی تەقوا[1] وە دەبێتە هۆی مردن و لەناوچوونی پلەو پایەو نامووس و كەمبوونەوەی رێزو شكۆ.

وە ئەم نوسراوە لە چۆنێتی بەكارهێنانیدا بە یانزە خاڵ باسم كردووە، ئومێد بە كەسێك دەبرێت بە ئیزنی خوا ئەگەر لەم یانزە خاڵەدا یاخود لەم یانزە (إمتحان) تاقیكردنەوەیەدا رزگاری ببێت ئەوا بەئیزنی خوا سەرفرازی ئەم دونیاو ئەو دونیا دەبێت، وە ئەگەر كەسێكیش نەبێت لەو كەسانەی كەوا ئەو سەرفرازییە بۆ كەسانی كە بەدەست بهێنێت، ئەوا بە دڵنیاییەوە بۆ خۆی فەراهەمی دەهێنێت.

د. محمد بن إبراهيم الحمد
دكتور في قسم العقيدة - جامعة القصيم — القصيم
والمشرف العام على موقع دعوة الإسلام ١٤٢٤/٧/٩ هـ

(1) تەقوا/ بە مانای خۆپارێزیو لەخواترسانە لە ئاشكرایيو پەنهانیو نهێنی دا.

الإنترنيت إمتحان

ــــ ئینتەرنێت وەکو تاقیکردنەوەیەك:

ــــ وەچەند هۆکارێکی جۆراو جۆر بۆ ڕزگاربوون لە فیتنەی ئینتەرنێت:

الأول: إحسان التعامل مع الإنترنيت

یەکەم: باش بەکارهێنان و هەڵسوکەوت کردن لەگەڵ ئینتەرنێت

الثاني: الحذر من خطوات الشيطان

دووەم: ئاگابوون لە فێڵ و پیلانەکانی شەیتان

الثالث: تخصيص الوقت، وتحديد الهدف

سێ یەم: تایبەت کردنی کات، وە دیاریکردنی ئەو شتەی هەوڵی بۆ دەدەیت

الرابع: النظر في العواقب

چوارەم: تێڕوانین لە ئایندە

الخامس: تجنب المثيرات

چێنجەم: خۆلادان لە شتە هەست جوڵێنەرەکان

السادس: غض البصر

شەشەم: چاو داخستن لەئاست شتە حەرامکراوەکان

السابع: التثبت

حەوتەم: لێکۆڵینەوەو هەڵسەنگاندن

الثامن: التأني في إبداء الرأي

هەشتەم: لەسەرخۆیی وپەلە نەکردن لە دەربڕینی بۆچون و پێشنیارەکان

التاسع: لزوم مراقبة الله _ عز وجل

نۆیەم: پابەندبوون بە چاودێری خوای پەروەردگارەوە

العاشر: المشاركة في تقديم النافع المعين

دەیەم: بە شداربوون لەپێشكەش كردنی شتی باشی یارمەتیدەردا.

الحادي عشر: إنكار المنكر

یانزەیەم: نەهی كردن و ئینكاریكردن لە خراپەكاری

الأول: إحسان التعامل مع الإنترنيت.

باش هەڵسوكەوت كردن لەگەڵ ئینتەرنێتدا

عەقڵ ئازادە، لەوەی كە چۆن (ئینتەرنێت) بەكاربهێنێت " بەوەی لەكاری بەسوودو باشدا یان لە كاری تاوان و سەرپێچی خوای باڵادەست بەكاری بهێنێت، جا ئەو كەسەی لەكاری باش و بەسووددا

(ئینتەرنێت) بەكار بهێنێت ئەوا سەر فرازو براوەیە، ئەو كەسەیشی لەكاری فاحیشەو كاری ئاژاوەگێڕی و كاری بێ ماناو بێ كەڵكدا بەكاری بهێنێت ئەوا هەر لەدونیادا زەرەو زیانەكەی بە چاوی خۆی دەبینێت لە ڕۆژی دوایشدا لێی بەرپرسیارەو لێ پرسینەوەی لێ دەكرێت لە لایەن خوای پەروەردگارەوە، خەڵكی لە بەكارهێنانی (ئینتەرنێتدا) جیاوازن و هەركەسێك بە جۆرێك مامەڵە لەگەڵ ئەم ئامێرەدا دەكات، ئەو كەسانەش لە بەكارهێنانیدا لە دوو كۆمەڵ بەدەر نین، ئەم دوو كۆمەڵەش چەند ئامانجێكیان هەیە لە بەكارهێنانیدا:

كۆمەڵەی یەکەم ـــ کەسانێکن لەکاری باش و بەسوودا بەکاری دەهێنن ـــ ئەمانەش

دابەش دەکرێن بۆچەن کەسانێك بە پێی ئامانجەکانیان:

أ/ کەسانێك بۆ بانگەوازی خوای گەورە بەکاری دەهێنن و لە ڕێی ئەم ئامێرەوە بانگەوازی بۆ دینی (ئیسلام) دەکەن ـــ جا چی بە بڵاوکردنەوەی (کتێب _ نامیلکە _ محاضراتی صوت _ دەرزو و دەوری زانایان _ وتارەکانیان)

کە ئەمەش باشترین خێرە، چونکە زانایان دەفەرموون باشترین جیهادی (زانست)ە.

ب/ کەسانێکی تریش هەن ئەم (ماڵپەڕو سایتانە) بەڕێوە دەبەن و بەردەوام کتێب و دەرزەکانی زانایان دادەگرن و فەتوا گرنگەکانیان کە پەیوەندی بە مسوڵمانانەوە هەیە لە هەموو بوارەکانی

(بیروباوەڕو عەقیدە _ فقە _ مەنهەج) وە یاخود ئەو فەتوا گرنگانەی کە وەکو (ئاڵتوون و زێڕ)وان کە لە (قورئان و فەرموودەوە) هەڵچنراون، خەڵکی پێ چاوڕۆشن دەکەنەوە، لە کاتی

(فیتنەو ئاژاوەگێڕی)دا کە پەیوەندی بە ژیانی موسڵمانان و خەڵکی یەوە هەیە دادەگرن و بۆ خەڵکی ئاسان دەکەن، کە بەڕاستی ئەم جۆرە کەسانەش بەشدارن لەو خێرە گەورەیەی زانایاندا إن شاء الله.

ج/ کەسانێکی تریش هەن شوکرانەی نیعمەتەکانی خوای گەورە دەکەن بەوەی کە (ئینتەرنێت) بۆ دەرزو دەوری شەرعی و زانستی بەسوود بەکاردەهێنن و

ئەوکاتانەی کە خۆیان بەم ئامێرەوە سەرقاڵ دەکەن ناهێڵن شەیتان زاڵبێت بەسەریانداو ئەمری خوای گەورەو پێغەمبەرەکەی جێ بە جێ دەکەن هەروەکو پێغەمبەری ئازیز فەرمویەتی: وروي عن أنس بن مالك رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه و سلم: { طلب العلم فريضة على كل مسلم }(2).

واتە: گەڕان بەدوای زانست و فێربوونی زانستی شەرعیدا واجب و پێویستە لەسەر هەموو موسڵمانێك.

وە لە فەرموودەیەکی تردا پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) فەرمویەتی:

{ مَنْ سَلَكَ طَرِيقًا يَلْتَمِسُ فِيهِ عِلْمًا سَهَّلَ اللَّهُ لَهُ به طَرِيقًا إِلَى الْجَنَّةِ }(3).

واتە: هەرکەسێك ڕێگەیەك بگرێتە بەر بۆ فێربوونی زانست خوای گەورە بەو هۆیەوە ڕێگەیەکی بەهەشتی بۆ ئاسان دەکات.

گەڕان بە دوای زانستی شەرعیدا دەبێت لە بەردەستی مامۆستایەکدا فێری ببیت و خۆت پەروەردە بکەیت نا بێت خۆت لەماڵەوە دانیشی و بتەوێت خۆت بە تەنها فێری زانستی شەرعی بکەیت چونکە باشترین زانست ئەوەیە کە لەبەر دەستی مامۆستایەکدا دابنیشیت و فێری ببیت، بۆیە دەبێت ئەو پەڕی

هەوڵ بدەیت تاکو مامۆستایەکت دەست دەکەوێت، بەڵام ئەگەر ئەوسا نەتتوانی مامۆستایەکت دەست بکەوێت یاخود شوێنت دوور بوو، ئەوکات دەتوانیت لە ڕێی (ئینتەرنێت)ەوە هەوڵی زانستی شەرعی بدەیت چونکە زۆر جار بۆت نارەخسێت یاخود مەجال نییە بۆیە ئەم جۆرە کەسانە جاری واهەیە شوێنیان

(2) صحيح الترغيب والترهيب للألباني (ج/1–ص/17). ورواه ابن ماجه.

(3) صحيح الجامع الصغير (ج/٢–ص/٦٠). صحيح مسلم برقم (٦٢٩٩).

دوورەو ناچارن لەڕێی (ئینتەرنێت)ەوە داوای زانستی شەرعی بکەن، کە ئەمەش نیعمەتێکی ئێجگار گەورەو زۆرە چونکە زەمانێك هەبووە نەك هەر ئامێرەکانی (تەلەفۆن _ مۆبایل _ ئینتەرنێت) هەر نەبوونە، بەڵکو زۆر زەحمەت بووە لەسەریان، بۆیە پێویستە ئەم جۆرە کەسانە بەردەوام شوکرانە بژێری پەروەردگاریان بن، جا شوکرانە بژێرییان بەوەش دەبێت بەردەوام لە زانستی شەرعی و گوێ گرتنی وانە شەرعییەکانی زانیندا بەکاری بهێنن و کتێب و وانە شەرعییەکانی زانست بخوێننەوە, کە ئەمەش شوکرانەی ڕاستەقینەیە.

جا (ئینتەرنێت) ڕێگەی زۆرە کەوا ئەگەر کەسێك بیەوێت گوێ لە دەرزە شەرعییەکان بگرێت و بەشداری ئەو وانە شەرعیانە بکات، یەکێك لەو بەرنامە زۆر پێشکەوتووانەی کەوا سوپاس بۆ خوای گەورە بە زۆر زوبان وانەی تێدا دەوترێتەوە، کە خەڵکی کورد زوبانی خۆشەویستی ئێمەش بەشدارە لەو سایتەداو سوودی لێ دەبینن، سوپاس بۆ خوای گەورە، ئەم بەرنامەیە ژورێکی تایبەت بە کورد واتە تایبەت بە زوبانی کوردی جیا کراوەتەوەو وانەی تیادا دەوترێتەوە بە (مباشر) ڕاستەوخۆ وانە شەرعییەکانی تیادا دەوترێتەوە بە شێوەیەکی ڕاستەوخۆ کە خەڵکی کوردستان دەتوانن سودی لێ ببینن و فێری زانستی شەرعی بن و بەشداربن تیایدا، جا ئەم بەرنامەیە بەردەوام (وانەی شەرعی و دەرزی ئایینی) تێدا دەخویندرێت و دەوترێتەوە، لە لایەن چەند مامۆستایەکی بە تواناو لێهاتووەوە خوای گەورە تەمەن درێژو سەرکەوتویان بکات بۆ خزمەتی ئەم دینە پاکە ئەو بەرنامەیەش ناوی (Beyluxe Messenger)ە (بایلۆکس

مێسنجەر)ە[4]، سوپاس بۆ خوا لە ڕێی ئەم بەرنامەیەوە ئەو مامۆستا بەڕێزانە خزمەتێکی باشیان بەم دینە کردووە خەڵکێکی زۆر لە (خوشکان و برایان) بەشداری تێدا دەکەن و دەرزێکی زۆری لێ فێربوونە، ئەمەش فەزڵ و گەورەیی خوایە، وە پاشان هەوڵ و ماندوبوونی ئەم مامۆستا بەڕێزانەیە خوای گەورە پاداشتی بە خێریان بداتەوەو بەردەوامییان بکات بۆ خزمەتی ئەم دینە لەڕێی ئەم بەرنامەیەو غەیری ئەم بەرنامەیەشەوە.

د/ کەسانێکی تریش هەن بەشداری دەکەن و پەیوەندی دەکەن بەیەکەوە لە (تۆڕەکانی ئینتەرنێت)ەوە لە کارە خەیرییەکانی وەك (یارمەتیدانی فەقیرو

---

(4) **بەرنامەی** Beyluxe Messenger (**بایلۆکس میسنجەر**) **بەرنامەیەکی پێشکەوتوە، چۆنێتی ئیش پێکردنی بە** (**ئیمەیڵی**) **تایبەت بە خۆتە، تەنها بەو ئیمەیڵەی کە دای دەنێیت دەتوانیت پێی داخڵ ببیت، چۆنێی دانانی ئیمەیڵەکەش کاتێك دادەنرێت کە بەرنامەکە دادەبەزێنیت بۆ ناو کۆمپیوتەرەکەت، پاشان بەو ئیمەیڵەی کە دایدەنێیت پێی داخڵ دەبیت، پاشان کە داخڵ بویت، بەرنامەکە دەکرێتەوە لە شێوەی** (**یاهو مێسنجەر**)**دایە، بۆ فێربوونی چوونە ناو ژورەکان بەم شێوەیە دەبێت**:...................

بۆ چوونە ناو ژووری وانە شەرعییە –کوردییەکان–

ئەو ژوورەی کە تایبەتە بە زوبانی کوردی ... **لەسەر** (Toolbars) (**تولْبارس**)**ی بەرنامەکە واتە لە بەشی سەرەوەی بەرنامەکە دەچیتە سەر** Action **پاشان لاپەڕەیەکی ترت بۆ دەکرێتەوە دەچیتە سەر** Join a Chat Room **پاشان دەچیتە سەر** Religion & Spirituality **پاشان دەچیتە سەر** Islam **لاپەڕەیەکی ترت بۆ دەکرێتەوە دەچیتە ناو ژوورە کوردییەکان** Salafi kurdi **هەڵدە بژێری. بەڵام ناوە کوردییەکان بە** (**ئینگلیزی**) **نوسراوە، لەسەر ژوورەکان دەبڵ کلیك دەکەیت، ژوورەکەت بۆ دەکرێتەوە** (**ناوی مامۆستاکەو وانە شەرعییەکان نوسراوە تیایدا**) **ئەم ژوورە شەوانە بەردەوام چەن مامۆستایەکی بەڕێز وانەی شەرعی تێدا دەڵێنەوە**................

وە ئەگەر کەسێکیش ویستی بەشداری وانە شەرعییە عەرەبییەکان بکات ئەوا ژوورە عەرەبییەکانیش ژووری تایبەت بە خۆی هەیە.

هەژاران)و یارمەتی و کۆمەکی کردنی منداڵانی هەتیو و هەژاران) بە پارەو سامانەکانیان کە بەریدی تایبەتی و کارت و چەکی تایبەت بە خۆیان هەیە ئەم کارانە دەکەن کە ئەمەش کارێکی زۆر باش و بەسوودە، وەکو خوای پەروەردگار دەفەرمووێت:

{ وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ }(5).

واتە: یارمەتی و هاوکاری یەکتری بکەن لەسەر چاکەو لەخواترسی * هاوکاری و یارمەتی یەکتری مەدەن لەسەر تاوان و سەرپێچی و دەست درێژی * لە خوای گەورەیش بترسن چونکە بێگومان خوای گەورە تۆڵەی بەتینە.

کۆمەڵەی دووەم: کەسانێکن لەکاری خراپەو سەرپێچی پەروەردگارییاندا بەکاری دەهێنن ئەم جۆرە کەسانەش دابەش دەبن بۆ چەند جۆرێك بە پێی بەکارهێنانیان بۆ مامەڵە پێکردنییان لە کاری خراپەو ناشیاودا:

ا/ کەسانێك هەن بۆ مەبەستی فاحیشەو خراپەکاری و ئارەزوبازی و شەهەوات بەکاری دەهێنن و بەردەوام خەریکی داونلۆدی فیلمی (سێکس)و ڕەسمی ئافرەتانی ڕووت و بێ جل و بەرگ، ئەم جۆرە کەسانەش هەر زەرەریان بۆ خۆیان نییە، بەڵکو زەرەرو زیانەکەیان وەکو (ڤایرۆس) وایە بەناو خەڵکیدا بڵاوی دەکەنەوە، چونکە شیرازەی کۆمەڵگە تێك دەدەن و گەنجان تووشی شۆك و خراپەکاری دەکەن، کە ئەم جۆرە کەسانەش هەدەف و ئامانجیان ئەوەیە کە نەفسە پیسەکەیان بە

---

(5) سورة المائدة: الآية ٢.

تێركردنی حەرام پڕ بكەن و داوێن پیسیش لەناو كۆمەڵگەی موسـڵمانانـدا ڕەواج پێ بدەن، بۆیە خوای گەورە فەرموویەتی:

{ وَلَا تَقْرَبُوا الزِّنَا إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا }(6).

واتە: نزیكی زینا مەبنەوە چونكە بە ڕاستی كردەوەیەكی زۆر ناشرینە.

خوای گەورە لە حەرامێتی (زینا)دا یەكسەر نەیفەرمووە (زینا) مەكـەن، بـەڵكو فەرموویەتی نزیكی زینا مەبنەوە، لەبەر ئەوەی ئەو كەسەی كە توشی ئەو تاوانە قێزونە دەبێت، بە چەن هۆكارێك توشی دەبێت سەرەتا لـە نـەزەرەوە، هـەموشمان باش ئەوە دەزانین كە (ئینتەرنێت) سەرەكیترین هۆكارە بۆ توش بوون بـە نـەزەر، خوای گەورە بمانپارێزێت، پاشان هەر لەو نەزەرەوەیە كە تێكەڵاویی و قسەكردن و مەوعید دانان و پاشان توش بوون بە (زینـا)و داوێنپیسـی ڕوو دەدات پـەنا بـە خوای گەورە.

ب/ جۆری دووەمیشیان كە لە جۆری یەكەمیان نزیك دەكاتـەوە، ئـەو كەسـانەن كەوا (ئینتەرنێت) بۆ گۆرانی داگرتن و گۆرانی بڵاوكردنەوەو بازرگانی پێكردنـی گۆرانییە كە بەداخەوە زۆر (منتدیات و سایت و ماڵپەڕی تایبەت) بە گـۆرانی و گۆرانی بێژان هەیە لە كاتێكدا خـوای میهرەبـان و باڵادەسـت فەرموویـەتی لـە قورئانەكەیدا، كە ئەو قورئانە تاڕۆژی دوایی ئەرك و پێویستی سەر شانی تاك بە تاكی هەموو كەسێكە حوكمی پێ بكات و فەرمانەكانی خوا جێ بە جێ بكات و

(6) سورة الإسرآء: الآية ٣٢

له فەرمانەکانی خوا یاخی نەبێت، خوای گەورە دەفەرموێت: { وَمِنَ النَّاسِ مَـــنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ }(7).

واتە: هەندێ لە خەڵکی هەیە قسەو باسی بێ هوودە دەکا وەکو (گۆرانی وتن ــ مۆسیقا) بۆ ئەوەی بە نەزانی خەڵکی لە ڕێگای خوا گومڕا بکـات * وە ڕێگـای خوا دەکاتە جێگای گاڵتە پێکردن * ئەوانە سزای سەر شۆڕکەریان بۆ هەیە.

(لَهْوَ الحَـديث) بریتییە لە (مۆسقاو گۆرانی) ابن مسعود ڕەزای خوای لێبێت، ئەو صەحابەیە کە زاناو شارەزاو بلیمـەتی نـاو صـەحابە بـوو بـە تەفسـیری قورئـان فەرموویەتی:

{ والله الذي لا إله غيره أنَّ ذلك هو الغناء }(8).

واتە: سوێند بەو خوایەی کەهیچ پەرستراوێك بەحەق نییە غەیری ئـەو نـەبێ کـە (الله)یە مەبەست پێی گۆرانی و مۆسیقایە . سـێ جـار ئـەو سـوێندەی دووبـارە کردەوە (رضي الله عنه)

وەلە ئایەتێکی تردا خوای گەورە دەفەرمووێت:

{ أَفَمِنْ هَذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ * وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَبْكُونَ * وَأَنْتُمْ سَامِدُونَ }(9).

واتە: جا ئایا لەم وتەیە کە قورئانە سەرتان سوڕ دەمێنێ؟!! * وە پێ دەکـەنن و ناگرین * وە ئیوە سەرگەرم و بێ ئاگان . (سَامِدُونَ) عبدالله کوڕی عباس (رضي الله عنه) لەتەفسیری (سَامِدُونَ)دا دەفەرمووێت: (الغناء) واتە: گۆرانییە.

---

(7) سورة لقمان: الآية ٦.

(8) تفسير القرطبي/١٤/٤٨.

(9) سورة النجم: الآية ٥٩-٦١.

وە لەفەرمودەیەکی تردا پێغەمبەری ئازیز (صلى الله عليه وسلم) فەرموویەتی:
{ لَيَكُونَنَّ مِنْ أُمَّتِى أَقْوَامٌ يَسْتَحِلُّونَ الْحِرَ وَالْحَرِيرَ وَالْخَمْرَ وَالْمَعَازِفَ، وَلَيَنْزِلَنَّ أَقْوَامٌ إِلَى جَنْبِ عَلَمٍ يَرُوحُ عَلَيْهِمْ بِسَارِحَةٍ لَهُمْ، يَأْتِيهِمْ - يَعْنِى الْفَقِيرَ - لِحَاجَةٍ فَيَقُولُوا ارْجِعْ إِلَيْنَا غَدًا . فَيُبَيِّتُهُمُ اللَّهُ وَيَضَعُ الْعَلَمَ، وَيَمْسَخُ آخَرِينَ قِرَدَةً وَخَنَازِيرَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ }(10).

واتە: لەناو ئوممەتی مندا چەند کۆمەڵێك پەیدا دەبن کە زیناو ئاوریشم و عارەق و (المعازف) حەڵاڵ دەکەن (واتە: ئەمانە خۆیان حەرامن)!

معانی بعض الكلمات:

(المعازف) بریتییە: لە ئالات و ئامێری (مۆسیقاو گۆرانی).

کە ئەمەش عبدالله کوڕی مەسعود (رضي الله عنه) فەرموویەتی.

(الحِر): الفرج والمعنى يستحلون الزنا- واتە: حەڵاڵكردنی داوێن پیسی.

وأخبرنا بن بشران أنبأ الحسين بن صفوان ثنا بن أبي الدنيا ثنا علي بن الجعد أنبأ محمد بن طلحة عن سعيد بن كعب المرادي عن محمد بن عبد الرحمن بن يزيد عن بن مسعود قال: { الغناء ينبت النفاق في القلب كما ينبت الماء الزرع والذكر ينبت الإيمان في القلب كما ينبت الماء الزرع }(11).

واتە: (گۆرانی و مۆسیقا دووڕوویی لەدڵدا دەڕوێنێت هەروەکو چۆن ئاو گژو گیا دەڕوێنێت، وەیادی خوای گەورە باوەڕ لەدڵدا دەڕوێنێت وەکو چۆن ئاو گژو گیا دەڕوێنێت).

(10) السلسلة الصحيحة للألباني (ج/١-ص/١٨٦).

(11) وراه ابن ابي الدنيا: ١٣٠... والبيهقي.

گوێ گرتنی بەردەوام لە گۆرانی بەریدی زینایە، لەبەرئەوەی کاتێك کەسێك گوێ بیستی گۆرانی دەبێت هۆش و بیری بـەلای ئافرەتانـدا دەڕوات و بـیر لـە زینـاو داوێنپیسی دەکاتەوە، ئەگەر شەیتانیش بیەوێت کەسێك گومڕاو سەر لێ شـێواو بکات، ئەوا بە دەنگی خۆی گومڕای دەکات، دەنگی شەیتانیش وەکو ئەبو بەکری صـدیق ڕەزاو ڕەحمـەتی خـوای لێبێـت فەرموویـەتی (مزمـور الشـیطان) واتـە: (جووزەلەی شەیتانە)، وە پێغەمبەری خوا (صلی الله علیه وسلم) بیێ دەنگ بـوو لەسەری و نەیفەرموو وانییە.. وەزۆربەی زۆری زانایانی ئەم ئومەتـە فەرموویانـە دەنگی شەیتان بریتییە لە (مزمور)، واتە: جوزەڵلەو ئامێرەکانی مۆسیقا.

کەواتە (گۆرانی و مۆسیقا) دەنگی شەیتانی لە ڕەحم دەرچووە، جا کەوابوو ئەگەر بێت و دەنگی شەیتان بریتی بێت لە (گۆرانی و مۆسیقا) خوا پەنامان بدات، ئەی ئەبێت چۆن ئەوانەی کە بەردەوام گوێ لە (ئاوازی) شەیتان دەگـرن چـۆن تووشـی کاری فاحیشەو بەدڕەوشتی نەبن، خوای گەورە بمانپارێزێت.

وە عبد الله بن مسعود رضي الله عنه فەرموویەتی: {الغناء خطبة الزنا}[12].

واتە: گۆرانی ڕاکێشەری زینایە.

ج/ کەسانێکی تر هەن بۆ مەبەسی دلْداری و هەلْخەلْەتاندنی ئافرەتـان بـە کـاری دەهێنن و دەیانەوێت لە ڕێی (چاتکردن بە ئینتەرنێت)وە، ژەهری گـلاوی خۆیـان بلاو بکەنەوە، هەندێکی تریان ڕاستە بۆ داوێن پیسیان نییـە بـەلْکو بـە حسـاب خۆیان دەیانەوێت لە ڕێی (فەیسبووك و چاتکردن و نامە بۆ یـەکتر نـاردن) زەواج پێك بێنن، بەلاّم ئەمەش ناشەرعییەو خوا و پێغەمبەرەکەی نەهییان لێکـردووە

(12) **نزهة الأسماع ٦٦.**

چونکە هیچ قازانجێك لەو جۆرە زەواجەدا نییە کە تۆ بەبێ یەکترناسینی کەسوکار، بێ ئەوەی هیچ خزمایەتی و یەکتر ناسینێك هەبێت، بێ ئاگاداری کەسێکی شیاو، بێ ئاگاداری دایك و باوك و براو خزمی هەردولا ئەم جۆرە کارانە بکرێت، لە زەرەرو زیان و پەشیمانی هیچ شتێکی کەی بەدوادا نایەت ئەو کەسەی کە ئەمڕۆ سیقەی بە زەواجی (چات و ئینتەرنێت و فەیسبووك)ە هەر ئەو کەسەشە دوو سبەی سیقەو پێ ناکات و دەڵێت چۆن بزانم خیانەتم لێ ناکەی هەروەك و پێشتر بە خیانەت کردن لە کەس و کارت زەواجت لەگەڵ کردم، ئەو کەسەی بەم شێوەیە زەواج بکات با دڵنیا بێت لەوەی کە هیچ کام لەو ژنو مێردە سیقە بە یەکتر ناکەن و هەردوکیان بەردەوام لە دڵە ڕاوکێ و دڵ پیسی دان.

بۆیە دەبێت خوای گەورە چۆن فەرمانمان پێدەکات، وا جێ بە جێی بکەین و، وە چۆنیش قەدەغەو نەهی شتێکمان لێ دەکات بەهەمان شێوەو بێ دوودڵی خۆمانی لێ بپارێزین، خوای گەورە چۆن ئێمەی دروستکردووە ئاواش دەزانێت چی بۆمان باشە، وەکو خۆی دەفەرمووێت:

{ قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَلِكَ أَزْكَى لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُون }(13).

واتە: ئەی پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) بڵێ بەپیاوانی ئیماندار کەوا چاویان دابخەن و دامێنیشیان بپارێزن، ئەوە چاکترو پاکترە بۆ ئەوان، بێگومان خوا بەئاگایە بەهەموو کردەوەیەك کە دەیکەن.

وە سەبارەت بە ئافرەتانیش دەفەرمووێت:

---

(13) سورة النّور: الآية ٣٠.

{ وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنّ }[14].

واته: ئەی پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) بڵێ بە ئافرەتانی ئیماندار کەوا چاویان دابخەن و دامێنیان بپارێزن .

د/ کەسانێکی تر هەن کە لەهەوو جۆرەکانی تر شەڕ و خراپەیان زۆر زیاترە !!! ئەم جۆرە کەسانەش بریتین لەو ڤایرۆسانەی کەوا (ئینتەرنێت) بۆ مەبەستی ئاژاوەگێڕی و فیتنەو بوختان و ناکۆکی لەنێوان خەڵکیدا بەکاری دەهێنن، خوای گەورەش وەصفی فیتنەی بۆمان کردووە لە قورئانی پیرۆزداو دەفەرموێت:
{ وَالفِتْنَةُ أشَدُّ مِنَ القَتْلْ }[15].

واتە: فیتنەو ئاژاوەگێڕی زۆر توندترو قورسترە لە کوشتن .

وەلە ئایەتێکی پیرۆزی تردا دەفەرموێت: { وَالفِتْنَةُ أكْبَرُ مِنَ القَتْلْ }[16].

واتە: فیتنەو ئاژاوەگێڕی زۆر گەورەترە لە کوشتن.

جا ئەم فیتنەیە چ فیتنەی (دین)ی بێت یاخود (دونیەوی)، مەبەست لە فیتنەی دینی ئەوەیە کەسانێکی نا شارەزا بە دینی خوا بەردەوام بەناوی دینەوە خەریکی ئاژاوەگێڕان و دینی ئیسلام لە پێش چاوی خەڵکی ناشرین دەکەن، وەکو دەبینرێت چۆن لە (فەیسبووك)دا قسەی زل و قەڵەو دەنوسرێت و کاری توندڕەوی و ناشرین فێری خەڵکی دەکرێت لەڕێی نووسینەکانیانەوە قسەی نابەجێ و ناشرین بە زانایان و بانگخوازان دەوترێت، ئەو زانایانەی کەوا هەردەم خەمخۆری (دین)و (ژیان)و ئاسوودەیی خەڵکی و موسڵمانانن، بەڵام چونکە ئەم زانایانە بە گوێی

---

(14) سورة النّور: الآية ٣١.

(15) سورة البقرة: الآية ١٩١.

(16) سورة البقرة: الآية ٢١٧.

هەوەس و ئارەزوی کەسانێکی توندڕەو نەفام ناکەن، بۆیە ناوو ناتۆرەی ناشـرین و لەقەب و جنێوی ناشرینیان پێ دەوترێت .

وە مەبەست لە فیتنەی (دونیەوی) ئەوەیە کە بەردەوام تاوان و کـاری ناشـەرعی ئەنجام دەدرێت هەرلە بڵاوکردنەوەی ڕەسمی ناشەرعی و گـۆرانی و فـیلم و قسـەی ناشرین هتد ...

جا نامەوێت لێرەدا باسی بکەم، چونکە بەدرێژی لە خاڵی (٧حەوتەم)دا هـەردوو جۆر فیتنەکە فیتنەی (دینی) و (دونیەوی) وەسەلماندنی ناشەرعی و دەرئـەنجامی خراپەی ئەم دوو جۆرە فیتنەیە بە بەڵگـەی (قورئـان ــ فـەرموودەی صـحیح)دا باسکراوە.

ج / کەسانێکی تر هەن بریتین لەو کەسانەی کە سایتی تایبەت بە (تانەو تەشـەر لەئیسلام و گاڵتەکردن بەقورئان و گاڵتـەکردن بـە خـواو بـە پێغەمبـەری خـواو گاڵتەکردن بە (مُقَـدَّ سات)ی دینی و ئایینی موسڵمانان دەکرێت، وەکو دەبینرێت چەندین (فەیسبووك و پەیج و سایت)ی تایبەت هەیە کە کوفرو ئیهانە بە (قورئان و خواو پێغەمبەری خۆشەویست) علیە السلام دەکرێت ..

لەڕۆژگاری ئێستاماندا ئەو پێنج شتەی کە زەرورن پارێزگارییان لـێ بکرێـت کـە پێی دەوترێت: (حفظ الضروريات الخمس) کە بریتین لە (الدِّين ــ النّفس ــ النّسل ــ العقل ــ الأموال) ئەم پێنج زەرووریياتەی کە باسم کرد پێویستە پارێزگارییـان لێبکرێت و هیچ کامێکیان بەکەم سەیر نەکرێت پێویسـتە وەکـو چـاوی خۆمـان پارێزگارییان لێ بکەین، بەداخەوە زۆر جار نوکتەو گاڵتەوگەپ ڕێك دەخرێت بـۆ ئەوەی ئەو (پەیج و فەیسبووکان)ە (شەیرو لایك بكريت) وەزۆر کەسی بێ ئاگـاو

دوور لەدینیش کە ئاگایان لە ناشەرعێتی ئەو کارە ناشیاوانانە نییەو یەکسەر (لایك و شەیر)ی دەکات بۆ ئەوەی خەڵکیکی زۆرتر ببیینێت وە چەندین (پەیج و فەیسبووك و سایت)ی تایبەت بە نوکتە هەیە، ئەم جۆرە سایتانە زۆرن لەناو ئێمەی موسڵماندا بەداخەوە.

جا ئەم سایتانە ڕەواجی زۆری پێ دەدرێت و بەشداربووانی ئەم سایتانە(نوکتەو قسەی هیچ و بێ بنەما) بۆ ئەم سایتانە ئەنێرن و بەردەوام ڕەواجی پێ ئەدەن، جا لەم جۆرە سایتانەی کە گاڵتە بە دین دەکرێت (نوکتەکانییان) دیاری کردووە / وەك { گاڵتە بە دین ـ گاڵتەکردن بە خوا ـ گاڵتەکردن بە سوننەتەکانی پێغەمبەر ـ بەشی گاڵتە کردن بە زمانە جۆراو جۆرەکان ـ وە بەشی ناموس و حەیای خەڵکی } بە پشتیوانی خوای گەورە باسی دانە بە دانەی{ ناشەرعی } هەموو ئەم بەشانە دەکەم کە چەندە تاوانەو خوای گەورە نەهی لێ کردووە.

پێش هەموو شتێك ئەم فەرموودەیەی پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) باس دەکەم کە ئەگەر بێت و ئەوەی یەك تۆز ئیمانی بە خواو بە پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) هەبێت گوێڕایەڵی ئەم فەرموودەیە دەبێت و وەکو (گوارەو حەڵقە) لە گوێ یەکانی دەکات !!!!!

کە چۆن پێغەمبەری ئازیز هەڕەشەی (دەست نیشانکردنی ئاگری دۆزەخ)ی بۆ ئەو جۆرە کەسانە داناوەو هەڕەشەی لەو کەسانە کردووە بە ئاگر کە (نوکتەیەك یاخود مەتەڵێك) دەگێڕێتەوە بۆ ئەوەی کۆمەڵێك کەس پێی بڵێن بەخوا فلانە کەس (قسە خۆش و ڕووخۆشە بە خوا فلانە (پەیج و ئیمەیڵ و سایتی)ی فلانە کەس شتی پێ کەنیناوی و سەیرو سەمەرەی خۆشی تێدایە بەخوا مەجلیسی فلانە

کەس زۆر خۆشە لەبەر ئـەوەی بەسـەرهاتی زۆر پێکـەنیناوی لا هەیـەو نوکتـەی خۆشی لا هەیە)

لەکتێبی (الآداب للبيهقي)دا ئەم بابەی بەو نـاوەوە دانـاوەو ئـەم فەرموودەیـەی کردووە بە ناونیشانی ئەم (باب)ە واتە ئەم باسە ....

باب الرجل يحدث فيكذب ليضحك به القوم

أَخْبَرَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الْحَافِظُ، حَدَّثَنَا أَبُو الْعَبَّاسِ مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ بَكْرٍ الْمَرْوَزِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بَكْرٍ السَّهْمِيُّ، حَدَّثَنَا بَهْزُ بْنُ حَكِيمٍ، عَـــنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم: { وَيْلٌ لِلَّذِي يُحَدِّثُ فَيَكْذِبُ، لِيُضْحِكَ بِهِ النَّاسَ، وَيْلٌ لَهُ، وَيْلٌ لَهُ }(17).

واتە: هاوار بۆ ئەو کەسە یاخود (ویل: کە چاڵێکە لە چاڵەکانی ئاگری جەهەننەم) بۆ ئەو کەسەی کە لای خەڵکی قسە دەگێڕێتەوە، کە ئەو قسەیەی درۆیە تەنها بۆ ئەوەیەتی (پێی پێ بکەنن) وەیل بۆ ئەوە وەیل بۆ ئەوە.

حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنِى أَبِى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَنْبَأَنَا مَعْمَرٌ عَنْ بَهْزِ بْنِ حَكِيمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ - صلى الله عليه وسلم يَقُولُ: { وَيْلٌ لِلَّذِى يُحَدِّثُ الْقَوْمَ ثُمَّ يَكْذِبُ لِيُضْحِكَهُمْ
وَيْلٌ لَهُ وَوَيْلٌ لَهُ }(18).

---

(17) الآداب للبيهقي.... باب الرجل يحدث فيكذب ليضحك به القوم.

(18) صحيح الترغيب والترهيب للألباني (٣/٥).

واتە: هاوار بۆ ئەو کەسە یاخود (ویل: کە چاڵێکە لە چاڵەکانی ئاگری جەهەننەم) بۆ ئەو کەسەی کە شتێك بۆ کۆمەڵێك کەس باس دەکات بۆ ئەوەی پێی پێ بکەنن وەیل بۆ ئەوە وەیل بۆ ئەوە.

فەرموودەی ئێجگار زۆر هەیە بەڵام مرۆڤی تێگەیشتوو یەك بەڵگەی بەسە ! هەروەکو شێخ ألبانی ڕەحمەتی لێ بێت دە فەرمووێت:

(طالب الحقِّ يكفيه دليلٌ واحد، و صاحبُ الهوى لا يكفيهِ ألف دليل، الجاهلُ يعلَّم، وصاحبُ الهوى ليسَ لنا عليه سبيل، فنسألُ الله إمَّا أن يهديهِ وإمَّا أن يقصِمَ ظهره).

واتە: ئەو کەسەی حەق ویستە تەنها یەك بەڵگەی بەسە، بەڵام ئەو کەسەی شوێن کەوتەی هەواو ئارەزووە هەزار بەڵگەش بەس نییە بۆی، جا نەفام و نەزان دەبێ فێربکرێت، وەشوێنکەوتەی هەواو ئارەزوو ئێمە هیچ ڕێگە چارەمان بۆی نیە، بۆیە داوا لەخوا دەکەین یان ڕێنموونی بکات یان پشتی بشکێنێت .

ئەمە سەبارەت بە حەرامێتی نوکتەو مەتەڵ، جا بابزانین ئەی ئەو کەسانەی (نوکتە) بەناوی (دین و ئیسلامەتی یەوە هەڵدەبەستن بەناوی پێکەنین و نوکتەوە)

ئەوجا بابزانین ئیشەکەی ئەمان چۆنە ئایا با بزانین هەر تاوانە یاخود کوفرە؟؟؟

لە یەکێك لە غەزاکاندا پێغەمبەری خۆشەویست سەلامی خوای لێبێت لەگەڵ هاوەڵەکانیدا دەرچوون بۆ جیهاد، کۆمەڵێك لە مونافیقەکان خۆیان کەمێك دواخست لە دواوەی پێغەمبەرەوە (صلی الله علیه وسلم) دەڕۆیشتن، گاڵتەیان بە پێغەمبەرو هاوەڵە بەڕێزەکانی دەکردو تانەیان لێ دەدان، بۆیە یەکێك لە صەحابە گوێی لێیانبوو بۆ پێغەمبەری خوای باسکرد (صلی الله علیه وسلم) ئەوانیش

وتیان{ تەنها بۆ كات بەسەربردنمان بوو، ویستمان ڕێگاكە كەمێك بەو قسانەوە بەڕێ بكەین} پەنا بەخوا دەگرین لەم ووشە كوفرانە! خوای گەورەش ئەم ئایەتەی سورەتی (تەوبە)ی نارده خوارەوە لەسەریان.

{ وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ قُلْ أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ * لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ }(19).

واتە: (وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ) سوێند بێت ئەگەر پرسیاریان لێ بكەیت، بەڕاستی ئەوان دەڵێن، (لَيَقُولُنَّ) (إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ) دڵنیابن ئێمە هەر دەمەتەقێ و گاڵتە دەكەین، (قُلْ) تۆش بڵێ، (أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ) بە خواو بە بەڵگەكانی و بە پێغەمبەرەكەی (عليه السلام) گاڵتەتان دەكرد * (لَا تَعْتَذِرُوا) بە هانەو عوزر مەهێننەوە، (قَدْ كَفَرْتُمْ) بەڕاستی ئێوە بێ بڕوا بوونەوە، (بَعْدَ إِيمَانِكُمْ) پاش ئیمان هێنانتان دوای ئەوەی ئیماندار بوون.

قال شيخ الإسلام ابن تيمية - رحمه الله:

{ الاستهزاء بالله وآياته ورسوله كفر يكفر به صاحبه بعد إيمانه }.

وكذلك الاستهزاء ببعض السنن، ومما انتشر الإستهزاء باللحية أو الحجاب، أو بتقصير الثوب أو غيرها فجانب الربوبية والرسالة والوحي والدين جانب محترم لا يجوز لأحد أن يبعث فيه لا باستهزاء، ولا بإضحاك ولا بسخرية، فإن فعل فإنه كافر }(20).

---

(19) سورة التوبة: الآية ٦٥-٦٦.

(20) مجموع فتاوى.

شيخ الإسلام ابن تيمية (ڕەحمەتی خوای لێبێت) دەفەرمووێت: گاڵتەکردن بە (خواو دەسەڵاتی خواو وە بە پێغەمبەری خوا کوفرە، خاوەنەکەی کافر دەبێت پاش ئیمان هێنانی . وە هەروەها گاڵتە کردن بە چەند سوننەتێك، وەکو: گاڵتە کردن بە ڕیش و حیجاب و پۆشاکی شەرعی ئافرەتان ، وە یاخود بە کورت کردنەوەی پۆشاکی پیاوان، جگە لەمانە، لایەنی خوایەتی و لایەنی ناردنی وەحی و ئاین و دین لایەنێکی ڕێزدارە، دروست نییە بۆ هیچ کەسێك گاڵتە یاخود پێ کەنین وە یاخود بۆ سوعبەت، گاڵتە بکات پێی بەهیچ شێوەیەك دروست نییە، چونکە هەرکەسێك وابکات ئەوە بێ باوەڕەو کافرە. }.

هەروەها گاڵتەکردن و نوکتە گێڕانەوە بە نموونە هێنانەوە لە سەر (خەڵك و زمانەکانیان و یاخود شێوەی قسەکردن و گوفتاریان و یاخود ئەو شارەی لێی دانیشتوون) ئەم جۆرەشیان هەر دروست نییەو خواو پێغەمبەرەکەی (علیه السلام) نەهیان لێکردووە، هەمووی بەم ئایەتەی سورەتی (الروم)دا باس دەکەم کە مرۆڤی ژیرو تێگەیشتوو ڕادەچەڵەکێ نێت !!!

{ وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافُ أَلْسِنَتِكُمْ وَأَلْوَانِكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِلْعَالِمِينَ }(21).

واتە: لە نیشانەو دەسەڵات و گەورەیی خوا بریتی یە لە دروست کردنی ئاسمانەکان و زەوی وە جیاوازی زمانتان و ڕەنگ و ڕووتان، بەڕاستی لەوەی کە باسکرا نیشانەی زۆر هەیە بۆ زانایان ....

---

(21) سورة الروم: الآية ٢٢.

کەواتە زمان و ڕەنگ و ڕەگەزو ڕەچەڵەك هەمووی تەنها خـوای باڵادەسـت ئـەی بەخشیێت بە مرۆڤەکان، کەواتە با تانەو تەشەر لە زمـان و ڕەچـەڵەك و نەتـەوەی یەکتری نەدەین، چونکە خوای گەورە لە سورەتیێکی تـردا باسـی لـە ناشـەرعی و نادروستی ئەم گاڵتە پیێکردنەمان بۆ دەکات و دەفەرموویێت:

{ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آَمَنُوا لَا يَسْخَرْ قَومٌ مِنْ قَوْمٍ عَسَى أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِنْ نِسَاءٍ عَسَى أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنَّ وَلَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوا بِالْأَلْقَابِ بِئْسَ الِاسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ وَمَنْ لَمْ يَتُبْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ }(22).

واتە: ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هیێناوە، بـا هـیچ کۆمـەڵیێك گاڵتـە نـەکات بـە کۆمەڵیێکی تریان، ڕەنگە گاڵتە پیێ کراوەکان لە گاڵتە پیێ کەرەکان باشترن بن لای خوا، وە ژنانیێك گاڵتە نەکەن بە ژنانیێکی تر، ڕەنگە (ئافرەتە) گاڵتە پیێکراوەکـان باشتر بن لە (ئافرەتە) گاڵتە پیێ کەرەکان، تانەو تەشەر لە یەکتری مەدەن، (لەنیێو خۆیاندا)، ناوو ناتۆرە لە یەکتری مەنیێن، ئای چەند خراپە ناوبردنیێ کـە گوناهـە، پاش ئیمان و باوەڕ هیێنان، جا ئەوەی پەشیمان نەبیێتەوە، ئەوە ئەوانە هەر خۆیـان ستەمکارن.

وە خوای گەورە دەفەرمویێت: { وَلَا يَغْتَبْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَحِيمٌ }(23).

---

(22) سورة الحجرات: الآية ١١.

(23) سورة الحجرات: الآية ١٢.

واتە: لە پاشەملە بە خراپی باسی یەكتری مەكەن، ئایا كام لەئێوە پێی خۆشە كە گۆشتی براكەی بخوات بە مردوویی لە خوا بترسن، بێگومان خوا لێ خۆشبوی بە بەزەییە.

بۆیە لێرەدا باسی ئەو جۆرە كەسانەمان كرد لــە بەكارهێنــەرانی (ئینتــەرنێت)دا لەنێوان باش بەكارهێنەرانی و خراپ بەكارهێنەرانی تاكو كەسی خاوەن (هــۆش و بیر) متمانەی تەواو بەنەفسی خۆی نەكات چونكە هەركەسێك حـالّی وابێـت كـە متمانە بەنەفسی خۆی بكات ئەوە كەسێكی سەر لێ شێواوە خوا پــەنامان بـدات .... چونكە دەبێت كەسی خـاوەن عــەقلّ و تێگەیشــتوو زێـدەڕۆیی نـەكات لـە متمانەو دلّنیابون بۆ نەفس، لەوەی كە بكەوێتــە نێــو هەلّــەو سەرپێچــیەوە، لــە پاشدا گران بێت لەسەری كەنەفسی پاك بكاتەوە لەو فیتنەیەی كە تێی كەوتووە، خوێنەری بەرێزو خۆشەویست چـەندین كـەس هەبوونــە كاتێــك كــە كەوتوونەتــە فیتنەی ئینتەرنێتەوە زۆر بەزەحمەت لێی دەرباز بوونــە بگــرە هەنــدێك جـار زۆر كەس هەبووە، نەك هەر گران بــووە لەســەری بگــرە هــەر دەربــاز نــەبووە لێــی، واقیعیش ئەمەی سەلماندووە وەكو ئەوەی چــەندەها چیرۆكی دلّتــەزێن و نــاخۆش ڕوویداوە بەهۆی خراپ بــەكارهێنانی ئــەم ئــامێرەوە كــە (ئینتــەرنێت)ە، بگــرە هەندێك جار كاتێك كە دونیای بە جێ هێشتووەو مردووە هەر لە كۆلّی نەبۆتەوە بۆیە ڕووداو و بەسەرهاتی ئەو كەسانە زۆرە بەلاّم تەنها چەند دانەیەكی لێ بــاس دەكەین بە پشتیوانی خودا، مرۆڤی عاقلّ و تێگەیشــتوو یــەك بەلّگــەی بەســە، هەروەكو شێخ ألبانی ڕەحمەتی لێ بێت دەفەرموێت: { طالب الحقِّ يكفيـه دليـلٌ

واحد، و صاحبُ الهوى لا يكفيهِ ألف دليل، الجاهلُ يعلَّم، وصاحبُ الهوى ليسَ لنا عليه سبيل، فنسألُ الله إمَّا أن يهديهِ وإمَّا أن يقصِمَ ظهره }.

یەكێك لە بانگخوازەكان دەفەرموویێت: برادەرێكی زۆر خۆشەویستم هەبوو كە بەردەوام لە گەڵمدا بوو دوای ماوەیەكی زۆر ئەم برادەرەم دیار نەبوو بێت بۆ لام كاتێك بیستم ئەو برادەرەم بۆیە دیار نییە لە ماڵەوە خەریكی (ئینتەرنێت) دەبێت زۆربەی كاتەكانی بە (ئینتەرنێت) لەگەڵ كۆمەڵێك هاوڕێی خراپ بەسەر دەبات، جا ئەم بانگخوازە دەفەرمویێت بەردەوام ئامۆژگاریم دەكرد بەڵام سوودی نەبوو، ئەم گەنجە قەدەری خوا پاش ماوەیەك مردو گەڕایەوە بۆ لای پەروەردگاری، جا بەزمو ڕەزمەكە لێرەوە دەست پێ دەكات پەنا بەخوا، ئەم بانگخوازە دەفەرمویێت دایكی ئەم گەنجە هات بۆلام و پێی وتم كوڕێكی زۆر باشم هەبوو لەدەستم چوو مرد، بەڵام لەهەمووی ناخۆشتر ئەوەیە كە خەوێكی زۆر ناخۆشم پێوە بینیوە، ئەم دایكە دەڵێت لەخەومدا كوڕەكەم بینی كۆمەڵێك خەڵك میزیان دەكرد بەسەر گۆڕەكەیدا، جا كاتێك ئەم بانگخوازە دەفەرمویێت من زۆرم پێ سەیر بوو دەبێت چی هۆكارێك بووبێتە مایەی بەدبەختی ئەم برادەرەم، جا پاش ماندوبونێكی زۆرم بۆ ئەوەی بۆم دەربكەوێت، كاتێك تەماشای (ماڵپەڕی) موقیعی ئەم گەنجەمان كرد سەیر دەكەین مانگانە ڕەسمێكی زۆری ئافرەتانی ڕووت و داوێن پیسی بۆ دێت لە لایەن هاوڕێكانییەوە، هەر لەم سایتەوە دەڕوات بۆ چەندین كەس وە ئەم گەنجە خۆی ئەم ڕەسمانەی سێند كردبوو واتە ناردبوی بۆ چەندین سایتی ترو برادەری خۆی كە ئەوانیش لە ڕێی ئەمەوە دەیان نارد بۆ چەندین كەس جا منیش ویستم ئەو كۆمپانیایە بدۆزمەوەو مەوقیعی ئەم گەنجە

بەستەزمانە نەگبەتە دابخەم، جا کاتێك قسەم کرد لەگــەڵ کۆمپانیاکــەدا وتییــان کاتێك دەتوانیین ئەم ســایتە هــاك بکــەین و قەدەغــەی بکــەین ڕەقــەمی ســڕی سایتەکەمان لابێت!!! بەڵام بە داخــەوە ڕەقــەم ســڕی و گەنجەکــە پێکــەوە مــردن مەگەر زیندو بێتەوە پێمان بڵێت بەڵام هەرگیز شــتی وا نابێــت نەفســێك بمرێــت هەرگیز زیندوو نابێتەوە، جا ئەم بانگخوازە دەفەرمویێت بۆم دەرکەوت ئەم گەنجــە لەدوای خۆی خراپەی بۆ دێت و بازرگانی خراپەی بەجێهێشت! جا مانای ئەم خەوە ئەوەیە تاوانی ئەو کەسانەی هەموو بۆ دێت کە دەچنە ناو مەوقیعی ئەم گەنجەوە، تا خەڵکی ئەم سایتە بکاتەوە ئەم تاوان و خراپەی بۆ دێت پەنا بــەخوای گــەورەو میهرەبان، براو خوشکانی خۆم ئەم گەنجە ئەگەر بێت و لەجیاتی ئەم سایتە خراپە سایتێکی بە سوودی دابنایە تا ڕۆژی قیامــەت چــەندین خێــری بــۆ ئــەهات کــە دەبووە مایەی خێرو پاداشت بۆ خۆیی خەڵکانی تریش، جا ئەگــەر بێــت و تــۆش نەك هەر ماڵپــەڕێك دروســت بکــەیت بگــرە (ئەگــەر بێــت و ســایتێکی ڕەســمی ئافرەتانی ڕوت و بێ ڕەوشتت)دابو پێیان ئەوە دڵنیابە تۆش هەمان ئــەم کــارەت ئەنجام داوە بۆیە ئەگەر شتی وات کردووە ئەوە داوای لێ خۆشبوون لەخوای گەورە بکەو بگەڕێرەوە پێش ئەوەی ماڵئاوایی لە دونیا بکەیت، چونکە تاوانی خەڵکیت بۆ دێت بێ ئەوەی لەسەر شانی ئەوان کەم بێتەوە چونکە پێغەمبەری خوا (صــلی الله علیە وسلم) لە فەرموودەیەکی پیرۆزدا دەفەرموویێت:

وعن أبي هريرة رضي الله عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم:

{ إذا مات ابن آدم انقطع عمله إلا من ثلاث صدقة جارية أو علم ينتفع به أو ولد صالح يدعو له }[24].

واته: کاتێك بەنی ئادەم ئەمرێت لەکردەوەکانی دائەبڕێت ئیللا لە سێ شت نەبێت، خێرێك کە لەدوای خۆی بە جێی هێشتبێت بە ڕێی کردبێت، واتە (وەك دروستکردنی مزگەوتێك یا دروستکردنی سایتێکی باش وەکو سایتی قورئان و فەرموودەو سایتی زانستی هەر شتێك کە مایەی خێر بێت بۆ خەڵکی)، دووەمییان زانست و زانیارییەك کە لە دوای خۆی بە جێی هێشتبێت و سوودی بۆ خەڵکی تیابێت، سێ یەمیان نەوەیەکی صاڵح و باشی جێ هێشتبێت داوای لێخۆشبوونی بۆ بکەن لە خوای گەورە.

جا ئەگەر لە دوای مردنیش ئەم سێ شتە هەر بۆمان بێت با وریابین نەکەین (شەڕە جاریە) لە دووای خۆمان جێ بێڵین، بە تایبەتی لە ئامێرێکی وا ترسناکدا کە (ئینتەرنێت)ە چونکە هەموومان ئەزانین یەکێك لە سیفەتە خراپەکانی ئەم ئامێرە ئەوەیە پەنا دەگرین بەخوا کاتێك شتێکی تیادا (إضافة) دەکەین واتە لەناو (پەیجەکانی) ئینتەرنێتدا شتێك داخڵ دەکەین بە تایبەت لە (فەیسبووك)دا ئەو کەسانەی کە دەیبینن ئەگەر (شەیری) بکەن و بڵاوی بکەنەوە، ئەوا تۆ ناتوانیت لە پەیجی ئەو کەسەی کە لە تۆوە وەری گرتووە بیسڕیتەوە، پەنا بە خوای پەروەردگار تاوانی هەموو ئەو کەسانەت بۆ دێت کە سەیری دەکەن، خوێنەری خۆشەویست هەموومان باش ئەوە دەزانین کە سایتی (فەیسبووك) ئەو

(24) **صحيح الترغيب والترهيب** (ج/١–ص/١٨). **إرواء الغليل** (ج/٦–ص/٢٨).

هەموو دانیشتووەی هەیە نزیکەی 37 ملیۆنە و ڕۆژ بە ڕۆژیش لە زیادبووندایە، بیرێك بکەرەوە بە لایەنی کەمەوە ئەگەر (یەك هەزار) کە ئەگەر بێت و کەسێك ئەو شتەی بڵاوی دەکاتەوە (عام)ی بکات بەلایەنی کەمەوە (یەك ملیۆن) تەماشاکەر دەیبینێت باشە بۆ بیرێك ناکەیتەوە تاوانی هەموو ئەو کەسانەت بۆ دێت بێ ئەوەی لە تاوانی ئەوان کەم بێتەوە ئەگەر تەماشایەکی ئەو شاخە بەرزانە بکەیت، دەبینیت هەمووی لە وردە بەردی کەڵەکە بوو دروست بووە بۆیە ئەو شاخە بەرزو گەورەیەی لێ دروست بووە، بۆیە ئەگەر تۆیش هەموو ڕۆژێك تەنها (یەك ڕەسمی ئافرەتانی بێ پۆشاك، یاخود یەك فیلم و یاخود یەك گۆرانی) ئەمە بە لایەنی کەمەوە کەسی واهەیە بە شەوو بە ڕۆژ بەردەوام تا کارت و وەحدەی (ئینتەرنێت)ەکەی ئیش بکات هەر خەریکی (بڵاو کردنەوەی شتی بێ شەرعی و حەرام و خراپ و بەدڕەوشتییە) ئاخۆ دەبێت تا کاتی مردنی ئەو هەموو تاوانانە وەکو شاخەکانی لێ نەیات وە دڵنیاش بە لەوەی کە خوای گەورە لە هەر هەمووی دەپرسێتەوە، وەکو لە قورئانە پیرۆزەکەیدا دەفەرموێت: { فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ * وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ }[25].

واتە: هەر کەسێك بە قەد یەك وردیلە مسقاڵە زەڕڕە کردەوەی باشی کردبێت دەیبینێتەوە وە هەر کەسێکیش بە قەد یەك وردیلە مسقاڵە زەڕڕە کردەوەی خراپی کردبێت لێی دەپرسرێتەوە . وە پاشان یەکێکی تر لەو خراپیانەی (ئینتەرنێت) ئەوەیە کە بە هیچ جۆرێك ناتوانین ئەو شتە بسڕینەوەو (هاك)ی بکەین جا بیر بکەرەوە ئەگەر بێت و ئەو شتە (فلیمی سێکس، یاخود ڕەسمی

---

(25) سورة الزلزلة: الآية ٧-٨.

ئافرەتانی ڕووت، یاخود گۆرانی ... هتد) یاخود هەرشتێك بێت كە تاوان بێت و زەرەرو زیانی هەبێت، ئەو كات چی دەكەیت براو خوشكی خۆم .

الثاني: الحذر من خطوات الشيطان.

ئاگابوون لە فێڵ و پیلانەكانی شەیتان.

پێویستە لەسەر كەسی خاوەن هزرو هۆش بە ئاگابێت لە فێڵ و پیلانەكانی شەیتان، لەبەر ئەوەی خۆی بۆ بەنی ئادەم ئامادە كردووە، وە لە هەموو شوێنێك بنكەی بۆ داناوە، ئەو دوژمنەش هەوڵ و تێكۆشانی بۆ ڕێگەی سەركەشی و گومڕاییە، وەكو خوای پەروەردگار دەفەرموویت:

{ وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ }(26).

واتە: دوای هەنگاوەكانی شەیتان مەكەون، چونكە بێگومان ئەو دوژمنێكی ئاشكراتانە.

شەیتان بەردەوام هەوڵ دەدات بۆ ئەوەی نەوەی ئادەم لە خشتە بەرێت، وەكو (إبليس) لەعنەتی خوای لێبێت سوێندی بۆ خوای پەروەردگار خوارد هەرِەشەی لە مرۆڤەكان كرد كە بەردەوام هەوڵ بۆ گومڕاكردنیان بدات وەكو خوای گەورە دەفەرمویت:

{ قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ * إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ * قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقَّ أَقُولُ * لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكَ وَمِمَّنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ أَجْمَعِينَ }(27).

---

(26) سورة البقرة: الآية ١٦٨.

(27) سورة ص: الآية ٨٢.

واتە: (إبليس) شەیتان وتی: ئەی خوای گەورە سوێند بێت بە عیززەت و گەورەیی و دەسەڵاتت ئەبێت هەموو بەندەکانت گومڕا بکەم و سەریان لێ بشێوێنم * ئیللا ئەو بەو بەندانەت نەبێت کە بەڕاستی تۆ دەپەرستن و عیبادەت تەنها بۆ تۆ دەکەن * خوای گەورەش فەرمووی: من حەقم هەر حەقیش دەڵێم * بە ڕاستی ئاگری (دۆزەخ) پڕ دەکەم لە تۆو لەو (مرۆڤانەش) کە شوێنی تۆ دەکەون هەر هەمویان.

پێویستە لەسەر خاوەن هزرو هۆش بە هیچ شێوەیەك متمانە بە دوژمنەکەی نەکات، وە خۆی فڕێ نەداتە ناو قوڵایی فیتنەوەو زیادەڕۆیی نەکات لەمتمانە بوون بەنەفسی هەرچەندە عەقڵی پێ گەیشتوو کاملیش بێت لە ڕووی (ئایین، زانست)ەوە.

ئەلێرەوە دەبینین کەسی خاوەن بیرو هۆش دوور دەکەوێتەوە لەفیتنە، وە بەرەو پیریشی ناچێت، ئەگەر پشتی هەڵکرد لەفیتنە یارمەتی بۆدێت، وە <u>سۆزی خودایی</u> ئەبێتە هاوەڵی، ئەگەر متمانەی کرد بەنەفسی خۆی ئەوە بەرەو مردن ڕۆیشتووە بەهۆی ئەو لادانەوە وە خوای گەورە دەیداتە دەست نەفسی خۆی و ئەو سۆزە خوداییە نامێنێت، <u>یوسف (علیه السلام)</u> خۆی نمایش نەدەکرد بۆ فیتنە بەڵکو فیتنە خۆی بۆ ئەو نمایش دەکرد، لەگەڵ ئەوەشدا متمانەی نەکرد بە نەفسی بەوەی کە خاوەنی ئەو باوەڕو عیلم و ڕەچەڵەکە ڕێزدارەیە کە هەیبوو لە کاتێکدا پێغەمبەر یوسف (علیه السلام) خاوەنی ئەو ئیمانە بە هێزو پتەوەو ئەو عیلمە زۆرە بوو کە خوا پێی دابوو وە خاوەنی ئەو ڕەچەڵەکە پڕ ڕێزە زۆرە بوو، بەڵام ئەم پێغەمبەرە بەڕێزە سەلامی خوای لەسەر بێت هێشتا <u>دەترسێت لە فیتنەی ئافرەت و هەڵدێت</u> لە فیتنەی ئافرەت و پەنا دەگرێت بە خوا لە فیتنەی ئافرەت، لە

هەمان کاتدا دان بەوەدا دەنێت ئەگەر خوا یارمەتی نەدات ئەوا دەکەوێتە داوی شەیتانەوە و دەبێتە یەکێك لە تییاچووان و نەفامان وەکو خوای میهرەبان دەفەرموێت: { قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ وَإِلَّا تَصْرِفْ عَنِّي كَيْدَهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ وَأَكُنْ مِنَ الْجَاهِلِينَ }(28).

واتە: (یوسف) وتی ئەی پەروەردگارم بەندکردنم لاخۆشترە لەوەی کە ئەوانە داوای دەکەن لێم بیکەم، وە ئەگەر لێم لانەدەی پیلانی ئەوانە دڵم بۆیان دەڕوات و حەزیان لێ دەکەم وە لەنەفامان دەبم و دەچمە ڕیزیانەوە.!!! سبحان الله پێغەمبەرێکی وەها بەڕێز لای خوا کە بە شاهیدی قورئان و حەدیسی پێغەمبەر (علیە السلام) بەڕێزی و گەورەیی سەلمێندراوە هەر وەکو پێغەمبەری خۆشەویست لە فەرموودەیەکی پیرۆزدا فەرموویەتی:

{ إِنَّ الْكَرِيمَ ابْنَ الْكَرِيمِ ابْنِ الْكَرِيمِ ابْنِ الْكَرِيمِ يُوسُفُ بْنُ يَعْقُوبَ بْنِ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ }(29).

جا پێغەمبەرێکی وا بەرێزو ئازیز ئا بەو جۆرە بێت ئاخۆ دەبێت ئێمەی نەزان و بێ عیلم خۆمان چۆن بگرین؟ لەبەردەم فیتنەی ئافرەتدا دواکارین لە خوای میهرەبان بمانپارێزێت بە فەزڵ وگەورەیی خۆی.

بۆیە دەبێت بەردەوام ئەوەمان لەیادبێت کەشەیتان دوژمنمانەو بەردەوام هەوڵ دەدات بۆ گومراکردنمان و سەرلێ شێواندنمان هەروەکو خوای گەورە دەفەرمووێت:

---

(28) سورة یوسف: الآیة ٣٣.

(29) سلسلة الأحادیث الصحیحة (ج/٤–ص/١٩١).

{إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا إِنَّمَا يَدْعُو حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ}[30].

واتە: بە ڕاستی شەیتان دوژمنی ئێوەیە دەی ئێوەش بە دوژمنی خۆتانی دابنێنن، وە ئەو بانگەوازی شوێن کەوتووانی خۆی دەکات تا بیانباتە ناو دۆزەخەوە.

وە هەروەها دەفەرمووێت: { يَا بَنِي آدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ }[31].

واتە: ئەی نەوەی ئادەم ئاگادارو وریابن باشەیتان سەرشۆڕو فریوتان نەدات و تووشی بەڵاو ناهەمواریتان نەکات.

{ قال رجل للحسن البصري أينام إبليس قال لو نام لوجدنا راحة }[32].

واتە: جارێکیان پیاوێك لە (حسن البصري) پرسی ئایا شەیتان ئەخەوێت؟

(حسن البصري) ڕەحمەتی خوای لێبێت فەرمووی: ئەگەر بخەوتایە ئەوا ئێمە دەحەساینەوە.

وە خوای گەورە لە چەندین ئایەتی پیرۆزی قورئاندا ئاگادارمان دەکاتەوە کە نەکەوینە داوی شەیتانەوە چونکە دوژمنی ئادەمیزادە وە دەیەوێت وەك خۆی سەرگەردانیان بکات، خوای گەورە دەفەرمووێت:

{قَالَ رَبِّ بِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَلَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ }[33].

---

(30) سورة فاطر: الآية ٦.

(31) سورة الأعراف: الآية ٢٦.

(32) تلبيس إبليس (١/٥٠).

(33) سورة الحجر: الآية ٣٩.

واتە: شەیتان بە پەروەردگاری وت: ئەی پەروەردگار چۆن منت گومڕاكرد منیش دەبێت وەها بۆ بەندەكانت سەر زەوی یان بۆ بڕازێنمەوە و وە دەبێت هەر هەمویان گومڕا بكەم و سەریان لێ بشێوێنم.

زۆر كەس هەبونەو هەیە كەبونەتە مایەی قوربانی شەیتان و شەیتان فریـوی داون و لە ڕێی ڕاست وەری گێڕاون، زۆرن ئەو كەسانەی كەوا بە هۆی شەیتانەوە هەموو ژیـانی خۆیـان لـە دەسـت داوەو (گەنجینـەی ئـاڵتونی خۆیـان) لەدەسـت داوەو فەوتاندویانە، زۆربەی ئەو ڕووداوانەش بـە هـۆی (ئینتـەرنێت)ەوە ڕوویـان داوە، هۆكاری ئەم ڕوداوانەش تەنها بۆ ئەوە دەگەڕێتەوە كەوا بێ ئاگابونـە لـەوەی كـە شەیتان بەردەوام لە كەمین دا بوونە بۆیان و بەردەوام هەوڵی گومڕاكردنیـان یـان داوە، وە خۆشیان دوور بوونە لە خواو یادی خوای گەورەیان نەكردۆتـەوەو خـوای گـەورەیان لـەبیر كـردووە هـەر بۆیـە خـوای گـەورەش ئـەوانی لـەیاد كـردووەو فەرامۆشیانی كردووە ! هەروەكو لە قورئانـە پیرۆزەكەیـدا دەفـەرموێت: { وَمَـنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى * قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا * قَالَ كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيتَهَا وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ تُنْسَى }(34).

واتە: هەركەسێك پشت هەڵبكات لە زیكرو یادی من، یادی من نەكاتەوەو داوام لێ نەكات بیپارێزم لە هەڵەو تاوان و سەرپێچی، ئەوا هەر لە (دونیا)دا ژیـانێكی ناخۆش و تەنگ و چەڵەمەی پێ دەدەین وە لە ڕۆژی دوایشدا بە كوێری حەشـری دەكەین و حیسابی لەگەڵ دەكەین * دەڵێت ئەی خوایە بۆ بە كوێری

(34) سورة طه: الآية ١٢٤.

حەشرم دەکـەیت خـۆمن لـە دونیـادا چـاوم ئـەیبینی * خـوای گـەورەش پێـی دەفەرموێت: ئایا لە دونیادا ئایەتەکانی ئێمەت بـۆ نەخوێندرایـەوە؟ ئایـا پـێش ئەوەی کە بکەویتە فیتنەوەو ژیانی خـۆت تـاڵ بکـەیت پـێش ئـەو کارەسـاتانە ئامۆژگارییەکانی ئێمەت بۆ نەهات؟ تۆش لەبیرت کرد ئێمەش ئێستا بایەخت پێ نادەین و بە کوێری حەشرت دەکەین.

کەواتە ئەو نەپاراستنەی خوای گەورە، وە ئـەو زەلیـل بوونـە کـە خـوای گـەورە تووشی ئەو کەسانەی دەکات لە (عەدل)و دادپەروەری خوای گەورەوەیە، بۆیە ئەو کەسانەی کە دوورن لە خوای گەورە یەکسەر (شـەیتان) لێیـان نزیـك دەبێتـەوەو توشی (هەلاکەت و خراپەکارییان) دەکات!

ڕوداوو بە سەرهاتی ئەو کەسانە زۆر زۆرن کەوا بە دەستی خۆیان، خۆیان تووشـی ئەو بە سەرهاتە خراپانە کردووە ! وەکو خـوای پـەروەردگار دەفـەرمویت: { مَـا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ }(35).

واتە: هەرشتێك لە خێرو چاکە کە تووشتان دەبێت ئەوە لە لای خواوەیە، وە هـەر شتێك لە خراپەو شەڕو نەهامەتی کە تووشتان دەبێت ئەوە لە خۆتانەوەیە.

یەکێك لەو ڕووداوانە کـە شـایەت حـاڵی ڕووداوەکـە خـۆی باسـی ئـەو ڕووداوە ناخۆشەی کە بەسەریدا هاتووە بۆمانی باس دەکات تاکو ئەو کەسانەی کەوا ئـەو شەیتانەی لەبەر دەستیدایە کە ناوی (ئینتەرنێت)ە، وەکو ئـەمییان لێ نـەکات و تووشی وەها ناشەرعییەکی لەو جۆرەیان نەکات، کە بە ڕاستی بـە خوێندنـەوەی (چاوەکان پڕ فرمێسك دەبن !! دڵەکان دەهەژێنێت !! عەقڵەکان دەوەستێنێت).

---

(35) سورة النساء: الآية ٧٩.

لە قوربانیەكانی ئینتەرنێت:

كچێك چیرۆكێكی ناسۆراویی بۆ یەكێك لە هاوڕێ كچەكانی دەگێڕێتەوە.[36]

هاوڕێی خۆشەویست............

پاش سلاو و ڕێز

هەرگیز باوەڕناكەم ئەوەی كە بەسەرەمدا هاتووەو كردوومە بەویستی خۆم .... تۆ تەنها كەسێكی لەم ژیانەدا سەرپشكی لەوەی كە ئەیكەی، ئێستا من هەست ناكەم كە من خۆم بم، هەموو ئەوەی كە ئەمەوێ تەنها لێخۆشبوونی خوای پەروەردگارە مەرگم پێ ببەخشێ پێش ئەوەی خۆم خۆم بكوژم، ئەم چیرۆكە كە یەك ڕۆژ بەسەرمدا تێنەپەڕیوە تیایدا نەگریابم و دواتریش بۆ ماوەیەك توانای بینینم نەبوو هەر ڕۆژێكم لێ ئەڕوا دەیەها جار بیر لەوە ئەكەمەوە كە خۆم بكوژم، ئێستا ژیان لام هیچ گرنگی یەكی نیە، هەموو سەعاتێك تەمەنای مردن ئەكەم، ئەم چیرۆكە ئەخەمە بەردەستت تاكو بلاوببێتەوە و ببێتە فۆڕم ونیشانە بۆ پاراستنی حیشمەتی هەر كچێك كە ئینتەرنێت بەكاردەهێنێت، هەروەها ببێتە پەندو ئامۆژگاری بۆ كەسە وریا و زرینگەكان.

ئەمەش چیرۆكەكەمە

ڕۆژێك یەك لەكچە هاوڕێكانم بردمەوە بۆ ماڵی خۆمان یەكێك بوو لەو كەسانەی (ئینتەرنێت)ی زۆر بەكارئەهێنا و شارەزاییەكی باشیشی تیا هەبوو، ئارەزوومی جولاند بەوەی منیش حەزم بەجیهانی (ئینتەرنێت بێت), لەماوەی دوو مانگدا

---

(36) قوربانیەكانی خۆشەویستی.

فێری بەکارهێنانی (ئینتەرنێت)ی کـردم سـەرەتا زوو زوو سـەردانم ئـەکرد تـاکو هەموو شێوازەکانی فێر کردم، هەروەها فێری لاپەڕە بەکارهێنان و گەڕان بەدوای مەوقیعەکان هەر هەمووی لەماوەی ئەم دوو مانگەدا بوو، شـەڕی نێـوان مـن و مێردەکەم ئەو کاتە دەستی پێکرد کە (ئینتەرنێت)هاتە ماڵمان، سەرەتا ئەو دژی بوو بەڵاّم هەرچۆنێك بوو قەناعەتم پێکرد، پێم ووت هەست بەڵـەڕاوکێ ئەکـەم و دوورم لە کەسوکارو هاوڕێکانم، بەڵگـەی ئەوەیشـم بـۆ ئەهێنایـەوە کـە هـەموو هاوڕێکانم (ئینتەرنێت)بەکاردێنن، لەبەرچی من بەکاری نـەهێنم؟ ووتم لـەڕێگای (ئینتەرنێت)ەوە دەنگوباسی هاوڕێکانم ئەزانم، هەروەها ئەوەشم پێ ووت کە ئـەم کولفەی تێچوونی لە تەلەفۆن هەرزانترە، هەرچۆنێ بـوو مێردەکـەم ڕازی بـوو وە بەزەیی پێمدا هاتەوە.

هەروەکو تێمەگەیاند لەسەرەتاوە زۆر بە جدی قسـەم لەگـەڵ هاوڕێکـانم ئـەکرد، لەمەوپاش ئیتر مێردەکەم هیچ گلەیی و گازندەی نەبوو ... هەسـتم ئـەکرد ئـەم زانی مێردەکەم زۆر مورتاح بوو بەوەی پرتـەو بۆڵـەی مـن نـەمابوو هـەرکاتێك مێردەکەم لەماڵ دەردەچوو هەروەکو شێت پڕم ئەدایە (ئینتەرنێت)ەکەو لەسـەری ئیشم ئەکرد بۆ ماوەی چەند کاتژمێرێك، لەماوەی چەند ڕۆژێکدا پەیوەندیم لەگەڵ کۆمەڵێك ناوی خوازراودا دروست کرد، نەم ئەزانی ئەو کەسانە پیاون یان ئافرەت هەر هەموویان لەڕێگای (ئینتـەرنێت)ەوە قسـەم لەگـەڵ ئـەکردن تـاوەکو زانـیم یەکێك لەوانەی قسەی لەگەڵ ئەکردم پیاوە !!

داوای یارمەتیم لێکرد کە هەندێ زانیاریم دەربارەی (کۆمپیوتەر)و (ئینتـەرنێت) بداتێ، زۆر شتی لێوە فێربووم .. یەکێك بوو لەو کەسانەی بەشـێوازێکی گشـتی

شارەزاییەکی باشی لە بواری ئینتەرنێت دا هەبوو، بەردەوام قسەم لەگەڵدا ئەکرد هەرشتێکم نەزانیبا لە زۆربەی شتەکان هانام بۆ ئەو ئەبرد تا وای لێهات ڕۆژانە پەیوەندیم پێوە ئەکرد، وە زۆر حەزم لە نوکتەو قسەکانی بوو تەسەلای دڵم بوون ... بە درێژایی ڕۆژگار پەیوەندیەکەمان بەهێزتر دەبوو، ئەم پەیوەندیە ڕۆژانەیەمان نزیکەی سێ مانگی خایاند زۆر شت لە بەینمان سەری هەڵدا بەقسە شیرینەکانی زۆری هەڵم ئەنا، لەوەیە قسەکانی بەو ئەندازەیە خۆش و جوان نەبووبێ بەلاّم شەیتان ئاوها ئەیڕازاندەوە !!! ڕۆژێك داوای لێکردم پێکەوە قسە بکەین وە زۆریش سووربوو لەسەر داواکەی ترساندمی بەوەی زانیاریم دەربارەی (ئینتەرنێت)پێ نەدا .. زۆرم هەوڵدا ڕێگربم لەبەردەم داواکەی، بەلاّم هەرچەندم کرد نەمتوانی، لەبەرچی !! نەم ئەزانی بۆ؟!! .. هەتا ڕازی بووم بە هەندێ مەرج، تەنها یەك جار قسە بکەین و هیچی تر، ئەویش ڕازی بوو ... چووینە سەر بەرنامەی دەنگ و قسە بکەین .. ئەگەر چی ئەو بەرنامەیەم بەباشی نەدەزانی بەلاّم دەنگی خۆش و قسەکانی زۆر سەرنجڕاکێش بوون، کاتێك گوێم لەدەنگی بوو تەزوویەك بەگیانمدا هات داوای ژمارەی تەلەفۆنی لێکردم ژمارەکەی خۆشم پێدا، بەو شتە زۆر زۆر دوو دڵ بووم، نەمتوانی زیاتر قسەی لەگەڵ بکەم نەم ئەزانی بۆچی شەیتان ئاوا ئەو شتانەم لەلا خۆشەویست ئەکات و لەهەمان کاتدا لەناخەوە لەململانێدا بووم لەنێوان نەفس و بەها و ئەخلاق و دیندا! تاکو ڕۆژێك لەڕێگای (تەلەفۆن)ەوە قسەم لەگەڵ کرد, ئەلێرەوە ژیانم بەلادان و ترازان لەڕێ دەستی پێکرد .. داماڵرام لەحیشمەت، زۆر کەس هەوڵی ئەدا لێمان نزیك ببێتەوە بەلاّم وەیل بۆ ئەوکەسەی بیەوێ لێمان نزیك ببێتەوە یان لەکەدارمان

بكات، ببوين بەیەك لاشەو ڕوح، لەڕێگای (تەلەفۆن)ەوە قسەمان ئەکرد و (ئینتەرنێت) یشمان بەکارئەهێنا, بەلاَم هەرگیز نەمان ئەتوانی زۆر قسەبکەین هەرکەسێك ئەم وشانەی من بخوێنێتەوە وا ئەزانێ مێردەکەم حەقی پێنەداوم یان زۆر لەماڵەوە نەبوو بەلاَم بە پێچەوانەوە.. ئیشی ئەکرد و زۆریش نە ئەچووە لای هاوڕێکانی هەمووی لەپێناو من دا ... ڕۆژگارهات و ڕۆی زۆر ئالوودەی ئینتەرنێت بووبووم ڕۆژانە (٨) بۆ (١٢) کاتژمێر خەریکی ئەبووم حەزم نە ئەکرد مێردەکەم بگەڕێتەوە ماڵ، پەیوەندیەکەمان زیاتر بەهێز بوو تا گەیشتە ئەو ڕادەیەی دوای ئەوەی قسەمان لەگەڵ یەك ئەکرد داوای ئەوەی لێ ئەکردم یەك ببینن، ئەگەر چی زۆر ناڕەحەتیش بوو لەهەمان کاتدا نەشم ئەتوانی وازی لێ بێنم و پەیوەندیمان نەمێنێ بەلاَم زۆرم سەرزەنشت کرد لەسەر داواکارییەکەی لەناخیشەوە لەو زیاتر حەزم بەبینینی بوو، زۆریش ئەترسام نەك لەبەر ڕەزامەندی خوای گەورە بەڵکو لە ترسی ئاشکرا بوون و حەیا چوون کە خەڵك پێ بزانێ، ڕۆژ لەدوای ڕۆژ زیاتر جەختی لەسەر ئەوە ئەکردەوە کە یەکتر ببینین تەنها یەك بینین و هیچی تر، ڕازی بووم بە مەرجێ ئەمە یەکەم جار و دواجار بێ، تەنها بم بینێ و هیچ قسەکردنی تیا نەبێ، ئەشم زانی کە ئەو بڕوای نە ئەکرد من ڕازی بم چونکە ئەو هیوا بڕاو ببوو لەوەی کە من ڕازی بم، ئەو خۆی پیشانی من نەدا کە هەموو خۆشیەکم بۆ دەستەبەر بکات و ئەشترسا لەوەی نەبادا من تووشی بەلاَیەك ببم، ئەو وەکو قەلاَیەك من بپارێزی، هیچ شتێکی وەهام شك نەبرد کە ڕازی نەبم ئەویش بەمەرجەکەی من ڕازی بوو، سوێندی بۆ خواردم تەنها بینین و هیچی تر .. بەڵێ ! منیش ڕازی بووم مەوعیدمان لەیەکێك لە بازارە گەورەکان دانا، کات

و ساتیشمان دیاری کرد و شەیتانیش کەسی سێیەممان بوو، کاتێك یەکمان بینی خۆزگەم ئەخواست کە قەت نەم بینیایە و نەم بینیایە ... بەڕاستی ڕوخسارێکی سەرنج ڕاکێشی هەبوو لە بالآشدا زۆر جوان بوو پێی سەرسام بووم بەڵێ زۆریش سەرسام بووم لەماوەیەکی زۆر کورت دا کە لەخولەکێك تێ نەپەڕێ، بڕوام نەبوو ئەمە ئەو ڕووخسارە بێ کە من قسەی لەگەڵ دەکەم لەهەمان کات دا ئەویش پێ وەی دیاربوو کە زۆر سەرسام ببوو بە جوانیەکەم وەکو بلێی شێتم بووبێ، پێی ووتم لەمەولا ئەگەر تۆم لەدەست چێ خۆم ئەکوژم، خۆزگە قەت نەم بینیایە !!! لەو کاتەدا خۆم زۆر جوان هاتە پێش چاو وەسیفاتی ژنێتیم زۆر زیادی کرد گەلێ زیاتر لە پێش زەواج کردنم.

ئەی خوشکەکانم: ئەمە سەرەتای کۆتاییەکەیە، خوشکەکانم ئەم کوڕە نەی ئەزانی من زەواجم کردووە کە مێرد و چەند منداڵێکیشم هەیە، بەشێوازێکی گشتی دوای ئەم یەکتر بینینە قسە کردنمان تەواو گۆڕا زیاتر قسەکانمان ڕۆمانسی بوون ئەی زانی چۆن خاڵە لاوازەکانم بدۆزێتەوە وەکو مێینەیەك، لەمەشدا شەیتان زۆر یارمەتی دەری بوو داوای لێکردمەوە کە جارێکی تر بم بینێتەوە منیش عوزرم بۆ ئەهێنایەوە جار جار ئەمدا بەگوێیا کە پەیوەندیت لەگەڵ ئەپچڕم، بەلآم لەناخەوە لەخۆی زیاتر حەزم بە بینینی ئەکرد، نەم ئەتوانی بڕەو بەیەکتر بینین بدەم لەبەربوونی پیاوەکەم لەو شارە، پەیمان زیاتر کرایەوە پێم ووت کە من زەواجم کردووە چەند منداڵێکیشم هەیە، ناتوانم بتبینم با تەنها پەیوەندیەکەمان لەڕێگەی ئینتەرنێتەوە بێت .. بڕوای نەبوو کەمن شووم کردبێ و منداڵیشم هەبێ، پێی ئەووتم تۆ وەکو فریشتە وای پێویستە بپارێزرێی وام لێهات هۆگرو

گوێ بیستی دەنگی بووم، خەیاڵم ڕۆیشت، لەدڵی خۆمدا دەم ووت ئەگەر من لـە ئامێزی ئەودا بم دەبێ حاڵم چۆن بێ ! ڕقم لە مێردەکەم ئەبووەوە وام ئەبینی کـە هیچ ڕۆڵی نەبێ لەدەسـت هێنـانی خۆشـحاڵی خـۆم و منداڵـەکانم، وام لێهـاتبوو هەستم بەناڕەحەتی ئەکرد ئەگەر بۆ ماوەی ڕۆژێك یان دوان نەم بینیایە لـەڕێگای (ئینتەرنێت)ەوە، وە زۆر هەستم بە ئیرەیی ئەکرد ئەگەر قسە لەگەڵ یەکێکی تـر بکردبا، ئەگەر ماوەیەك دیار نەبوایـە ئـاڵۆز ئـەبووم خۆشـم نـەم ئـەزانی بـۆ وا ئالودەی بووم !؟ تەنها ئەوە نەبێ حەزم ئەکرد زوو زوو بیبینم، ئەویش درکی بەوە کردبوو بۆیە نەیزانی چۆن بەدەسـتم بـێنێ بـۆ خـۆی و بـەردەوام داوای ئـەکرد و هەموو ڕۆژێك ئەی ووت با بتبینم منیش هەر ئەم ووت مـن زەواجـم کـردووە و مێردم هەیە، ئەویش ئەی ووت تۆ ئەبێ وانەکەیت ! ئایا ئەبێ ئێمـە هـەروا لـە ناڕەحەتیدا بمێنینەوە، چۆن ئەبێ ئێمە هەر یەکمان خۆش بوێ و نـەتوانین لەیـەك نزیك ببینەوە؟؟ وا پێویست ئەکا بەدوای چارەسەرێکدا بگەڕێین، وا ئـەخوازێ لـە سایەی یەکدا بژین، هەموو ڕێگەیـەکی لێگـرتم منـیش جـار لـەدوای جـار ڕەدم ئەکردەوە، تاکو ڕۆژێك داوای زەواجی لێکردم !! پێی ووتم با مێردەکەت تـەلاقت داو من مارەت بکەم، ووتی ئەگەر ڕازی نەبی یان ئـەمرم یـان شـێت ئـەبم یـان مێردەکەت ئەکوژم !! لەڕاستیدا ترسێکی زۆرم لێهات زۆر سەرم سـوڕما کاتێـك داخوازی کردم یەك موچورکەیەك بەگیانمدا هات و لەرزێك دای گرتم هـەر ئاگـام لەخۆم نەمابوو، وا خۆم ئەبینیەوە کە من دیلی مێردەکەم بم هیچ خۆشەویستیەکم بۆ لای نـەمابوو، زۆرم ڕق لـێ دەبـوەوە حـەزم نـە ئـەکرد هـەر بیبیـنم خـۆم و منداڵەکانیشم لەبیرچوو بوو ڕقم لەزەواجەکەم و ژیـانی خانەوادەکـەم دەبـوەوە وام

ئەزانی من تەنها کەسێکم لەم ژیانەدا ئەزانم واتای خۆشەویستی چی یە، ئـەویش هەستی کردبوو کە زۆرم خۆش ئەوێ پێشنیاری ئەوەی کرد کە کێشـەیەك لەگـەڵ مێردەکەم دروست بکەم تاکو تەلاٌقم بدا، پێشتر هیچ شـتێکی بەدڵـدا نـەهاتبوو وەك ئەوەی ئەمە تاکە دەرچوونم بێت لەو قەیرانە نـا هـەموارە، بـەڵێنی ئـەوەی پێدام دوایی ئەو داخوازیم بکات هەروەها بەڵێنی ئەوەیشی پێـدام لـە داهـاتوودا ئەو ئەبێتە مایەی خۆشگوزەرانیم و بەدرێژایی تەمەن لەگەڵم ئەمێنێتەوە، ئەمـە هەروا کارێکی ئاسان نیە بەلاٌم بیرۆکەیەکی لەجێ بوو سـەرەتا دەسـتم کـرد بـە دروست کردنی کێشەو گرفت لەگەڵ مێردەکەمدا هەتاوەکو بێزاربێ و تەلاٌقم بدا.

چەند هەفتەیەك ئاوا ماینەوە تاوەکو وام لێهات بۆ دروست کردنی کێشە پێشەکی پلانم بۆ ئەکێشا، بەدرێژایی ئەو ماوەیـە سـووربوو لەسـەر دیتـنم لەبـەر ئـەوەی ئەیزانی لەوەیە مێردەکەم هەروا بەخێرایی تەلاٌقم نەدات پاشـان داوای لێکـردم و یەك ببینین و ئەگەر نا ؟؟ بێ سێ و دوو ڕازی بووم وەکو بلێـی شـەیتانی نـەفرین لەجێی من گفتوگۆ ئەکات و بڕیار ئەدات، داوام لێ کرد ئەو ڕێکخەری فەرمان و ئیش و کارم بێ، ڕۆژێك مێردەکەم ووتی ئەچم بۆ سەفەری ئیشـێ لەوەیـە پێـنج ڕۆژم پێ بچێ، ووتم ئەمە کارێکی گونجاوە مێردەکەم داوای لێکردم بچمەوە ماڵی باوکم بۆ ئەوەی نەفسیەن مورتاح بم و ئەو کێشە دروست کراوەم کەم بێتەوە، ڕەدم ئەکردەوە و عوزرم بۆ هێنایەوە تا لەماڵەوە مامەوە، هەر چۆنێك بوو ڕێك کەوتین و بەناچـاری چـوو بـۆ سـەفەر، هـەر کـە لەخـەو هەڵئەسـام ڕام ئـەکردە سـەر ئەنتەرنێتەکە کەشەوانیش ئەخەوتم دام ئەخست، دوای چەند ڕۆژێك مەوعیـدمان دانا ڕازی بووم بە داواکـاری هاوڕێکـەی ئینتـەرنێتم پـێم ووت ئێسـتا ئامـادەم

لەگەڵت دەرچم ئەشم زانی ئەمەی ئەیکەم زۆر خراپ و مەترسیدارەو بێ فەرمانی خوای گەورەیە هەتا هەستم بە ترسیش ئەکرد بەلامەوە هەروەکو چۆن یەکەم جارم بوو ببیبنم ئاوا بوو، هەرچۆنێك بوو لەگەڵی دەرچووم بەڵێ بە دڵنیاییەوە خۆم فرۆشت لەگەڵ دەرچوونم، حەزێکی زۆرم هەبوو لەسەر ئەوەی زیاتر لە نزیکەوە ئاشنای بمو بیناسم، ڕێك کەوتین بچینە یەك لە بازاڕەکان، لەسەیارەیەك سەرکەوتین بەنێوەندی جادەیا ئەڕۆیشتین هەستم بەهیچ نەدەکرد تەنها ئەوەندە نەبێت کەمێك قەلەك و ناڕەحەت بووم چونکە یەکەم جارم بوو کە لەگەڵ پیاوێك دەربچم کە هیچ پەیوەندییەکی خزمایەتیمان نەبووبێ هەر ئەوەندە تەنها دەوری حەوت مانگ بوو دەمناسی لە ڕێگەی (ئینتەرنێت)ەوە تەنها یەك جاریش بینی بووم بۆ یەك دەقیقە، وردە وردە دڵەڕاوکێم زیادی کرد، دەستمان کرد بە گفتوگۆ پێم ووت ئەمەوێ کاتەکەمان زۆر نەخایەنێت ئەترسم مێردەکەم بمان بینێت یان شتێك ببیستێت، پێی ووتم ئینجا بابزانێ ئەوپەڕی تەلاقت دەداو ڕزگارت دەبێ، هیچ سەرسام نەبووم بە قسەکانی و شێوازی دەربڕینەکەی دڵەڕاوکێکەم زیادی کرد پێم ووت پێویست ناکات زۆر دوورکەوینەوە، نامەوێ زۆر دواکەوم لەگەڕانەوەمدا بۆ ماڵ ... پێی ووتم لەوەیە کەمێك دواکەوین، لەبەرئەوەی ناتوانم ئاواها بەئاسانی دەست بەردارت بم حەزئەکەم زیاتر لەگەڵم بمێنیتەوە، ئەمەوێ چاوەکانم پڕبن لە بینینت چونکە لەوەیە نەتوانم جارێکی تر نەتوانم بتبینمەوە لەدوای ئەمە، بەم شێوەیە قسەکانمان دەستی پێکرد دڵەڕاوکێ و ناڕەحەتیم زیادی دەکرد لەهەمان کات دا حەزم ئەکرد زیاتر لەگەڵی بمێنمەوە، قسەکانمان زیاتر بە ئاقارێکی ڕۆمانسیدا ڕۆیشت، نەم ئەزانی کات کەیەو چەندێك بەسەرماندا

تێپەڕیوە هەتا هەستم نەکرد بەکام ڕێگادا دەڕۆین، لەناکاو گەیشتینە شوێنێك نەم ئەزانی کوێیە، لەشوێنی حەوانەوەو کێڵگەو شتی وا دەچوو، هاوارم کرد ئێرە کوێیە؟؟ بۆ کوێم ئەبەی؟؟ چەند چرکەیەکی خایاند سەیارەکەی وەستاو پیاوێکی تر دەرگای لێکردمەوە زۆر بەتوندی دەری هێنام هەموو ئەو شتانە زۆر کتوپڕ بوو، هەر هاوارم ئەکردو ئەگریام لێیان تێنەئەگەیشتم چی دەڵێن؟؟ وە نەشم ئەزانی چی بەدەورمەوەیە ئەوەندەم زانی هەستم بەلێدانێکی بەهێز کرد بەڕوومیانا کێشا هەروەها گوێم لەدەنگێك بوو وەکو بوومەلەرزە ئیتر ئاگام لەخۆم نەما، نازانم چیان لەگەڵدا کردم، وە نازانم کێ بوون، وە ژمارەیان چەن بوو؟!!! تەنها دوانم بینی هەموو ئەمانە وەکو هەورە بروسکەیەکی تیژ تێپەڕبوون، هەستم بەهیچ نەدەکرد تەنها ئەوە نەبێ لە ژورێکا بووم نیمچە ڕووت و جل و بەرگەکانم دابڕابوون هەر ئەگریام و هاوارم ئەکرد، لەشم هەموو پیس ببوو چەند چرکە ساتێکی پێ چوو کوڕەکە هاتە لام دەستی کرد بە پێکەنین، پێم ووت ئەمەی بەسەرمدا هات ئێوەن؟ تکایە ڕێم کەن؟ تکایە ڕێم کەن؟ ئەمەوێ بگەڕێمەوە ماڵ پێی ووتم ماوەیەکی تر ئەگەڕێینەوە ماڵ بەلاّم ئەبێ بەڵێنی ئەوەم پێ بدەی نابێ هیچ کەسێك پێ بزانێ ئەگەر بزانن ئەمە عەیبەیەکە بۆ کەسوکارەکەت یان ئەگەر بەکەس بڵێیت و دەعوا بنووسی ئەوا تۆڵە لەمنداڵەکانت ئەکەمەوە، پێم ووت تەنها ئەمەوێ بگەڕێمەوە ماڵەوە بەهیچ کەسێك ناڵێم، هەستم بەترسێکی زۆر کردو هەموو لەشم ئەلەرزی و لەگریانیش نەئەوەستامەوە، وە ئەوەندەم لەبیرە لەو ڕووداوەی بەسەرمدا هات، هیچ شتێکی وام بەبیردا نایا باسم نەکردبێ دەرچوونم لەماڵ تا گەڕانەوەم دەوری چوار کاتژمێری خایاند چاویان بەستمەوەو لەسەیارەکە

سەریان خستم و لە شوێنێکی نزیك ماڵ فڕیان دام باش بوو بەو حاڵەوە کەس نەیبینیم زۆر بەخێرایی چوومە ماڵەوە پاشان دەستم کرد بەگریان هەمان گریانێك تاوەکو فرمێسك لەچاوم بڕا، لەدواییدا پێم زانی کە ئەتك و دەست درێژیان کربووە سەرم چونکە نەزیف بووم و خوێنم لێ ئەهات چوومە ژوورێکەوە دەرگام لەسەر خۆم داخست بۆ ئەوەی منداڵەکانم نەبینم وەهیچ پارووە نانێکیشم لەگەروو نەچووە خوارەوە، هاوار بۆ خۆم چۆن بەپێی خۆم چووم بۆ دۆزەخ؟؟ ئەبێ حاڵم چۆن بێ دوای ئەم ڕووداوە؟؟! زۆر ڕقم لەخۆم ئەبووەوە هەوڵم ئەدا خۆم بکوژم، زۆر ئەترسام لە ئاشکرا بوون هەروەها پەرچە کرداری مێردەکەم، هیچ پرسیارم سەبارەت بە منالەکان لێ مەکەن، هەر هەستم بە بوونیشیان نە ئەکرد !! و نەشم ئەزانی چی بەچواردەورمەوەیە تاوەکو مێردەکەم لەسەفەر گەڕایەوە هەستی بەگۆڕانێکی گەورە کرد! پێشتر وانەبووم لەگەڵ ئەودا بەلام حاڵم زۆر خراپ بوو زۆر بەپەلە بردمی بۆ نەخۆشخانە، سوپاس بۆ خوا هیچم لەسەر ئاشکرا نەبوو پشکنینێکی تەواوکرام، بەلام ووتیان تووشی بەدخۆراکی بووەو دەمارەکانی ووشك بۆتەوە پێویستی بەحەسانەوەیە وە ماوەیەکی کەمی ئەوێ زۆر ناخایەنێ، داوام لە مێردەکەم کرد بمباتەوە بۆ ماڵی باوکم هەر ئەگریام کەسوکارەکەم وایان ئەزانی کێشەو ئاژاوەی من و مێردەکەمە، باوکم زۆر قسەی لەگەڵمدا کرد، بەلام نەگەیشتە هیچ ئەنجامێك، هەتا مێردەکەشم هیچی نەئەزانی، هیچ کەسێك بەحاڵی نەئەزانیم کەسوکارەکەم پێشنیاری ئەوەیان کردم قورئانم لەسەر بخوێنن لەوەیە نەخۆش بم.

بەهیچ شێوەیەك لایەق بەو مێردە نیم داوای لیّ ئەکەم تەلاّقم بدا، جاران کە داوای تەلاّقم لیّ ئەکرد لەبەر خۆم بوو بەلاّم ئێستا حەز ئەکەم تەلاّقم بدات لەبەر ئەو هەموو رێزو حەیایەی مێردەکەم و لەبەر ئەوەی باوکی منالّەکانمە ئێستاش من شایانی مێردەکەم نیم، شایانی ئەوە نیم لەنێو رێزو حورمەتی ئەودا بژیم، هەموویشی بەهۆی خۆم و ئەو (ئینتەرنێت)ە نەفرینەوە بوو، بەدەستی خۆم گلّ کۆیەکم بۆخۆم ساز کرد هاورێکەی چاتم راوچیەکی وەکو خۆی نەبوو بۆ ئەوکچانەی (ئینتەرنێت) بەکاردێنن، هەرکەسێك ئەم بەسەرهاتەی من بخوێنێتەوە ئەبێتە پەند و ئامۆژگاری و ئەیپارێزیّ لە خراپەکاری، بەلاّم من ئێستاش شایەنی رەحمم، هیواردارم کە کەس ئەم حالّەتەی منی بەسەردا نەیەت تەمەننا ئەکەم مێردەکەم لێم ببوریّ بەراستی ئەو شایەنی ئەو هەموو عەیب و عارە نیە، هەروەها داوا لە منالّەکانم دەکەم لێم ببورن، وە خۆم بەخۆم کرد داوا لەخوای گەورە ئەکەم لێم خۆشبیّ و لە تاوانەکانم ببوریّ، ئێستا هاورێکەم دوای خوێندنەوەی ئەم چیرۆکە، بۆ ئەو کچانەی ئینتەرنێت بەکاردێنن هەروەها بۆ ئەو کورانەی لەناو تەمەنی کەنجێتیدان و حەزوو ئارەزووەکان تینی بۆ هێناون لەخوا بترسن و خۆیان و کەس و کاریان بپارێزن ئەمە خراپی ئینتەرنێت نیە، بەلّکو ئێمە نازانین چۆن بەکاری بهێنین، ئێمە وازمان لە هەموو شتە چاکەکان هێناوە تەنها بەدوای شتە خراپ و رەشەکاندا ئەگەرێین و ئەو شتانەی بەهای ئەخلاقی مرۆڤ ناهێلّین، من زۆر لۆمەی هاورێکەم ئەکەم چونکە ئەو کەسێکی زۆر بە ویقار و لێهاتوو بوو هەمووان بەخیلیمان پیّ ئەبرد، ئەو ژیانی ناخۆش نەبوو هەروەها هیچ کێشەیەکی لەگەلّ مێردەکەشیدا نەبوو، بەلّکو زۆر لە ژیانێکی خۆشدا بوو،

بەلاَم بابەتی بۆشایی (فەراغ) لای هەرکەسێك نەزانێ چۆن بەکاری بهـێنێ خـۆی لەخۆیا زۆر ترسناکە ئینتەرنێت بوارێکی یەکجار فراوانی هەیـە وەبـۆ وەرگـرتنی چاکە لەهەمان کاتدا وە لەهەمان کاتدا بۆ شەڕو خراپەکاریش، بەلاَم وا پێویسـت ئەکات ئێمە بـزانین چـۆن بـەکاری ئـەهێنین هـەروەها بەسـادەو بەسـانایی وەری نەگرین، وەبزانین چۆن کاتە بەتاڵەکانمانی پێ پڕبکەینەوە، ئەو گەنجانەمان کە هیچ کاریان نیە کەسو کارەکەیان ئەبێ چاودێریان بکەن چونکە بە بۆچوونی من هەموو شتێك ئاگامان لێنەبێ سەر ئەکێشێ بۆ خراپـەکاری بەناشـوکری نـەبێ ئەوەنـدە کێشە زۆربووە وەکو تەلاَق، دزی .... هتد .

کوا ڕۆڵی باوك و گەورەی خێزان؟! لەوەیە مێردەکەت مامەڵەیەکی چاکت لەگەڵدا نەکات یان بە ئاڕاستەیەکی باشتدا نەبات یان نەزانێ چی لە پێش داواکارییەکانی تۆوە هەیە، بەلاَم خۆ ئەبێ بزانێ چی ئەکـەی و زانیـاری سـەبارەت بەشـتەکانت هەبێ، ئەی ئەوانەی بانگەشەی ئیسلامەتی ئەکەن، بۆ خۆتان و بۆ ئەوانەی لە ژێر سایەی سێبەری دەسەلاَتی ئێوەدان؟ ئەو بەتاڵیەی کە ولاَتی ئێمەی گرتۆتەوە ئەوە شەڕێکە ئەمان شەڕ، ئێمە هەر لەشوێن خۆمانین هـەنگاو بـەرەو پێشـەوە نـانێین ئەڵێی نەعامەین سەرمان خستۆتە لمەوەو لەشمان بەدەرەوەیە، ئەرێ کوا بانگەوازو ڕێنموونی و سەحوەو کۆمەڵی فەرمان بەچاکە کردن؟ بۆچی ئێمە کۆتایی کەس بین بگەین بە تەقنیات و تەکنەلۆژیا؟ بۆچی نەبینـە پێشـەنگ لـەبری ئـەوەی هـەر پاشکۆ و پەیوەست بین بەڕۆژئاواوە؟ کوا گەنجی سوارچاك و زانسـتخواز لـە کـوێ یە؟ کوا گەنجانی موسڵمان چی فەسادێ سەر زەمینی تـەنیوە؟ هیچـی تـر نـاڵێم تەنها (حسبنا الله ونعم الوكيل) اللهم سلم اللهم سلم .. اللهم لطفـك بعبـادك ..

اللهم أبرم لهذه الأمة أمراً رشدا يعز فيه أهل طاعتك ويـذل فيـه اهـل معصـيتك ويؤمر فيه بالمعروف وينهى به عن المنكـر).! ئەوەی ماوە بـوترێ پـاش ماوەیـەك هاورِێكەم كۆچی دوایی كرد، چووە ژێرگڵ، بەلاّم نهێنیەكەشی لەگەڵ خـۆی بـردە ژێر گڵەوە مێردەكەشی بەهیچی نەزانی ئاگادارم كە زۆر بۆی نیگەران بوو منیش زۆر بۆی نیگەران بووم، ئەوەشم ئەزانی وازی لە ئیشەكەی هێنـاو گەڕایـەوە نـاو منالّەكانی ئێستا ئەزانم ئەم دونیایە هیچ گرنگیەكی نیە هەر هیچ تام و چێژێكی نیە !!! مەگەر بۆ كەسێك لە گوێڕایەڵی خواو و پێغەمبەرەكەیدا بێت سوودی لێ ببینێ...

الثالث: تخصيص الوقت، وتحديد الهدف.

تایبەت كردنی كات، وە دیاریكردنی ئەو شـتەی هـەوڵی بـۆ دەدەیـت پێویسـتە لەسەر مرۆڤەكان كاتێكی دیاریكراوی هـەبێت و ئیشـێكی دیـاری كـراو ئـەنجام بدات، وە دەبێت ئەو شتەی كەهەوڵی بۆ ئەدرێت ڕوون ودیار بێت، لەو ماوەیـەی كە خۆی (بە ئینتەرنێت)ەوە خەریك دەكات، بەلاّم ئەگەر بێت و لـە سـایتێكەوە بچیتە سایتێكی تر و بەردەوام جێ گۆڕكێ بكەیت لە سایتەكاندا ئەوە بێگومـان دەبێتە هۆی لەدەست دانی كاتێكی زۆرو سودێكی زۆر كەم بـەهۆی ئـەو گەڕانـە زۆرەی لەسایتەكاندا دەیكەیت، كەسی واهەیە لـە تاسـكباری كۆمپیوتەرەكەیـدا بەلایەنی كەمەوە ٥ پێنج سایتی كردۆتەوە، لە سایتێكیاندا خـەریكی چـاتە لـە سایتێكی تریاندا خەریكی داگرتنی فیلم و گۆرانییە لە سایتێكی تریاندا سەرقاڵی بەرنامەو شتی بێسوودە بەردەوام سەرقاڵەو مێشكی خۆی مەشـغوڵ كـردووە بـێ

ئەوەی هیچ ئامانجێك لەو گەڕانانەدا هەبێت، تەنها خۆ مەشغوڵ کردنێکی بێسوودەو بێ هوودەیە و هیچی تر، وەکاتیش زۆر گرنگە، جا بەفیڕۆدانی ئەو کاتە بەنرخانە بەگەڕان بەشتی بێسوودەوە بەفیڕۆ بچێت بێگومان مایەی زەرەرمەندی و پەشیمانییە، پێغەمبەری خۆشەویست لە فەرموودەیەکی پیرۆزدا فەرموویەتی: {لَا تَزُولُ قَدَمَا عَبْدٍ يَوْمَ القِيَامَةِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ عُمُرِهِ فِيمَا أَفْنَاهُ، وَعَنْ عِلْمِهِ فِيمَ فَعَلَ، وَعَنْ مَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيمَ أَنْفَقَهُ، وَعَنْ جِسْمِهِ فِيمَ أَبْلَاهُ}(37).

واتە: دوو پێی هیچ کەسێك لە جێی خۆی ناجوڵێت لە ڕۆژی دواییدا هەتاکو پرسیاری چوار شتی لێ نەکرێت: ئەو تەمەنەی کەهەت بوو لە چیدا تەواوت کرد؟ ئەو زانستەی کەهەت بوو چۆن کارت پێکرد؟ ئەو ماڵەی کەهەت بوو چۆن پەیدات کرد؟ وەلە چیدا بەخشیت؟ وە ئەو لاشەیەت لە چیدا تەواو کرد؟

وە لە ڕیوایەتێکی تردا فەرمویەتی:

{لا تزول قدما عبد يوم القيامة حتى يسأل عن أربع عن عمره فيما أفناه وعن علمه ما عمل به وعن ماله من أين اكتسبه وفيما أنفقه وعن جسمه فيما أبلاه}(38).

واتە: دوو پێی هیچ کەسێك لە جێی خۆی ناجوڵێت لە ڕۆژی دواییدا هەتاکو پرسیاری چوار شتی لێ نەکرێت: ئەو تەمەنەی کەهەت بوو لە چیدا تەواوت کرد؟

---

(37) السلسلة الصحيحة (٩٤٦).

(38) صحيح الترغيب والترهيب (ج/٣-ص/٢٢٧).

ئەو زانستەی کەهەت بوو چۆن کارت پێکرد؟ ئەو ماڵەی کەهەت بوو چۆن پەیدات کرد؟ وەلە چیدا بەخشیت؟ وە ئەو جسم و لەشەت لە چیدا تەواو کرد؟

جا ئەی ئەو کەسەی کەوا بەردەوام ئەو تەمەنە جوانەی خۆت بە (فەیسبووك و ئینتەرنێت و چاتکردن) لەگەڵ کچان داو لەگەڵ کەسانێك کە نایان ناسیت و تەنها لە ڕێی (ئینتەرنێت)ە وە بونە بەهاوڕێت و بەردەوام ئەو کاتە ناسك و تەمەنە جوان و بەنرخەی خۆتیان بۆ بەفیڕۆ ئەدەیت، خۆت لە نوێژی جەماعەت و زیکرو یادی خوا بێ ئاگا کردووە وازت لە چوون بۆ نوێژی جەماعەت هێناوە، ئەوندە سەرقاڵی (فەیسبووك و ئینتەرنێت و چاتیت) کاتێك کە بانگ ئەدرێت ئەوندە خۆت سەرقاڵ کردووە بیرت دەچێتەوە وا کاتی نوێژە، دڵت ئەوەندە مردووە لە ئاستی عیبادەت کردندا نازانیت کەی کاتی نوێژە کەی کاتی زیکرو یادی (الله)یە، وازت لە خوێندنی قورئان هێناوە ڕەمەزان بۆ ڕەمەزان پەڕۆ سەوزەکە لە قورئانەکە ئەکەیتەوە بۆ خوێندنی بەهۆی سەرقاڵبوونت بە هۆی (فەیسبووك و چاتکردن)ە وە، چی وەڵامی خوای گەورە دەدەیتەوە کاتێك پرسیاری تەمەنی لێکردیت؟ ئایا لە وەڵامدا دەڵیی ڕۆژانە ١٠ بۆ ١٥ دە بۆ پانزە کاتژمێر خەریکی (فەیسبووك و ئینتەرنیت) دەبووم؟ یەك پرسیارت لێ دەکەم تاکو خۆت وەڵامەکەی بۆ ئەو ڕۆژە ترسناك و سەختە دابنێیی؟؟ خوای گەورە لە قورئانە پیرۆزەکەیدا دەفەرمویت: { وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ }[39].

واتە: درووستم نەکردووە جنۆکەکان و مرۆڤەکان تەنها بۆ پەرستنی خۆم نەبێت .

(39) سورة الذاريات: الآية ٥٦.

وەڵامەکەی لەسەر زیرەکی و ئینسافی خۆت وەستاوە، !!! ئەی ئەو کەسەی کە وازت لە خوێندنەوەی کتێب و نامیلکەی بەسوود هێناوە، وازت لە دەرزو دەوری شەرعی هێناوە، وازت لە دەرزەکانی قوتابخانەت هێناوە کاتێکیش ئیمتیحاناتت نزیك دەبێتەوە شپرزە دەبیت و نازانیت چی بکەیت ئەوەی کە لەو ماوە کەمەدا دەی خوێنیت بایی ناجیح بوون نییە یاخود نیوەی ناجیح بوونە، لە دوایشدا گلەیی و گازندەو ناشوکری دەکەیت و سەرزەنشتی مامۆستاکانت ئەکەیت، ئەمە چۆن بڕیارێکە دەری ئەکەیت؟ تۆ خۆت مەشغوڵ کردووە بە (ئینتەرنێت)ەوەو شەوی ئیمتیحانیش بە چاوی خەوەوە سەعی دەکەیت و کاتی تاقیکردنەوەش بڵاوکراوەکانی هاوڕێکانت کە لە (فەیسبووك)دا بڵاویان کردۆتەوە لەبەر چاوت دێت و دەڕوات، بۆیە تۆ زۆر دووریت لەو کەسەی کەوا دەزانێت و جوابی پرسیارەکانی پێیەو هەوڵ و کۆششی داوە بۆیە هەرگیز یەکسان نیت لەگەڵ ئەو کەسەدا وەکو خوای گەورەو میهرەبان

دەفەرموێت: { قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ }(40).

واتە: ئەی محمد (صلى الله عليه وسلم) پێیان بڵێ ئایە ئەو کەسەی کە دەزانێت وەك ئەو کەسە وایە کە نازانێت بەڕاستی تەنها خاوەن ژیرەکان بیردەکەنەوەو ئامۆژگاری وەردەگرن.

بۆیە براو خوشکی بەڕێزم ئاگاداری فەفیرۆدانی ئەو کاتە بەنرخ و تەمەنە جوانەی خۆت بە بە کاری بێ شەرعی و تاوان و سەرپێچی پەروەردگارت لە تۆڕەکانی

---

(40) سورة الزمر: الآية ١٠.

(ئینتەرنێت و چات و فەیسبووك) دا بەسەر مەبە چونکە تەنها خۆت و ئەو تەمەنە کەمەی کە هەتە لە دونیادا بە فریات دێت ئەگەر بە فیڕۆدان بە (چات و فەیسبوك) بەسەری ببەیت ئەوا دڵنیابە ئەو کەسانە ناتوانن لە ڕۆژی دواییدا بە فریات بێن، جا وریابە ئەی براو خوشکی خۆم (فیتنەی ئینتەرنێت) فیتنەیەکی ئێجگار گەورەیە ئەگەر ئاگاداری نەبیت، زۆر کات کەسانێك هەن بیر لەدەرئەنجامی ئەم بەفیڕۆدانی کاتە ناکەنەوە بیر لەوە ناکەنەوە کەخوای پەروەردگار بۆ شتێکی زۆر لەوە گەورەتر دروستی کردووە، زۆر جار کەسی وا هەیە ئەوەندە خۆی مەشغوڵ دەکات بە (ئینتەرنێت)ەوە لەماڵەوە لێی بێزار دەبن بەهۆی ئەوەی کەبەردەوام خەریکی فەیسبووك وچاتکردنە، لەیەکێك لەڕووداوەکان کە لە وڵاتێکی (عەرەبی) ڕوویدا لەنێوان ژن و مێردێکدا بوو ئافرەتەکە داوای جیابوونەوەی لەمێردەکەی کرد هۆکاری سەرەکی جیابوونەوەی ئەم ئافرەتە لە مێردەکەی ئەوەبوو، ئەم ئافرەتە دەڵێت میردەکەم ڕۆژانە ١٧ کاتژمێر بە (فەیس بووك)ە وە خۆی مەشغوڵ دەکات، من هەموو پێداویستییەکانی ماڵەکەم جێ بەجێ دەکەم ئەم ئافرەتە داماوە دەڵێت بەڕادەیەك خۆی مەشغوڵ دەکات کە هیچ کاتێکی نە بۆمن نە بۆ منداڵەکانی تەرخان نەکردبوو، ئەمەش بووە هۆی بێزار بوونم تاوای لێهات داوای تەڵاقم لێکرد، بەڵام پاش گفتوگۆیەکی زۆر لەنێوان ئەم ژن و مێردە خێزانی ئەم کابرا نەگبەتە مەرجێکی بۆ گەڕانەوەی دانا ئەویش ئەوە بوو کە بەهیچ جۆرێك خەتی (ئینتەرنێت) لەماڵەکەیاندا نەمێنێت، لەپاشاندا ئەم پیاوە بەهۆی ئەوەی زۆر دەمێك بوو لەگەڵ خێزانیدا ژیابوون بە بێ کێشە بڕیاریدا مەرجی هاوسەرەکەی قەبوڵ بکات و خێزانیشی گەڕایەوە بۆلای ئەمە بەنسبەت

پیاوانەوە لەیەکێك لەسایتەکان سەرژمێری یەك کراوە لـەنێوان بـەکار هێنـەرانی ئینتەرنێت بۆ هەردوو ڕەگەزی (پیاوان و ئافرەتان) ئەم لێکۆڵینـەوە سـەرژمێرییە سەلماندوو یەتی کە بەکار هێنانەرانی ئینتەر نێت لەلایەن (ئافرەتـان) ەوە، تـەنها زۆربەیان ئامانجیان بۆ گفتوگۆ کردنە لەگەڵ پیاوانداو هەندێکیان بۆ یاریکردنیانە وە زۆر شتی تر, بە بەراورد لەگەڵ (پیاوان)دا، ژنان زیاتر (ئینتـەرنێت) و سـایتە کۆمەڵایەتییەکان بەکار دەهێنن، ڕیپۆرتاژێکی نوێ واپیشـان دەدات کـەژنان لـە بەکارهێنانی (ئینتەرنێت)دا بە کاتێکی زیاتر بەنزیکەی لـە ٣٠٪ لـە (پیـاوان) بەسەر دەبەن بە پێی ڕیپۆرتاژەکـە بـە شـێوەیەکی تێکڕایـی ئافرەتـان مانگانـە کاتێکی زۆر لەسەر (ئینتەرنێت) بەسەر دەبەن کە نزیکەی ٢٤، ٨ لە بەرامبەر ٢٢، ٩ کاتژمێری پیاواندا.

سەبارەت بە بەکارهێنانی سایت و تـۆڕە کۆمـەڵایەتییەکانـدا، جیاوازییـەکی زۆر هەیە لەنێوان ئەو دوو ڕەگەزەدا " لەم بارەیشەوە ڕیپۆرتاژەکە ئـەوەی نیشـانداوە کە نزیکەی ٥٦٪ ی ئافرەتانی پێگەیشتوو دەڵێن کە ئەوان (ئینتـەرنێت) بـەکار دەهێنن بۆ مانەوەی پەیوەندییان لەگەڵ کوڕانـدا بـە مەبەسـتی دڵـداری و کـات بەسەر بردن، ئـەوە لەبەرامبـەر (لـە ٤٦٪)ی پیـاوانی پێگەیشـتوو بـۆ هـەمان مەبەست زۆر بەداخەوە زۆربـەی مسـوڵمانان وادەزانـن پێشـکەوتن و زانسـت و مەعریفەت ئەوەیە لە هەموو شتێکدا شوێنی بێ باوەڕو بـێ دینـەکان بکـەویت، بەڵام بەداخەوە هەرگیز وانییە چونکە ئەوان هەموو غەمێکیان بۆ ئەم دونیایەیـە چونکە باش دەزانن ئەو دونیایان لەدەست چووە، بەڵام تۆ موسڵمانیت و بە تەمای بەهەشتی . ئەی بۆ کارێك ناکەی تاکو پێی بچیتە بەهەشـتەوە، بـۆ کـارێکی وا

دەکەیت کەوا خۆت وەکو ئـەوان لێ بکـەیت و بسـت بـە بسـت لاسـایی ئـەوان دەکەیتەوە، لە هەرچیەك لە خراپە کـە ئـەوان ئـەنجامی بـدەن بـەلاَم نـەك هـەر موسڵمانان سوود لەپێشکەوتنەکانی دونیایی ئەوان وەرنـاگرن، بـەڵکو چ شـتێك زەرەروو زیانی بۆ کۆمەڵگەی موسڵمانان و دیـن و ئیمـانی موسـڵمانان هـەبێت ئەوەیان لێ وە فێردەبن، وەخۆشمان ئەمـە زۆر بـەجوانی دەبیـنین و هەسـتی پـێ دەکەین کەوا چۆن لاسایی کافران دەکەینەوە جا بۆیە زۆربەی موسڵمانان چاو لـەم بێ دینانە دەکەن و بست بە بست شوێنیان دەکەون !!!

هەروەکو پێغەمبەری خۆشەویست (صـلی الله علیـه وسـلم) لـە فەرموودەیـەکی (صحیح)دا فەرموویەتی { وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَتَتَّبِعُنَّ سُنَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ شِـبْرًا بِشِبْرٍ وَذِرَاعًا بِذِرَاعٍ وَبَاعًا فَبَاعًا حَتَّى لَوْ دَخَلُوا جُحْرَ ضَبٍّ لَدَخَلْتُمُوهُ قَالُوا وَمَنْ هُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَهْلُ الْكِتَابِ قَالَ: فَمَنْ }(41).

واتە: سوێند بەو خوایەی کە نەفسی منی بەدەستە ئێوە شوێنی قـەومانی پـێش خۆتان دەکەون بست بە بست و باڵ بە باڵ و پێ بە پێ هەتاکو ئەگەر بزن مـژۆك بچێتە کونی هێلانە کەیەوە ئێوەش دەچنە ژوورەوە لـە گەڵیـدا، صـەحابە وتیـان شوێنی کێ ئەهلی کیتاب یەهود و نەصارا؟

پێغەمبەر فەرمووی: ئەی کێ دەڵێم.

وە لە فەرموودەیەکی تـردا دەفـەرموێت: ئوممەتەکـەم شـوێنی (گـاورو یـەهود و نەصارا) دەکەون تا وای لێ دێت ئەگەر یەکێك لە ئەوان دایکی خۆی بهێنێتە بەر

---

(41) **صحيح الجامع (ج/٥ ص/١٠١/٥٣١٠). مسند إمام أحمد برقم (٨٣٤٠). وفي لفظ آخر من مسلم (لَتَتَّبِعُنَّ).**

چاوی خەڵكی و زینای لەگەڵدا بكات ئەوانیش بە هەمان شێوە زینا لەگەڵ دایكی خۆیان دەكەن.

خوای گەورە بمانپارێزێت بە ڕاستی لە ڕۆژگاری ئێستاماندا كچان و كوڕانمان و خوشكان و دایكانمان شوێنی ئەو كافرو بێ دینانە كەوتوونە ئەگەر لە هەموو شتێكیشیاندا نەبێت بەلایەنی كەمەوە شوێنی نیوەی ئەو كارە ناشەرعیانەی ئەوان كەوتوون كە خوای گەورە پێی ناخۆشە، خوای گەورە بمانپارێزێت، كەواتە ئەی خوشكی موسڵمان ئەی برای موسڵمانم ئەو كافرو بێ دینانە وازیان لە قیامەتی خۆیان هێناوەو هەوڵی بۆ نادەن بۆیە خۆیان سەرقاڵی (ئینتەرنێت و فەیسبووك)كردووەو كام شتەی خوا پێی

ناخۆشە ئەنجامی دەدەن، وە ئەشیانەوێت تۆی موسڵمانیش وەك خۆیان لێ بكەن ! بۆیە وریابە ئەگەر شوێنیان بكەویت ئەوا لە ئوممەتی ئیسلام نابیت ! پێغەمبەری خۆشەویست (صلى الله علیه وسلم)

لە فەرموودەیەكی (صحیح)دا فەرموویەتی: { لیس منا من تشبه بغیرنا }[42].

واتە: لە ئێمە نییە ئەوەی خۆی بچوێنێ بە غەیری ئێمە.

هەر بۆیە دایكان و باوكان بەرپرسیارییەتیەكی زۆر گەورەیان لەسەر شانە لەپەروەردەكردنی منداڵەكانیاندا، نابێت منداڵ كاتێك ژووری تایبەتی بۆ جیادەكرێتەوە فەرامۆش بكرێن ڕاستە ئەم دایك و باوكە پەروەردەیەكی لاشەیی بەمنداڵەكانیان دەبەخشن بەوەی ناهێڵن لەهیچی كەم بێت، بەلام بیریشمان نەچێت لایەنی رووحی منداڵ زۆر لەپێشترو گرنگترە وەك لەلایەنی جەستەیی، ئەم

(42) **السلسلة الصحيحة** (ج/٥–ص/١٩٣). **إرواء الغليل للألباني** (ج/٥–ص/١١١).

منالآنە نابێت فەرامۆش بکرێت، کاتێك ئەم مندالآنە داوای (کۆمپیوتەرو ئینتەر نێت) لە دایك و باوکییان دەکەن چۆن یەکسەر بەدەم داواکەیانەوە دەچن بۆ کڕینی پێداویستییەکانیان وایش پێویستە ئاگاداری مندالـەکانیان بـن بـزانن چـۆن ئـەم ئامێرە خەتەرناکە بەکار ئەهێنن ئایا لە کاری باش و بەسوودا بـەکاری ئـەهێنن یاخود لەکاری ناشیاوو بێسوود بەکاری ئەهێنن، بەڵام بەداخەوە زۆر لـەدایکان و باوکان لە سەتا ٪ ١٠٠ پێنجیـان 5 ئـاوڕ لەمندالـەکانیان نادەنـەوە بگـرە زۆر شانازیش دەکات دەڵێت منالی من ڕۆشنبیرو شارەزاو موسەقفە !! ئاخر دایك و باوکی شیرینم ڕۆشنبیری منداڵ لەئیسلامدا هیچ ڕیگرییەکی لیَ نـەگیراوە بـەڵام دەبێت موراعاتی ئەوەش بکرێـت کەئـەم مندالـە ئـەم ئـامێرە بـەخراپ بـەکار نەهێنێت و بەردەوام خۆی خەریك نەکات پێوەی، وە بائەوەش نەوترێت مندالەکانم گەورە بوونەو ئینتەرنێت بەخراپ بەکار ناهێنن یـاخود جـاریَ منـدالـەو نازانێـت بەخراپ بەکاری بێنێت چونکە شەیتان منـالَ و بچـووك نازانێـت، شـەیتان یـەك هەدەف و ئامانجی هەیە ئەویش گومڕاکردنی ئینسانەکانە بە هەر نرخێك بێت، بە ڕاسـتی ئینتـەرنێتیش یەکێکـە لـەو ئامێرانـەی کـە ئاسـانترین وەسـیلەیە بـۆ گومڕابوونی خەلکی لەلایەن شەیتانەوە، لە یـەکێك لـە (مالپـەڕەکان)دا لەسـەر منالانی ڕۆژئاوا ئەوە سەلمێندراوە کەزۆربەی منالان فێـری زینـاو داوێـن پیسـی بوونە هـەموو هۆکارەکـەی ئـەو سـایتە ڕاسـتەوخۆیانەن کـە ڕاسـتەوخۆ فیلمـە سێکسیەکان پەخش دەکەن، ئەمەش دەر ئەنجامی خراپی (ئینتەرنێت)ە !!! بۆیـە وتەیەك هەیە زۆرجوان وتراوە (گەورە ئاو ئەڕشێنێت بچووك پێی تیَ ئەخشێنێت

بۆیە بێرەوشتی لەناو خەڵکیدا بەڕادەیەك بڵاو بۆتەوە کە دایك و باوك هیچ حسابێکیان بۆ ناکرێت بگرە هەندێك جار دایك و باوك هاندەرە بۆ لەناو چوونی ڕۆڵە کانیان، کاتێك دەبینین ئەم منداڵانە هەر بە جۆرێك خولیای (ئینتەرنێت)و سایتە خراپەکان بووە هەرچی نابەجێ یی و خراپەکارییەك هەیە ئەم خەڵکە فێری بووە دەبینین ئەوانەی دەیانەوێت لەژێر پەردەی پێشکەوتن و زانست چ گورزێکیان وەشاندووە بەڵام خۆمان هەستی پێ ناکەین کاتێك دەبینین هەر کەسەو بەشدارە لە سایتێك لەسایتەکاندا ئەمە سایتی فلاّنە گۆرانی بێژەو ئەمە سایتی فلاّنە ئەکتەرەو ئەمە سایتی فلاّنە یاریزانەو ئەمە سایتی فلاّن و فلاّن .... کە ئەوەندە خۆشەویستی بۆ ئەم شەخسانە هەیە کە ئەم سایتانە ئیدیعایان بۆ دەکات کاتێك ئەم ئەکتەرانە شتێك دەکەن یەکسەر ئەم کەسە داماوانە لاسایی دەکەنەوە بیر ناکەنەوە ئایا ئەم شتەی ئەم دەیکات سودو قازانجی تێدایە یان نا بەڵام بەداخەوە سودو قازانج لەقامووسی خەڵکدا نییە !! بەڵام پێغەمبەری خۆشەویست دەفەرمووێت: وروى أبو داود { من تشبه بقوم فهو منهم }(43).

واتە: هەر کەسیك خۆی بچوێنێت بەهەر نەتەوەیەك ئەوە لەوانە.

جا ئەگەر حەز دەکەیت لەگەڵ فلاّنە گۆرانی بێژ یاخود فلاّنە ئەکتەر بچیت کە پەنا دەگرین بەخوا هەندێك جار ئەم ئەکتەرانە بێدینن و لەسەر دینی یەهودو نەساران ئەوە زۆر باش بزانە هەر لەگەڵ ئەودا لە ڕۆژی قیامەتدا حەشر دەکرێی، جا با ئاگاداری کوڕان و کچان وخوشکانمان بین بزانین کاتێك دەچنە سەر ئینتەرنێت بزانین خۆیان بەچییەوە خەریك دەکەن و لە کام ماڵپەڕانەدا بەشدارن

(43) **سلسلة الأحاديث الصحيحة** (ج/١–ص/٣٩٠).

ئایا لەو ماڵپەرانەدا بەشدارن کەسوودی هەیە بۆیان یاخود لەو سایتانەدان کە (سایتی هەست بزوێن و فاحیشەو ئەخلاق ڕوخێنەرن) ئەگەر تەماشای کەسانی زاناو شارەزا بکەین دەبینین چەندە کات بە پیزو گەورە دەزانن دەبینین بەردەوام کاتەکانیان بەشتی بەسوودو باش تێدە پەڕێنن و نرخی کاتیان ئەوەندە لەلا گرنگە ئەگەر بێت و کەمێك لەساتەکانی تەمەنیان بە شتی بێسوود بەسەر بەرن زۆر پەشیمانی دەردەبڕن و خەفەتی زۆری بۆ دەخۆن، بەڵام چەندەها کەس هەن نەك هەندێك لە ساتەکانی تەمەنیان بگرە هەموو تەمەنیان بەشتی بێسودو بێ بنەما بەسەر دەبەن، بەڵام باش بزانین یەکەم شتێك کەخوای گەورە لە ڕۆژی دواییدا لێ پرسینەوەی لەسەر دەکات کاتەکانی تەمەنیەتی، خوای گەورە لێی دەپرسێت ئەو تەمەنەی پێتم دا لە چیدا سەرفت کرد، ئایە لەوەلامدا دەڵێی زۆربەی کاتەکانم بە خۆ خەریکردن بە (ئینتەرنێت)ەوە و بەگەڕان بەسایتە خراپ و بێسوودەکان بەسەر برد! بێگومان ئەم وەلامە هەرگیز دەربازت ناکات لە سزای سەختی خوای گەورە.

{لا تزول قدما عبد يوم القيامة حتى يسأل عن أربع عن عمره فيما أفناه وعن علمه ما عمل به وعن ماله من أين اكتسبه وفيما أنفقه وعن جسمه فيما أبلاه}[(44)].

واتە: دوو پێی هیچ کەسێك لە جێی خۆی نا جولێت لە ڕۆژی دواییدا هەتاکو پرسیاری چوار شتی لێ نەکرێت: ئەو تەمەنەی کەهەت بوو لە چیدا تەواوت کرد؟ ئەو زانستەی کەهەت بوو چۆن کارت پێکرد؟ ئەو ماڵەی کەهەت بوو چۆن پەیدات کرد؟ وەلە چیدا بەخشیت؟ وە ئەو جسم و لەشەت لە چیدا تەواو کرد؟

---

(44) صحيح الترغيب والترهيب (ج/٣-ص/٢٢٧).

ئەوەی دەبێتە هۆی یارمەتی بۆ دەربازبوون لەفیتنەی (ئینتەرنێت) ئەوەیە کە لە سەر خاوەن عەقڵ پێویستە کە لە ئایندە بڕوانێت بەوەی کە زاڵبێت بەسەر نەفسی خۆیدا، وە نەفسی تێکەڵ بەتەقوا بکات.

الرابع: النظر في العواقب.

تێڕوانین لەئایندە.

قال ابن الجوزي: (رحمه الله) { باﷲ عليك يا مرفوع القدر بالتقوى لا تبع عزها بذل المعاصي، وصابر عطش الهوى في هجير المشتهى وإن أمضَّ وأرمض ــ يعني وإن آلم وأحرق }.

واتە: توخوا ئەی ئەو کەسەی کەپلەو پایەت بەرزەوە بووە بەهۆی (تەقواوە)(45) سەربەرزیت مەفرۆشە سەرشۆڕی بەهۆی تاوانەوە، ئارام بگرە لەسەر تونێتی هەواو ئارەزوو هەروەکو چۆن تونوێتی لەگەرمای نیوەڕۆدا ئازارت پێ دەگەنێتو دەتسوتێنێت هەیە, ئەگەر گەیشتە ئەو ڕادەیە هەر ئارام بگرە .

بۆیە پێویستە بەردەوام بەئاگابین سەربەرزیی و شکۆیی خۆمان نەگۆڕینەوە بۆ شتێکی بێ نرخ، چونکە کەسی واهەیە بەهۆی (ئینتەرنێت)ەوە نەفس و گەورەیی خۆی لەدەست داوە بەهۆی ئەوەی بیری لەدەر ئەنجامەکەی نەکردۆتەوە کەچۆن زەلیل دەبێت بۆیە ئەگەر بێت و ئەو کەسە بیر لە داهاتووی خۆی نەکاتەوەو نەڕوانێت لە فیتنەی ئەو ئامێرە ئەوا لەخشتەی دەبات ئەگەر بێت و بیر لەدەرئەنجامی خراپەی (ئینتەرنێت) نەکاتەوە هەر بۆیە پێویستە بەردەوام بە

(45) تەقوا/ بە مانای خۆپارێزی و لەخواترسانە لە ئاشکرایی و پەنهانی و نهێنی دا.

ئاگابێت و بەهێمنانە ڕەفتار لەگەڵ ئەو ئامێرەدا بكات و نەكەوێتە داوی شەیتانەوە، باش بەكارهێنانیش بەوە دەبێت بەردەوام لەكاری باش و بەسوودا بەكاری بهێنێت بۆ مەبەستی فیتنەو ئاژاوەگێڕی بەكاری نەهێنێت، یاخود خەڵكی بێزار بكات یاخود ئەو سایتانە بكاتەوە كە زەرەرو زیانێكی زۆریان لە كۆمەڵگە داوەو بۆنەتە هۆی ماڵوێرانی بۆ گەنجان، یاخود هەموو كاتەكانی تەمەنی لەگەڵ خەڵكانێك بەسەر بەرێت لە تۆڕەكانی (ئینتەرنێت)كە ئەوجۆرە كەسانە بەردەوام بیرلە شەهەوات دەكەنەوەو سایتی رووت و هەست بزوێن بۆ یەكتری دەنێرن و گرتەی ڤیدیۆیی سێكس و ڕەسمی ئافرەتانێك كە بێ ڕەوشت و داوێن پیسن بۆ یەكتری دەنێرن كەئەمەش زەرەرو زیانێكی زۆری بۆ گەنج هەیە ئەگەر بێت و بیر لەدەرئەنجامەكەی بكرێتەوە، هەر بۆیە ئەگەر بێت و بیر لەدەرئەنجام نەكرێتەوەو (هەواو ئارەزووەكانمان زاڵ بوو بەسەرماندا ئەوكاتە ئەو ڕووداوانە بەسەرمانا دێت كەبەسەر ئەو كەسانەدا هاتووە بەهۆی خراپ بەكارهێنانی (ئینتەرنێت) ەوە كە ئاییندەیان تاڵ و ژەهراوی بووە.....

ئەمەش ڕووداوی ئەو كچەی كە بە هۆی (چاتی ــ یاهوو مێسینجەر)ەوە تووشی هەڵە بوو بە نەزانین و هەڵخەڵەتاندن و درۆوە تووشی بوو ......

كچی مەسنجەر (چات كردن)(46):

(46) قوربانیەكانی خۆشەویستی.

من كچـێكم وه لەئەوپـەڕی گەنجێتیـدام ئینتـەرنێت بـەكادەهێنم وەكـو هـەموو كچێكی تر جارێك لـەجاران كەسـێكم هێنایـە مەسـنجەرەكەم (ماڵپـەڕی چـات كردن)، وەلەگەڵ ڕۆژگاردا زۆرم خۆشدەویسـت وەزۆر بـێ تاقـەت دەبـووم ئەگـەر ڕۆژێك گفتوگۆم لەگەڵ نەكردایە، ئێوە هەست بەوەناكەن كـە مـن چـەند خۆشـم دەویست، وە زۆركات داوای لێم ئەكرد كە بە تەلەفۆن قسـەی لەگەڵـدا بكـەم وە منیش بەتوندی داواكەیم ڕەت ئەكردەوە وەزۆر هەوڵی دا قسەی لەگەڵدا بكەم بـە (تەلەفۆن) بەلاَم لەبەر ئەوەی من مرۆڤێكی جێی متمانەی هەمووان بووم ئەمـەم ڕەتكردەوە، وە بڕوام نەبوو كە پەیوەندیەك هەبێ لەگـەڵ گەنجێكـدا تەنانـەت لـە (مەسنجەری) ئینتەرنێتیشەوە بێت، پەیوەندی نێوانمان نزیكەی مانگێكی خایانـد وەمن مەسنجەرەكەی ئەوم خستەپاڵ مەسنجەرەكەی خۆم وە ئەو نەیدەزانی ئەمە خوشكمە، وەڕۆژێـك لـەڕۆژان پچـڕا لەگەڵمـداو قسـەی لەگـەڵما نـەكرد زیـاتر لەهەفتەیەك .... زۆر توڕەبووم لەوكاتەدا بەلاَم كە گەڕایەوە بڕوام نەكرد، چونكە گومانم دەبرد كەوازم لێ بهێنێت، وەمن لەو ماوەیەدا سووربووم لەسەر وازهێنـان لێی، بەلاَم ئەو هەندێ قسەی نەرم ونیانی بۆ كردم كە وای لێكردم زیـاتر پێـوەی ببەسترێمەوە وە لەكۆتایی قسەكانمان لەو ڕۆژەدا داوای لێكردم بەتەلـەفۆن قسـەی لەگەڵ بكەم، وەمن داواكارییەكەیم ڕەتكردەوە، وە دوای ڕۆژێـك مەسـنجەرەكەم كردەوەو لەوێش بوو بەلاَم وەلاَمی نەدامـەوە وە ناچـاربووم كـە مەسـنجەرەكەی تایبەت بەخوشكەكەم بكەمەوە, هەر لەوكاتەدا بینیم كەوا دەسـتی كـردووە بـە دواندن و داوای (تعارف) ناسینم لێ دەكات لەوساتەدا هەستم بەناپاكی ئەو گەنجە ئەكرد، وەگفتوگۆم لەگەڵیدا تەواوكرد، وە ئـەو نـازانێ كـە مـن كـێم وە پاشـان

لەمەسنجەرەکەی خۆمەوە قسەم لەگەڵیدا کردەوەو وە دوای دەرچوونم وە ئەو نازانێ کەمن بووم لەشوێن و مەوقعێکی دیکەوە قسەم لەگەڵیدا کردووە، ڕێنموونیم بکەن بۆ ڕێی ڕاست خوا پاداشتی چاکەتان باتەوە.

وەلاّم: ئەو پرسیارەی لەمێشکمدا جێگیربوو ڕاستەوخۆ لەکاتی خوێندنەوەی نموونەی ئەم کێشەیەدا ئەوەیە: بۆچی ئەم کەسەت وەرگرت لەناو مەسنجەرەکەت دا؟

تۆ خۆت دەربارەی خۆت دەڵێیت: (من کەسێکم جێی متمانەی هەموانم)، وە سووربوونت لەسەر ڕەتکردنەوەی قسەکردن لەگەڵیدا بەتەلەفۆن بەڵگەیە لەسەر زیرەکی تۆ، و سووربوونت لەسەر پاراستنی ئەو متمانەیەی کە بە تۆ بەخشراوە کە تۆی پێ تەماشا ئەکرێت، وە من جارێکی تر ئەگەڕێمەوە بۆ سەر پرسیارەکەی پێشووم: بۆچی ئەو کەسەت هێنایە (مەسنجەر)؟ لەوانەیە بلێی: بەبێ هودە هێنامە ناویەوە بەبێ هیچ مەبەستێك بەلاّم من باوەڕم ناکەم وە وەلاّمت دەدەمەوە بەوەی کە تۆش وەکو هەر کچێك بەدوای کەسێکدا دەگەڕێیت کە پەیوەندی لەگەڵدا دابنێیت وەکو هاوسەرو وادەبینیت کە کۆمەڵە پاڵنەرێکی ناوەکی لەناختدا ڕات دەکێشن بۆ ئەوەی قسە لەگەڵ کوڕدا بکەیت وە هەست بەهەمان شت ناکەیت کاتێك لەگەڵ کچێکدا قسە دەکەیت.

وە ئەمە شتێکی زۆر ئاساییە، چونکە ژیان بەوە پڕدەبێتەوەو مانادار دەبێت کەژن و پیاو بەیەکەوە بن، وە بەوەش جوان و ڕازاوە دەبێت، بەلاّم کاتێك ئەمە ڕوو دەدات لەدەرەوەی بازنەی هاوسەرگیری، ئەوە تەنها بۆ پڕکردنەوەی ئارەزووە دەروونیەکانە، پاشان ئافرەتەکە بەجێ دەهێڵێت بەدەردو ئازاری خۆیەوەو لەوانەیە

ئافرەتەكە بمرێت و هێشتا ئەو شتە بەسەریەوە دەمێنێتــەوەو ناســڕێتەوە، وە ئــەو ئافرەتەی كەوا شوو دەكات زۆر شتی ژیــانی هاوســەرداری لەدەســت دەدات كــە چاوەڕوان بوو بۆی .. !!

خوشكی بەڕێزم كاتێك كچــێك بــیر لــەكوڕێك دەكاتــەوە، كاتێــك خــەونی پێــوە دەبینێت بەڵكو كاتێك لەمێشكیدا دەبێت كەسێتی كوڕێكی دیــاریكراو: ئەمانــە هەموویان شتێكی ئاساین، چونكە ئەو خەونانە زوو دەڕۆن، وە لەوانەیە ماوەیەك لەلای بمێنێت، بەلاّم ڕووداوەكانی ڕۆژانەی ژیان لــەبیری دەبەنــەوەو دەیشــارنەوە، بەلاّم ئەم كارە نا ئاسایی دەبێت كاتێك كە كچ لەهەوڵی ئــەوەدا بێــت چــۆن ئــەم خەوانــەی بكــات بــە شــتێكی ڕاســتەقینە لەژیانیــدا، بۆیــە پەیوەنــدی دەكــات بەگەنجێكەوە لەیەكێك لە ڕێگەكانی پەیوەندی كردنەوە (ئینتەرنێت ـــــ تەلــەفۆن ....) و ئەم كارە زۆر خراپ دەبێت كاتێك كچەكە بەدەم ئەو شتانەوە دەچێت بۆی داڕێژراوە تاوەكو بكەوێتە داوەكەوە!

خوشكی بەڕێز: ئایا دەتــوانم پێــت بڵــێم كــەوا تــۆ ئــەو داوەی بــۆت داڕێــژرابوو بەدەمیەوە چوویتەو چێژت لێی كردووە، بەلاّم زیرەكیەكــەت وای لــێ كــردی كــە نەیهێشت بكەویتە ئەو داوەی كە بۆت نرابۆوە، بزانە كە تۆ ئەو كەسەت وەرگرت و هێناتە لای خۆت ... وە ئەمەش هەوڵێكە بۆ گــۆڕینی خەونــەكانت لــە شــۆڕە سواری خەونەوە (فارس الاحلام) بۆ ڕاستی و حەقیقەت..

وە لەیادت نەچێت كە تۆ ئەو كەسە ناناسیت .. بۆیە پێی دەڵێم (كەس) و نــاڵێم (گەنج) !! وە پاشان لەوانەیە هیچ شتێك نەزانی دەربارەی ئەو: وە ئەوەی سەرنجی

تۆی ڕاکێشاوەو پێی سەرسام بوویت تەنها کۆمەڵێك پیتی ڕێکخراوە بەدەم یەکەوە کە لەیانەیەکدا ڕێکدەخرێت.

ئاگاداربە جارێکی تر: تۆ دەربارەی ئەو دەڵێیت (لەگەڵ ڕۆژگاردا زۆر خۆشم ویست)، وە لەدوای ئەمەش دەڵێیت: (زۆر بێتاقەت و بێزار دەبووم گەر ڕۆژێك بڕوا و قسەی لەگەڵدا نەکەم، وە ئێوە نازانن کە چەندم خۆش ئەوێت)

خوشکی بەڕێزم پرسیارت لێدەکەم ئەی کچی ژیر و زیرەك؟؟ ئەو پاڵنەرانە چی بوون لەپشت ئەم خۆشەویستیە (شێتانەیەوە)؟ ئایا بەتەنها قسەکردن و گفتوگۆ (لە ماسنجەرەوە) ئەم هەست و سۆزەی بۆ دروست کردی؟ وە ئەوەی ڕاستیە ئەو کەسە زۆر لێزانانەو خاوەن ئەزموونانە زۆر بەباشی توانیویەتی کە چۆن ئەو هەست و سۆزە لای تۆ دروست بکات؟!

بەلاّم زۆر بەداخەوە ئەو خۆشەویستیەی (کە ئێمە هەستی پێ ناکەین وەك تۆ دەی لێێت) ڕەگ و ڕیشەی (چەند وتەیەك) بووە با هەر ئاستێکی هەبێت لە ڕەوانبێژیدا ..... ئایا ڕاستە – خوشکی بەڕێز- کە کچ ئەگەر چی زۆر زیرەك و ژیریش بێت (هەر دەکەوێتە ناو ئەو داوەی کە بۆی دانراوە) کاتێك گەنجێکی لێزان چەند وتەیەك ڕێکدەخات و هەر دەیلێێتەوە .....

کوڕە گەنجەکان باسی ئەوەدەکەن کە باشترین ڕێگا بۆ دەستەمۆکردنی کچان و ڕاوکردنیان زیادەڕەوی کردنە لە پیا هەڵدانیاندا!! وە دەربڕینی تینی خۆشەویستیە لەدەروونیدا بۆی، وە ئەم جۆرە وتانە وا لەکچ دەکات بیرو هۆشی نەمێنی و چاوەکانی بنوقێنی بەداخەوە بەبێ هۆش و بیرو پەی پێ بردنێك !!

پێم بڵێ خوشكی بەڕێز ئایا تۆ لەسەر شاشەی ئامێرەكەت هیچ جـۆرەو وتەیــەكی ترت بینیوە بێجگە لەم جۆرە وتانە؟! پاشان تێبینی ئەو ماوەیە بكە كە لــەنێوان كچێكدا هەیە (كە تۆ) دەڵێیت دەربارەی خۆت (بڕوام نەبوو ڕۆژێك لــەڕۆژان مــن پەیوەندیم هەبێ لەگەڵ گەنجێكدا تەنانەت لە (مەسنجەریشدا)!!

وە لەنێوان كچێكدا (كە هەر تۆی دووبارە) دەربارەی خۆت دەڵێیت: (زۆر بێــزارو بێتاقەت دەبووم گەر ڕۆژێك بڕواو قسەی لەگەڵ نەكەم، ئێوە هەست ناكەن كە من چەندم خۆش دەوێ) وە ئەوەی كە وای لێت كرد كە پێشبینی ئەو بكەیت لە نێوان تۆ و هەر گەنجێك هیچ جۆرە هیچ پەیوەندیەك بەهەر شێوەیەك بێت دروست بێت، وە ئەوەبوو كە تۆ ئامانجەكانی ئەو جۆرە پەیوەندیانەت دەزانــی وە لەوانەیــە كـە گوێ گردنت بووبێ لە هەواڵی ئەوانەی بوونەتە قوربانی بۆ ئەم جۆرە پەیوەندیانــە كە لەسەرەتادا زۆر بێتاوانانە بە دەردەكەون، وە ئــەوەی كــە وای لێــت كــرد زۆر خۆشت بوێت، بریتیە لە پێویستی تۆ بۆ خۆشەویستی، وە بەتوانایی ئەو كوڕە بوو كە وا خۆی نیشان بدات كە تۆی خۆشت دەوێت و شێت و عەودالّی تۆیە و بــۆت سووتاوە ... ئەو بەتواناییە بوو كە وا پەردەی لەسەر بیرو هۆشی تــۆدا هێنــابوو كەچی ژیری و بیروهۆشی تۆ بەتەواوی دانەپۆشرابوو، وە ئەوەتا بۆ هــەموو جــۆرە پەیوەندی كردنێك پێوەی ڕەت دەكەیتەوە بە تەلەفۆن، چونكە هەست بە ئاكامــە خراپەكانمان دەكەین.

خوشكی بەڕێز: زۆر سەرت سوڕماوە لەو جیاوازییەی كە تۆ پێی هەڵدەستیت ... و لەوانەشە هەستت پێ نەكردبێ كاتێك بەناو خۆشەویستێكی نادیــار لــەدەرگای دڵت دەدات چەند وتەیەك و گفتوگۆیەك لــەماوەی مانگێكــدا، وەتــۆش هــەردوو

دەرگاكەی بۆ دەخەیتە سەر پشت وە ئەوكەسە نادیارەی كە لەدەرگای دلـتی داوە زۆر دلخۆشە بەوەی كە هەست دەكات تەلەكەبازیەكـەی خەریكـە سـەر دەگرێـت بۆیە داوای قسەكردنت لەگەلدا دەكات بەتەلەفۆن چونكە تەلەكەبازیەكـەی كـاری خۆی كرد، هەستت بە خۆشەویستی كرد بەرامبەر ئەو كەسە، هەستی خۆتت بـۆ دەربڕی بەوتەی نوسراو، پاشان لەهەولی ئەوەدایـە كـە چـۆن داوی كۆتاییـت بـۆ بنێتەوەو بەپێیەكانی خۆت بتباتە ناوی !!

وە ئەو خۆشەویستە بەردەوام سـەرۆكایەتی شـەڕێك دەكـات لـەنێوان گەڕانـەوەو پەلاماردان دا بۆیە پێویستی بەڕاهێنان و مەشق كردنە تا لەكۆتاییدا پیلانەكـەی بهێنێتە دی، هەر بۆیە تۆش وازهێنانی خۆتت ئاشكرا كرد ئەو كاتـەی كـە وازی لیَ هێنای بۆ ماوەی یەك هەفتەو سووربووی لەسەر وازهێنان لێی ...

بەلاَم ئەو ئەمەی نەویست، ئـەبینی كـە گەڕایـەوەو ئـەمجارە بەشـێوەیەكی تـر و فێلێكی ترەوە كە خۆت بەوە دەری دەبڕیت كە دەلێیت: (چـەند قسـەیەكی نـەرم ونیانی بۆ كردم و زیاتر پەیوەست بووم پێوەی) وەمن جارێكی تر یادت دەخەمەوە كە ئەم كارە هەمووی (قسەیە) لەسەر (قسە) وە ئـەو بـەلای تـۆوە وەكـو سـحر بازێك وایە بە چەند فێلێكی سیحراویەوە ... دەبینیت پاش ئەوەی تۆی دەستەمۆ كردووە دەگەڕێتەوە بۆسەر داواكارییەكەی یەكەمی ئـەویش قسـەكردنە لەگـەلت بەتەلەفۆن .

خوشكی بەڕێزم:

ئەگەر یەكێك پێی ووتی كە ئەم كەسە تۆ لەگەلێدا لە ئەزمووندای، خۆشەویستی خۆی بۆ یەكێكی تر جگە لەتۆ دەربڕیوە ئەوە تۆ دەت ووت — لـەژێر كاریگـەری

ووته سحريەکانیدا – ئەمە ڕاست نیەو نەگونجاوە، بـەلاّم ئـەوەتا خـۆت ئەمـەت ئاشکرا کردوو لەماڵی خۆتاندا کاتێك کـە لەگەڵیـدا لـەئامێری خوشـکەکەتەوە چاتت لەگەڵی کرد وەك ئەوەی کە تۆ نێچیرێکی تری...

خوشکی بەڕێزم:

ئایا ڕاستە تۆ تاوەکو ئێستا بـڕوات وایـە کـە ئـەو خۆشـی دەوێیـت؟ وەمـن – هەرچەندە پرسیارەکەی لەبەردەستم دایە – بڕوام نیە کـە تـۆ تـا ئێسـتا بـڕوات وابێت؟؟

خوشکی بەڕێز:

سوپاسی خواکەت بکە کە تۆ بە پشتیوانی خوای گەورە، قسـەکردنی تەلـەفۆنت لەگەڵیدا ڕەت کردۆتەوە وەمتمانەت هەبێت کە ئەم کارەی لەگەڵ دەیەها کچی تر کردووە وەك چۆن لەگـەڵ تـۆدا کردوویـەتی ... وە ئـەو وشـانەی کـە تـۆی پـێ دەستەمۆکردووە وەکو کردوویەتی بەخۆراکی گیانت کۆمەڵە وشەیەکن زۆر بـەبێ زاری و بێ گیانی ئەینوسێت لەبـەر زۆری دووبـارە کردنـەوەیان ... وە لەوانەیـە لەپشتی ئامێرەکەیەوە (کۆمپیوتەرەکەیەوە) زمانی دەرهێنابێت، کاتێك هەسـت بە وتەکانی خۆی دەکات لە (مەسنجەر) دا وەسەری لە وتەکانی خـۆی سـوڕماوە کەوا تیایدا هەست بە خۆشەویستیەکی زۆر دەکات کە بەسەر دەروونیدا زاڵە !!

لە کۆتاییدا: تۆ داوای ڕاوێـژی منـت کـردووە .... خێراکـە بـۆ سـڕینەوەی لـە (مەسنجەر)ەکەتدا لەپێش ئەوەدا سڕینەوەی ئەو کوڕە لە دڵت دا ... بە ئومێدی ئەوەی کە ئەم ڕووداوە خۆراکێك و چێژێك بێت بۆ زیاتر خۆپاراستنت لەم داوانەی کە بۆت نراوەتەوە لە خاوەنەکانیان ... و خوای گەورە ڕێنمونیت بکات بۆ هەموو

چاکەیەك و بتپارێزێت لە هەموو خراپەیەك، وە وات لێبکات بینا بیت بەوەی کە چاکە.

ئەم چیرۆکانە لە لایەك و لە لایەکی کەوە بەڵایەکی گەورەتر ڕووی لە (کچان و گەنجانی) ئەم وڵاتە کردووە بە هۆی (دیاری نەکردنی کاتە کانیانەوە) لەسەر (فەیسبووك و ئینتەرنێت) ئەویش ئاستی نزمبوونەوەی (زانست)و هەوڵ و کۆششیانە بۆ بەرەو پێش چوونی کۆمەڵگاکانیان !!!!!!!

ئەگەر بێت و بڕوانینە ئاستی نزمی لەوڵاتی خۆماندا دەبینین کە ئاستێکی زۆر نزم و بگرە هەندێك جار هەر ئاست نییەو ئەزمەی بێ عیلمیە ئەمەش بەهۆی ئەوەوەیە کە گەنجان بەردەوام بیر لە تێرکردنی ئارەزووەکانییان دەکەنەوە بەهەر نرخێك بێت.

کە بەڕاستی زۆر بەئاشکراو ڕوونی دیارە کە لەزەمانێکدا زایانایانی ئەم ئوممەتە بەبێ بوونی ئەم هەموو تەکنۆلۆجیایانە چۆن کەڵە پیاوانێکیان لێ دەرچووە وە بوونەتە نموونەی خەڵکی و پێشەنگی ئەم ئوممەتە وە تەنانەت بێ باوەڕانیش سوودیان لێ بینیون . بۆیە خوای پەروەردگار دەفەرموویێت:

{ وَآَتَاكُمْ مِنْ كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ }(47).

واتە: لەهەموو ئەوشتانە کە داواتان کردووە پێی بەخشیون، خۆ ئەگەر بتانەوێت نیعمەتەکانی خوا بژمێرن بۆتان ناژمێردرێت بەڕاستی ئینسانەکان ستەمکارو سپڵەو بێ باوەڕن.

---

(47) سورة إبراهيم: الآية 34.

بۆیە با شوکرانە بژێری خوای پەروەردگارمان بین بەڕاستی لەنازو نیعمـەتێکی زۆر داین با هەوڵ دەین ئەم هەموو نیعمەتانە لەکاری باش و جواندا بـەکاری بهێـنین ئەوکات شوکرانەی ئەو نیعمەتەمان کردووە، بۆیـە دەبـێ ورەمـان بـەرزبێت وە لەئایندەی ئەم میللەتە بڕوانین بۆ چاکەو سـەرفرازی، بۆیـە ئەگـەر بێـت و ئێمـە بەباشی ئەم نیعمەتانە بەکارنەهێنین ئەوە با لەوە دڵنیـابین شـەیتان لـە خشـتەی بردووین و لە ڕۆژی دواییشـدا گاڵتـەمان پـێ دەکـات و بـە هانـای ئـەم جـۆرە کەسانەوە نایات ! وەکو خوای گەورە دەفەرموویێت:

{ وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ وَعْدَ الْحَقِّ وَوَعَدْتُكُمْ فَأَخْلَفْتُكُمْ وَمَا كَانَ لِي عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي فَلَا تَلُومُونِي وَلُومُوا أَنْفُسَكُمْ مَا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ وَمَا أَنْتُمْ بِمُصْرِخِيَّ إِنِّي كَفَرْتُ بِمَا أَشْرَكْتُمُونِ مِنْ قَبْلُ إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ }(48).

واتە: کاتێك کە حوکم لە نێوان بەنـدەکان دەکرێـت و ئـەوەی بـە هەشـتییە بـۆ بەهەشت و ئەوەی دۆزەخییە بۆ دۆزەخ، شەیتان لەناو ئاگری دۆزەخدا وتارێك بـۆ ئەهلی جەهانمییەکان دەدات و دەڵێت: بێگومان خـوای گـەورە بـەڵێنی ڕاسـت و دروستی پێدابوون کەبریتی بوو لە زیندوو کردنەوەو لێپرسینەوە و چوونە بەهەشت و چوونە ناو ئاگر وە من بە ڵێنم پێدان بەڵام درۆم لەگەڵتان کردو نەم بردە سـەر، وە من هیچ دەسەڵاتێکم بەسەرتاندا نەبوو تەنها ئەوە نەبێت کەمن بانگم دەکردن بۆ گومڕایی، ئێوەش وەڵامی منتان دایەوە، جا ئێستا لۆمەی من مەکەن بـەڵکو لۆمەی خۆتان بکەن، چونکە مـن نـاتوانم بـێم بەهاناتانـەوەو ڕزگارتـان بکـەم و

---

(48) **سورة إبراهيم: الآية ٢٢.**

ئێوەش ناتوانن بێن بە هانای منەوە، بەڕاستی من بێ باوەڕو سپڵە بووم بەوەی لە دونیادا منتان كردبوو بە هاوبەش بۆ خوای گەورە، وە ستەم كارانیش سزای بە ئێشیان دەدرێت.

الخامس: تجنب المثيرات.

خۆلادان لە شتە هەست جولێنەرەكان.

ئەوكەسەی (ئینتەرنێت) بەكاردەهێنێت ئەوشتەی كە دەیپارێزێت لەوكارانەی كەهەست جولێنەرە، ئەوەیە كە هەڵبێت لەو (سایت و منتدیاتانەی) كەسوك وڕیسواو ئابڕوبەرن، لەناو ئەو (سایت و منتدیاتانەدا) قسەی خراپ و بێ بنەماو هیچ دەوروژێنرێت، وە لەناو ئەو (مەقالەو گۆڤارانە)ی كە لەناویاندا بلاو دەكرێتەوە كاریگەرییەكی زۆری لەسەر(غەریزە)ی جنسی هەیە، لە تۆڕەكانی وەك (فەیسبووك، یۆتۆب، ئۆپێرا ..... هتد) جۆرەها ڕەسم و ڤیدیۆی ناشەرعی و ئابڕووبەر خراونەتە ڕوو هەر هەمووی بۆ لە خشتە بردنی (كچان و كوڕان)ی مسوڵمانانە، بە شێوازێك برەو بەو سایتانە دەدرێت بۆ خراپەكاری ئەگەر بێت و كەسێك بیەوێت لە كەناڵێكی وەكو (یۆتۆب)دا بەدوای (وتارێك ـ یاخود دەنگی قورئان خوێنێكدا بگەڕێ) لەگەڵ ئەو شتەی كە خۆی دەیەوێت، چەندەها فیلمی سێكس و ناشەرعی و چەندەها گۆرانی و ڕەسمی خراپ و هەست هەژێن دێتە سەر ئەو پەیجەی كە كردویەتی یەوە وای لێ هاتووە ڤیدیۆی هەست هەژێن و خراپ لەناو پەیجە (ئایینیەكان)دا بلاو بۆتەوە لەو كەنالانەی كەوا (قورئان و ـ وتار)ی تیادا بلاوكراوەتەوە، زۆر زیاتر لەم شتە شەرعییانە شتی ناشەرعی تیادا بلاوكراوەتەوە، هەموو ئامانجێكی ئەم كارە ناشەرعییانە بۆ ئەوەیە كە خەڵكی

تووشی بەدڕەوشتی ببن و تووشی (زیناو داوێن پیسی)یان بکەن، ئایا ئەم هــەموو ئاسانکاری یانە بۆچی دەکرێت؟؟؟؟

ئایا ئەم ئاسانکارییانە بۆ ئەوە ناکرێت کــەوا کۆمــەڵگا بــەرەو ڕوخــان و نــەمان ببرێت؟ ئایا ئەو کەسانەی کەوا بە ڕووکەش داوای ئازادی و پێشکەوتن دەکەن کە لەژێرەوە ژەهریان پێیەو هەستیش بە خۆمان ناکــەین؟ ئایــا ئــەم جــۆرە کەســانە دڵسۆزن؟ نە خێر: والله ئەم کەســانە چــۆن خۆیــان لــە ناخــەوە داڕزاون بەهــەمان شێوەش دەیانەوێت ئەو کەسانەی کە دوورن لە بێ ڕەوشتی و بێ ئەخلاقی و داوێن پیسی ئەمانیش وەك خۆیان لێ بکەن، زۆرن ئەو کەسانەی کەوا پێش ئەوەی ئــەم شەیتانە کە ئینتەرنێتە بێتە ماڵەکەی ڕەوشت و ئەخلاقی زۆر پاك و سەلیم بــووە بەڵام ئیستا خۆیان شایەتی دەدەن لەسەر خۆیــان کــەوا زۆر بەزەحمــەت زاڵ دەبــن بەسەر نەفسە شەیتانیێ کەیانداو دەروونیان ڕوخاوەو بەردەوام غــەریزەی جنســیان داوای کاری بێ شەرعیان لێ داوا دەکەن، بۆیە ئەی خوشکان و برایان وریابن لەم فیتنەیە کە ڕووی لێمان کردووە والله ئەگەر کەسێك وریا نەبێت ئیللا ڕۆژێك دێت دەکەوێتە داوی شەیتانەوەو پەنجەی خۆت دەگەزیت ئەوکات لەپاش چی پەشــیمان دەبیتەوە؟ ئایا ئەو کەسەی کەوا هاندەرە بــۆ برەودانــی ئــەم فیتنەیــە ئایــا ئــەو کەسەی کەوا یارمەتیت دەدات و پێت دەڵێت (ئینتەرنێت) بکــڕەو بــەردەوام بــە گوێتدا دەدات کەوا پێشکەوتن بەوە دەبێت ئینتەرنێت بەکاربهێنیت و زانیاریــت زیاد دەکات ئایا لەکاتی توش بوونت بە داوی شەیتانەوە بەفریات دێــت نــا والله بگرە گاڵتەت پێدەکات و پێت پێ دەکەنێت، وە لە ڕۆژی دواییدا و لەناو ئــاگری

جەهەننەم شەیتانیش بەرامبەرت دانیشتووەو سەیرت دەکات و پێت دەڵێت: وەکو خوای گەورە بۆمان باس دەکات چۆن شەیتان گاڵتەت پێدەکات و بەرییە لێت خوای گەورە دەفـەرموێت: { فَلَا تَلُومُونِي وَلُومُوا أَنْفُسَكُمْ مَا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ وَمَا أَنْتُمْ بِمُصْرِخِيَّ }(49).

واتە: جا ئێستا لۆمەی من مەکەن بەڵکو لۆمەی خۆتان بکەن، چونکە من ناتوانم بێم بەهاناتانەوەو ڕزگارتان بکەم و ئێوەش ناتوانن بێن بە هانای منەوە .

کەواتە ئەی خوشکی خۆم ئەی بـرای لاوی خـۆم خـۆت ڕزگاربکـە پـێش ئـەوەی هەردوو جۆرە شەیتانەکە شەیتانی (ئینس و جنۆکە) گاڵتەت پیٛ بکەن و پێت پیٛ بکەنن، پێش ئەوەی ئەو ڕۆژەت بەسەردابێت خۆت ڕزگار بکـە، کەواتـە کـاتی ئەوە هاتووەو ئەرکی سەرشانمانەو پێویستە لەسەرمان دووربکەوینـەوە لـەو وێنـە ئابڕوبەرانە وە لەو گرتەڤیدیۆیانەی کە هەست بزوێن و هەسـت هـەژێنن، چـونکە وێنەی نەفسەکان وا خولقاوەو دروستکراوە کەمەیل و حەزی بە شەهەواتە، ئەگەر ئەو نەفسە ئەسفاردەکرا لەناو خراپەدا ئـەوا حـەزو ئـارەزوو لـەکویٛ سـەقامگیر دەبێت، وێنەی نەفس وەکو (barووت و بەنزین) و ئەو مادانەی کەبەیەك داگیرسان گڕدەگرێت وایە، تاکو نەفس نزیك بێت لە شوێن کەوتەی هەواو ئارەزوو ئـەوکات وەکو ئەو مادانـە زۆر زوو گـڕی شـەهەوات دەی سـووتێنێت و لـەناوی دەبـات، ئارەزوو و ئەوەی لەشوێن ئارەزوو دەڕوات ئەگەر بێت و دووربێت لەهەواو ئارەزوو چۆن گڕدەگرێت، چۆن پلیتـە گڕدەگرێـت ئەگـەر داینەگرسـێنیت، وەکـو شـاعیر دەڵێت:

---

(49) سورة إبراهيم: الآية ٢٢.

قال ابن حزم

لا تلُم مَنْ عَرَّضْ النفسَ لما

ليس يُرضي غيرَه عند المحَنْ

لا تُقَرِّبْ عرفجاً من لهبٍ

ومتى قَرَّبْتَهُ ثارتْ دُخنْ

واته:

سەرزەنشتی کەسێك مەکە کەنەفسی خۆی دەردەخات بۆ شتێك

کەغەیری خۆی ڕازی ناکات لەکاتی نارەحەتیدا

داری (عەرفەج)[50] لەکڵپەی ئاگر نزیك مەکەرەوە

وە هەرکات نزیکت کردەوە دەبێت بە دووکەڵ

وقال أبو الخطاب محفوظ بن أحمد الكلوذاني

من قارفَ الفتنةَ ثم ادعى الـ

عصمةَ قد نافقَ في أمره

ولا يجيز الشرعُ أسباب ما

يورط المسلمَ في حظره

فانجُ ودعْ عنك صُداعَ الهوى

---

(50) (عرفج): دارێکی ناسراوی بچووکە زوو گڕ دەگرێتو ڕووەکێکی هاوینەیە، والله أعلم (سووڕناتکەیە). النهاية في غريب الحديث والأثر/ ج٢/ص٤٨٥.

عساك أن تسلمَ من شَرِّه

واتە:

هەرکەسێك توخنی فیتنە بکەوێت، پاشان بانگەشەی پارێزراوی بکات

بەڕاستی دووڕوویی نواندووە لەکارەکەیدا

شەرع بەڕەوای دانانێت بە هۆکارانێك کە

مسوولمان بخاتە ناو قەدەغەکراوەکانی شەرعەوە

ڕزگاربەو لێ گەڕێ لەسەر ئێشەی ئارەزوو

بەئومێدی سەلامەتیت لە خراپەکاری

لا تُتْبِع النفسَ الهوى .... نەفست شوێن ئارەزوو مەخە

ودَعِ التعرضَ للمحن .... لێی گەڕێ بانەفست تووشی نارەحەتی نەبێت

إبليسُ حيٌّ لم يمت .... إبليس زیندووەو نەمردووە

والعينُ بابٌ للفتن .... وە چاویش دەرگایە بۆ فیتنە

السادس: غض البصر.

چاو داخستن لەئاست شتە حەرامکراوەکان.

ئەو وێنەو ڕەسمە خراپانەی کەئینسانەکان بەبێ هۆ دەیبینێت واتە خۆی هەوڵی بینینی دەدات کارێکی حەرامەو خوای گەورەو میهرەبان حەرامی کردووە، هەروەکو باسمان کرد لە خاڵی پێشودا پەیج و پەڕەی ئینتەرنێت نییە ڕەسمی ئافرەتانی ڕووت و بێ پۆشاکی تیا نەبێت، فەیسبووك دەکەیتەوە پڕە لە ڕەسمی

خراپ لەهەمووی خراپترو ترسناك تر ڕەسمی سەر پرۆفایلی فەیسبووکەکانە کـەوا ئافرەتان ڕەسمی خۆیان کە هەندێك جار کچ نین بەڵکو کـوڕانن بـۆ ئـەوەی خۆیـان بکەن بە هاوڕێی کچان و پاشان ئەو مەبەستە خراپانـەی کـە خۆیـان دەیانـەوێت ئەنجامی بدەن کچانی بێ ئاگاش خەویان لێ کەوتووەو هەست بە خۆیشیان ناکـەن ! یاخود ڕەسمی (ئەکتەرو گۆرانی بێژە بێ ڕوشت و بێ دینەکانی لەسـەرە لەسـەر پرۆفایلی ئیمەیڵەکانیان، فیلمێکی دۆبلاژ کراو لێ دەدرێت خـێرا ئافرەتـانی بـێ ئاگا لە خواو لە شەرعی خوا یەکسەر ڕەسمی ئەم ئەکتەرانە دەکەنە سەر پرۆفایلی ئیمەیڵەکانیان و گەنجانی پێ لە خشتە دەبەن، بۆیە ئەی کچی ئیماندار وریابەو لە خوای گەورە بترسەو بیری قیامەتت هەبێت چـونکە واللە ئەگـەر بێـت و گـەنجێك گومڕا بکەیت تەنها ئەوەت بەسە بۆ چونە ناوگری جەهەننەمەوە، هەروەکو چـۆن ئەو کەسە بەسیەتی کەسێك هیدایەت وەربگرێت لەسەردەستی ئەوا بەسیەتی بـۆ چونە ناو بەهەشتی، بەهەمان شێوە، بۆ لادان و گومڕاکردنی کەسێکیش بەسە بۆ چوونە ناو ئاگرەوە، بۆیە وریابە ئەی خوشکی موسڵمانی خـۆم بـا کـەس لەسـەر دەستی تۆ گومڕاو سەرلێ شێواو نەبێت ڕەسمی خۆت یاخود ڕەسمی هەر ئافرەتێکی کە مەکە سەر ڕەسمی فەیسبووکەکەت ....

بۆیە پێویستە لەسەرمان چی لەسەر پیاوان وەچی لەسەر ئافرەتان چاومان دابخەین لە شتی ناشەرعی و ڕەسمی هەست بزوێن و فیلمی خراپ و گرانی خـراپ چـونکە چاو دانەختنمان دەبێتە هۆکارێك بۆ نزیك بوونەوەمان لە (زینـاو داوێنپیسـی)

وەكو خوای گەورە دەفـەرموێت: { قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُـــوا فُرُوجَهُمْ ذَلِكَ أَزْكَى لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ }(51).

واتە: ئەی پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) بڵێ بەپیاوانی ئیماندار كەوا چـاویان دابخەن و داوێنیشیان بپارێزن، ئەوە چـاكترو پـاكترە بـۆ ئـەوان، بێگومـان خـوا بەئاگایە بەهەموو كردەوەیەك كەدەیكەن.

هەروەها لە ئایـەتێكی تـردا ئەمرەكـە بـۆ ئافرەتانـە هـەروەكوو خـوای گـەورە دەفەرمووێت: {وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ}(52).

واتە: ئەی پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) بڵـێ بـە ئافرەتـانی ئیمانـدار كـەوا چاویان دابخەن و داوێنیان بپارێزن .

جا ئەگەر هەركەسێك چاوی دابخات لەئاست ئەو شتانەی كە حەرامن و كە دەبێتە هۆی ئەوەی هەستی ئینسانەكان ببزوێنێت و تێكی بدات، ئەوا دەبێتە هۆی ڕازی بوونی خوا، وە دەبێتە هۆی ئاسودە بوونی دڵ، چـاو ئاوێنـەی دڵـە، ئەگـەر چـاو بكرێتەوە لەئاست حەرامدا ئەوا هیلاكی وتیاچـوون بۆئـەو كەسـە دەمێنێتـەوە، بەڵام ئەگەر چاوی لەئاست حەرامدا داخست ئەوا خۆشـبەختی بـۆ دەمێنێتـەوە، ئەگەر ئینسان چاوی دابخات ئەوكات دڵی دادەخرێت لەهـەنگاونان بـۆ ئـارەزوو و شەهەوات، بەڵام ئەگەر چاوی كردەوە ئەوكات دڵیشی دەكرێتەوە بۆئارەزو بازی و خراپەكاری، بۆیە پێغەمبەری خۆشەویست (صلى الله عليه وسلم) دەفـەرمووێت: { العين تزني وزناها النظر }(53).

(51) سورة النور: الآية ٣٠.

(52) سورة النور: الآية ٣١.

(53) في صحيحين بخاری ومسلم.

واته: چاو زینا دەكات زیناكەشی تێڕوانینی حەرامە .

{ قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَلِكَ أَزْكَى لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ }(54).

واته: ئەی پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) بلێ بەپیاوانی ئیماندار كەوا چاویان دابخەن و داوێنیشیان بپارێزن، ئەوە چاكترو پاكترە بۆ ئەوان، بێگومان خوا بەئاگایە بەهەموو كردەوەیەك كەدەیكەن .

(شيخ الإسلام ابن تيمية) ڕەحمەتی خوای لێبێت لە تەفسیری ئەم ئایەتە پیرۆزەدا دەفەرمووێت:

خوای گەورە (سبحانه وتعالى) بۆیە وای داناوە (چاو) دابخرێت و داوێن بپارێزرێت ئەوە بەهێزترین (تزكیه)ە یە واتە پاكترین و خاوێنترین شتە بۆ نەفسەكان . كەواتە بۆیە خوای گەورە فەرمان بەداخستنی چاوەكان و پاراستنی داوێن دەكات، چونكە نەفسەكان بە پاراستنی ئەو دووشتە پاكی و خاوێنی بەدەست دەهێنێت، پاكردنەوەی نەفسەكان لەجێی نەمانی هەموو خراپەكاریەك و بەد ڕەوشتییەكە، وەكو (زوڵم و ستەم و هاوبەش بۆ خوا بڕیاردان و درۆ و جگە لەمانە).

السابع: التثبت.

لێكۆڵینەوەو هەڵسەنگاندن.

ئەوەی لەسەر مرۆڤەكان واجبە لە كاتی بەكارهێنانی ئینتەرنێتدا ئەوەیە كە لێكۆڵینەوە بكات لەو شتەی كە دەوترێت و دەبیسترێت، لەو شتەی كە

(54) سورة النور: الآية ٣٠.

دەیخوێنێتەوەو دەگێڕدرێتەوە، ئەوەی پێویستە لەسەر عەقڵی ئینسانەكان بیزانێت ئەوەیە باوەڕی دامەزراو پتەو بكات لە بینین و بیستنی ئەو شتانەدا كە بڵاو دەكرێتەوە لە (فەیسبووك و ئینتەرنێت)دا چونكە لە ڕۆژگارێكداین (درۆو خیانەت و غەیبەت و بوختان) زۆر بڵاو بۆتەوە هەروەكو پێغەمبەری خۆشەویست فەرموویەتی: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ {سَيَأْتِي عَلَى النَّاسِ سَنَوَاتٌ خَدَّاعَاتُ يُصَدَّقُ فِيهَا الْكَاذِبُ وَيُكَذَّبُ فِيهَا الصَّادِقُ وَيُؤْتَمَنُ فِيهَا الْخَائِنُ وَيُخَوَّنُ فِيهَا الْأَمِينُ وَيَنْطِقُ فِيهَا الرُّوَيْبِضَةُ قِيلَ وَمَا الرُّوَيْبِضَةُ قَالَ الرَّجُلُ التَّافِهُ فِي أَمْرِ الْعَامَّةِ}(55).

واتە: ساڵانێك دێت بەسەر ئوممەتەكەمدا كە پڕە لە غەشش و خیانات كە ڕاستگۆی تیادا بە درۆ دەخرێتەوە، وە درۆزنانی تیادا بە ڕاستگۆ دەخرێتەوە، وە كەسانی بە ئەمەك و ئەمیندار تیایدا بە خیانەتكار لە قەڵەم دەدرێت، وە خیانەتكاری تیادا بە ئەمیندار لە قەڵەم دەدرێت، وە كەسانێك قسە دەكەن لە كاروباری خەڵكیدا كە (الرُّوَيْبِضَةُ)ن، وترا: ئەی پێغەمبەر (الرُّوَيْبِضَةُ)كێیە؟ پێغەمبەریش فەرمووی: (الرَّجُلُ التَّافِهُ يتكلم فِي أَمْرِ الْعَامَّةِ) پیاوێكی سوك و هیچە قسە دەكات لە كاروباری گشتی خەڵكیدا.

بۆیە پێویستە لەسەرمان لەسەر خۆو بەوریابین و پەلە نەكەین لە بڕیاردانمان بۆ ئەو شتانەی كەوا لە پەڕەكانی ئینتەرنیتدا بڵاو دەكرێنەوە، چونكە كەسانێك هەیە بەس ئیش و كاریان بڵاوكردنەوەی درۆو دەلەسەو بوختان و ئاژاوە نانەوەیە، بەلاشمانەوە هیچ سەیر نەبێت كە چەندین كەس هەبوونە توشی شەڕو فیتنەو

(55) **السلسلة الصحيحة** (٥٠٨/٤).

کوشتن بوونە بەهۆی (ئینتەرنێت و تەلـەفۆن)ەوە .... بەتایبـەت کەسـانێك کـە هیواو ئاواتیان ئەوەیە موسڵمانان توشی زەلیلی و نەهامەتی بکـەن و خەفـەتیان پێ بدەن، بۆیە هەرچیەك هەڵدەستێت لە (ئینتەرنێتـدا)دا بەکـەیفی خـۆی شـتی قەڵەو و زەعیف دەنووسێت دێت و دەڕوات بەکەیفی خۆی، بەهـەر ناوێـك خـۆی بییەوێت نادیار بێت یان خوازراو بێت؟

جا لەسەر کەسی خاوەن عاقڵ پێویستە بڕوانێـت بـۆ ئـەو هەواڵـەو لـەو هەواڵـە بکۆڵێتەوە، جا ئەگەر بۆی دەرکەوت ئەو خەبەرو هەواڵـەو لێکۆڵینـەوەی لەسـەر کرا با سەیر بکات و بزانێت ئەگەر ئەم شتە خێری تێدایە ئەوە با بڵاوی بکاتەوەو ئاشکرای بکات، چونکە ئەگەر خێری تیادا بێـت بـۆ خـەڵکی ئـەم سـوودی پـێ دەگات . بەڵام ئەگەر زانیتی زەرەرو خراپەی هەیە با وازی لێ بێنێت و خۆی تیـا هەڵنەقوڵتێنێت و قسەی زل و قەڵەوی تیادا نەکات و لێی دوور بکەوێتـەوەو لـە دەستی هەڵبێت .

چەندەها کەس هەبوونە تووشی جۆرەها خراپەو ناکۆکی و شەڕو ئـاژاوە بـووە بـە هۆی بڵاوبوونەوەی ئەم جـۆرە ئاشـکراکردن و بـڵاو بوونەوانـە لـە ماڵپـەڕەکانی (ئینتەرنێت)دا، چەندەها کـەس لەخـەڵکی هەبوونـە عـەقڵیان لـە دەسـت داوە، بەهۆی بڵاوبوونەوەی ئەو شتانە لە ئینتەرنێتدا، وەك ئەوەی ئەگەر ئـەو شـتانەی بینی وەك ئەوەی وەحی بۆ بێت (لا يأتيه الباطل من بين يديه ولا من خلفه)

باتڵ و پوچ کاری لێ ناکات نە لە ئێستاو نە لە داهاتوو.

وە ئیللا ئەگەر کەسـێك خـاوەنی عـەقڵ و هـۆش بێـت لێـی دەکۆڵێتـەوەو ورد دەبێتەوە لێی، پەلە ناکات هەرچەندە ئـەو کەسـەی ئـەو شـتەی لێ دەبیسـترێت

ناسراوبێت و كەسێكی باوەڕ پێكراو و جێی متمانە بێت چ جای كەسێك كە باوەڕ پێكراوو جێی متمانە نەبێت, چونكە لە حەدیسی صەریحی پێغەمبەردا (صلی الله علیه وسلم) دا هاتووە دەفەرمووێت:

روي عن النبي صلى الله عليه وسلم قال:" { كفى بالمرء كذبا أن يحدث بكل ما سمع }[56].

واتە: بەسە بۆ ئینسان درۆ كردن كەهەر شتێكی بیست بیگێڕێتەوە .

بۆیە پێویست بەوە دەكات ڕەوشت و ئەدەبێكی زۆر هەبێت لەكاتی فیتنەو بەسەر هاتەكاندا، بۆیە واجبە لەسەر ئامۆژگاری كار بۆ نەفسی بجوولێت بۆ ئەو ئەدەب و ڕەوشتە، هەتاكو نزیك بیت لە سەلامەتی و دوور بیت لە خراپەو بە هیلاك چوون .

وقال عليه السلام: " { مَنْ حَدَّثَ بِحَدِيثٍ يَرَى أَنَّهُ كَذِبٌ فَهُوَ أَحَدُ الْكَاذِبِينَ}[57].

واتە: هەر كەسێك قسەیەك بگێڕێتەوە، وە بزانێت درۆیە ئەوە یەكێكە لە درۆزنەكان .

خوای گەورە دەفەرموێت: { وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِنَ الْأَمْنِ أَوِ الْخَوْفِ أَذَاعُوا بِهِ وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَى أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ إِلَّا قَلِيلًا }[58].

---

(56) السلسلة الصحيحة باب ٨٦٦/جزء ٢/صفحة/٤٤٠.

(57) سلسلة الأحاديث الصحيحة (ج/٢–ص/٤٤٠).

(58) سورة النساء: الآية ٨٣.

واتە: کاتێك هەواڵێکیان پێ بگات دەربارەی (ئاسایش) و هێمنایەتی یان لەبارەی (ترسەوە)، بڵاوی دەکەنەوە، بەڵام ئەگەر بیانگەڕاندایاتەوە بۆلای پێغەمبەر(علیـە سلام) وە بۆلای کاربەدەستانی خۆیان، ئەوە ئەوانە ڕاستی هەواڵەکان دەردەهێـنن دەزانن هەواڵەکە(ڕاستە یـا درۆیـە)، وە ئەگـەر چـاکەو بـەزەیی خـوا نەبووایـە بەرامبەر بە ئێوە بێ گومان شوێن شەیتان دەکەوتن تەنها کەمێکتان نەبێت .

شیخ ناصر سعدي (ڕەحمەتی خوای لێبێـت) لـە تەفسـیری ئـەم ئایەتـە پـیرۆزەدا دەفەرموێت: ئەمە هەڕەشەیەکە لەلایەن خواوە بۆ بەندەکانی لەسەر ئـەو کـردەوە ناشیاوە لەبەر ئەوەی واپێویست ئەکات ئەگەر کاتێك هـەواڵێکیان لـە کاروبـارە گرنگەکان پێگەیشت کە بەرژەوەندی گشتی تێدابوو، کە تایبەت بوو بە ئـەمن و ئاسایش و هێمنایەتی یاخود بـەترس و ناخۆشـی کـە مەترسـیدار بێـت لەسـەر موسڵمانان، دەبێت لێی بکۆڵنەوەو پەلـە نەکـەن لەئاشـکراکردنی ئـەو هەواڵـە، بەڵکو بیگێڕنەوە بـۆ لای رسـول الله (علیـە سـلام) یـاخود بیگێڕنـەوە بـۆ لای کاربەدەستانی خۆیان لە ئەهلی (علم و أهل نصح و أهل الرأي و وأهـل العقـل و أهل الرزانة) چونکە ئەوان زاناو شارەزان بـەو شـتانە، وە ئـەوان زانـاو شـارەزان کەچی شتێك (مەسڵەحەتی تیایەو وە چ شتێك زەرەری تیایە).

وهذا قـال: {لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِـــنْهُمْ} أي: يسـتخرجونه بفكـرهم وآرائهـم السديدة، وعلومهم الرشيدة.(59)

ئەمەش یاسایەکی (ئەدەب) و (ڕەوشت)ی گرنگە، کاتێك ویستت لە کاروبارێـك تێبگەی بزانیت کێ ئەهلی ئەوەیە وە بیگێڕیتـەوە بـۆلای و پێشـیان نەکـەوین!!

---

(59) تفسير ناصر سعدي.

چونكە ئەوان نزیكترن لە(صـواب) لە (پێكانەوە) لە چارەسەركردنی كێشەكان، وە ئەوان سەلامەت ترێكن وەك لەئێمە لە هەڵەوە.

بۆیە دەبێت نەهی بكرێت لە پەلەكردن لەبلاو كردنەوەی ئەو شتانەدا، كاتێك كـە دەیبیستین و دەیبینین، دەبێت لەسەر خۆبیت لەكاتی ئەو هەواڵ و باسانەدا پـێش ئەوەی قسە بكەیت و بـلاوی بكەیتـەوە، دەبێـت سـەیر بكـەیت بزانـی سـوودو مەسڵەحەتی بۆ خەڵكی هەیە یان نا، ئەوسا كـاری پـێ بكـەیت، بۆیـە وتـراوە: لەشوێنێكی تر هەوڵبدە بۆ لێكۆڵینەوەو بیرلێكردنەوەو ورد لێ بوونەوەو تێرامان.

هەروەها خوای پەروەردگار بۆ خوێندنەوەی كەلامەكـەی كـە قورئانـە ئـەمر بـە ئیمانداران دەكات كەپەلە نەكەن لەخوێندی تاكو لەماناكەی تێنەگەن! جا چۆن بۆ شتی تر دەبێت پەلە بكرێت ! وەكو دەفەرموێت: { وَلَا تَعْجَلْ بِالْقُرْآنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يُقْضَى إِلَيْكَ وَحْيُهُ وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا }(60).

واتە: پەلە مەكە لەخوێندنی (قورئان)دا، لەپێش ئەوەی سرووش كردنەكەی بـۆت تەواو دەبێت، وە بڵێ ئەی پەروەردگارم زانست و زانیاریم زیادبكە.

هەر بۆیە خوای گەورە نەهی كردووە لەم جۆرە كارانەو ئەفـەرموێت: { لَوْلَـــا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِأَنْفُسِهِمْ خَيْرًا وَقَالُوا هَذَا إِفْكٌ مُبِينٌ }(61).

واتە: دەبوا كاتێك ئەو بوهتانەتان بیست، (مەبەست ئەو بوهتانەی كە بۆ دایكـە عائیشە كرا) دەبوا پیاوان و ئافرەتانی موسڵمان گومانی چاكیان بە خۆیان ببردایە وە بیان وتایە ئەمە بوهتانێكی ئاشكراو ڕوونە.

---

(60) سورة طه: الآية ١١٤.

(61) سورة النور: الآية ١٢.

ئەمە بەرچاو ڕوونیەکە لەلایەن خواوە بۆ ئیمانداران کاتێك وتەو قسانێکی ناشرین دەدەنە پاڵ (پیاوان و ئافرەتان) پێویستە لەسەر بیسەری ئەم هەواڵە حوکم بە زاهیرو ڕووکەشی ئەم کەسە بکات، نابێت لابکرێتەوە بۆ ئەو وتە ناشرینانە، بەڵکو بگەڕێیتەوە بۆ ئەسڵی باسەکە ئەگەر وانە بوو ئینکاری لیٚ بکەیت .

بۆیە شاعیر دەڵێت:

قال ابن حبان: أنشدني منصور بن محمد الكريزي:

الرفقُ أيمنُ شيءٍ أنت تَتْبَعُه

والخُرقُ أشأمُ شيء يُقْدِم الرَّجُلا

وذو التثبت من حمد إلى ظفرٍ

من يركبِ الرفقَ لا يستحقبِ الزللا

واتە:

لەسەر خۆیی پیرۆزترین شتە تۆ شوێنی بکەویت

نەزانیی و بیٚ ئاگایی چارە ڕەشترین شتە پێش پیاو دەکەوێت

ئەو کەسەی دەکۆڵێتەوە سوپاسکراو و براوەیە

هەرکەسێك لەسەر خۆیی لە ئامراز بگرێت تووشی هەڵخلیسکان نابێت

جا زۆرن ئەو کەسانەی کەوا لە تۆڕەکانی (فەیسبووك و ئینتەرنێت) خەریکی ئاژاوە گێڕی و فیتنەیین جا لەناو ئەو جۆرە کەسانەدا هەیە (ئینتەرنێت) وەکو فیتنەی (دونیەوی) بەکار دەهێنێت، واتە بۆ شەهەوات و ئارەزوو بازی و ڕاوە ئافرەت و داوێن پیسی و دلداری و تێکدانی شیرازەی ڕەوشت و ئەخلاقی خەڵکی بەکار دەهێنێت، جا لێرەدا بە کورتی تەنها باسی زەرەرو زیانەکانی ئەم فیتنەیەم

کردووە کە چەندە زەرەری داوە لە (کچان و کوڕان)ی موسڵمان، بە کورتی و بە پوختی ئەم جۆرە فیتنەیەم لە سەرەتای خاڵی یەکەمی ئەم باسەدا تیشکم کردۆتە سەر.

وە جۆری دووەمی ئەم فیتنەیە کە لە فیتنەی یەکەم گەورەترو ترسناکترە، وە زۆر زەرەرێکی گەورەی داوە لە موسڵمان کە ئەم جۆرە کەسانەش (ئینتەرنێت) وەکو فیتنەی (دین)ی بەکار دەهێنێت، وەکو پێشتر ئاماژەیەکی کەمم پێکرد لە سەرەتای خاڵی یەکەمدا کە باسی بە کارهێنەرانی ئینتەرنێتم کرد لە نێوان (باش بەکارهێنانی و خراپ بەکارهێنانی)دا بەڵام لە خاڵی دووەمی ی ئەم باسەدا بە پشتیوانی خوای گەورە بە پوختی تیشکی دەخەمە سەر، لەبەر ئەوەی ئەو کەسانە بە خۆیاندا بچنەوەو ئاگاداری خۆیان بن بە ناوی دینەوە دین ناشرین نەکەن و قسەی کوفر بەزانایان نەڵێن .

١– جۆری یەکەم لە فیتنەی (دونیەوی) .....

لەسەر خاوەن عەقڵ پێویستە بڕوانێتە ئەو شتەی کە دەی بینێت، ئەگەر هەواڵێکی بیست یاخود هەر شتێکی بینی ئەوە با لەو کارە بکۆڵێتەوە، جاری واهەیە لە ماڵپەڕەکانی ئینتەرنێت زۆر هەواڵی سەیرو سەمەرە دەبیسترێت یاخود جۆرەها ڤیدیۆو ڕەسمی سەیرو سەمەرە بڵاودەکرێتەوە بێ ئەوەی ئەو کەسە بۆی دەربکەوێت ئەم شتە حەقیقەتی هەیە یان نا دەست بەجێ لەناو هاوڕێکانیدا بڵاوی دەکاتەوە بە تایبەتی لە (فەیسبووك)دا کە بەشدار بووانی ئەم سایتە ٣٧ سی وحەوت ملیۆن بەشدار بووی هەیەو بەردەوام لەزیاد بووندایە، خوێنەری خۆشەویست لەڕۆژگاری ئەمڕۆماندا بەهۆی پێشکەوتنی تەکنۆلۆجیاکانەوە

بچووکترین ڕووداو و بەسەرهات لەماوەی چەند ساتێکی کەمدا لەتۆڕەکانی ئینتەرنێت بڵاو دەکرێتە، کە ڕەنگە لەسەدا ٨٠٪ ی وا نەبێت زۆرجار، ئەگەر بێت و ئەو ڕووداوانە ڕاستیش بن ئەوا جاری واهەیە قازانج و مەسڵەحەت لەوەدایە بڵاو نەکرێتەوە نەوەکو ئەنجامی خراپەی لێ بکەوێتەوە چونکە زۆر شتی وا هەبوونە بۆتە مایەی ناخۆشی و نەهامەتی بۆ خەڵکی، لەم ڕۆژگارەی ئەم ڕۆماندا گەنجان کاتێکی زۆر بەفیڕۆ دەدەن و بەردەوام لەتۆڕەکانی (ئینتەرنێت)دا مەشغوڵی داونلۆد کردن و دابەزاندنی ڤیدۆ و ڕەسم و فلیمی ترسناك و ڕەسمی یاریزان و گۆرانیبێژو شتی بێ کەڵك و بێسوودن هەر بەمەوە ناوەستن و ئەم بۆ ئەوی دەنێرێت و ئەم بۆئەو ئەو بۆ ئەم، ئەم لەمۆبایلی ئەمەوە بۆ مۆبایلی ئەو تاوای لێهاتووە گەنجان لەکاتی موحازەرەو وانەکانی زانکۆدا کاتێك مامۆستا خەریکی دەرز وتنەوەیە (کوڕان و کچان) خەریکی چاتکردن و نامە گۆڕینەوەو ناردنی شتی هەست بزوێن و خراپەن، سەیر لەوەدایە لە داهاتوودا دەبێت چۆن بتوانێت خیانەت لەو ئەمانەتەی نەکات کاتێك لەدەزگاکانی حوکمەت و میللەت دادەمەزرێت، تۆ بڵێی ئەوکاتەش هەر خەریکی چاتکردن نەبێت !! جا سەیرتر لەوە ئەوەیە ئەم مۆبایل و (ئینتەرنێت)ە بچووکانەی وەکو شێوەی مۆبایل وان و بەشەبەکەی مۆبایل کاردەکەن وەك (مۆبایلی ئایفۆن و مۆبایلی ٤جی، ئێچ تیسی و مۆبایلی ئەپڵ و ئەو جۆرە مۆبایلانە کە لەمسن) ئەو وڵاتانەی کەئەم جۆرە ئامێرانە دروست دەکەن دڵنیابن لەسەتا ٥٪ ١٠٠کەسانی ئەم وڵاتانە خۆیان بەکاری ناهێنن ئەمەش قسەی من نییە لەو کەسانە بپرسن کە لە وڵاتانی ڕۆژئاوا ژیاون لێیان بپرسن بزانن ئایا خۆیان ئەو مۆبایلانە بەکار ناهێنن کەلای ئێمە

۳۰$ دۆلار دەکات ئەگەر نەبێتە موبالەغە !! خوێنەری ئازیز بەهەڵە تێ مەگەن
هەرگیز چونکە ئەم ئامێرانە نیعمەتێکی ئێجگار بەسوودیشن ئەگەر بێت و لەجێی خۆیی و لەکاری چاکو باشدا بەکاری بهێنین، چونکە بەشێوازێك دروستکراوە کە (دەتوانرێت هەموو خەتمی قورئان و چەندەها کتێبی گەورەو زەخم وەکو کتێبەکانی حەدیس وەکو بوخاری و موسلیمو باقی کتێبەکانی تریش) وە هەروەها چەندین (پرۆگرامی ئیسلامی و چەندەها بەرنامە کەزۆر بەسوودن) کە پێویستە مرۆڤی عاقڵ و پێ گەیشتوو ئەم بەرنامانە بۆ خزمەتی (دینی ئیسلام) بەکار بهێنێت، کە بەڕاستی ئاسانکارییەکی جوان و بێ وێنەیە، زۆر شتی باشی بۆ ئاسان کردووین، ئەو هەموو کتێبە بەسوودو جوانانەی ئەمڕۆ لەبەردەستماندایە هەمووی بەرووبومی ئەم پێشکەوتنی تەکنۆلۆجیایانەیە، بەڵام با هەموومان هەوڵدەین لەکاری چاك و بەسوودا بەکاریان بهێنین، هەرچەندە ئەوان دەیانەوێت لەڕێی ئەم ئامێرانەوە دینی ئیسلام لەناو بەرن, جا ئەگەر بێت و ئێمەش لەخوا بترسین ئەوا هەر بەو پیلانەی خۆیان دەتوانین بەسەریاندا زاڵ ببین، بەڵام ئەوان دەیانەوێت دین و ئەخلاقی ئەو نەتەوە موسڵمانانە لەناو بەرن چونکە زۆر حەسوودن بەرامبەر بەم دینی ئیسلامە پاکە، هەموو هەوڵێکیان بۆ نەهێشتنی ئیسلامە هەروەکو خوای گەورە دەفەرموێت ئەوان حەسوودن بەم ئیسلامە جوانە جا ئێمە لێرەدا باس لە لێکۆڵینەوەو هەڵسەنگاندنی ئەو هەواڵ و ڕووداوانە دەکەین کە لە ماڵپەڕەکانی (ئینتەرنێت)دا بڵاودەکرێنەوەو خەڵکی تووشی چەواشەکاری دەکرێن جا ئەگەر بێینە سەر زەرەرو زیانەکانی (ئینتەرنێت) کاتێك شتێك دەبیستن لە ماڵپەڕەکانی ئینتەرنێت، کە چەندە تاوانە لای خوا چونکە نە

له ڕوی ئایین نه له ڕوی شارستانییەوە جـوان نییـە، شـتێکی زەمکـراو قێزەونـە زۆرجار کەسی وا هەبوونە ئابڕوویان چووە کەهـەرگیز لـەو ناوەشـێتەوە شـتی وا ئەنجام بـدات، زۆر جـار بیسـتراوەو بینـراوە کەسـانێك هەبوونـە لەماڵپـەڕەکانی ئینتەرنێت شتی خراپیان بڵاوبۆتەوە وەکوو (فلیمی سێکس و وێنەی ڕووت)ی ئەو کەسە، چونکە جاری واهەیە ڕەسمی ئەم کەسە گیراوەو بەبەرنامـەی (مایـەو ـــــ بەرنامەی فۆتۆشۆپ) چەندین بەرنامەی تر کراوەتە سەر کەسانێکی داوێن پـیس بۆ ئابڕووبردنی ئەم کەسانە, هەر چەندە زۆر جار ئەم شتانە لە هەڵـەو نـەزانینی ئەم کەسانە خۆیانەوەیە !

ئافرەتی وا هەیە بە ناوی هاوڕێ یەتییەوە لەگەڵ کـوڕدا چـونەتە دەرەوە کاتێـك چاودێری خوایان لە بیر کردووەو بێ ئەمری دروستکاری ئاسمان و زەویان کـردووە، دەستیان کردووە بە بێ شەرعی و کاری نا بەجێ، ئەم ئافرەتە عەقڵ زەعیفە بیری نەکردۆتەوە کە ئەم کوڕە تەسویری کردووە، پاشان لە دواییدا ئەم کوڕە هەڕەشەی لێ کردووە کە ئەگەر بەدەم داواکارییە ئارەزووە بازییەکانی یـەوە نەچـێت، ئـەوا حەیای دەبات و فیدیۆکەی بڵاودەکاتەوە، وە زۆر جار ئافرەتانێك بەهۆی نەزانی و بێ ئاگایی وە شتی وایان لێ بەسـەر هـاتووە، کاتێـك لـە کۆگاکـانی فرۆشـتنی جلوبەرگی ئافرەتان جلوبەرگیان کڕیوە ویستوویانە ئەم جلوبەرگانـە تاقیبکەنـەوە چونکە زۆر دوکان هەیە شوێنی خۆگۆڕینی هەیـە (بۆیـە زۆر جـار خـاوەنی ئـەم فرۆشگایانە لەخوا ناترسن، بیر لە ئابڕوو شەرەفی موسڵمانان و خەڵکی ناکەنـەوە (کامێراو ـــــ ڕاداری) نهێنی داناوە بـۆ ئـەوەی وێنـەی ئـەم ئافرەتانـە بگـرن و ئابڕوویان بەرن، زۆر کات ئەم ئافرەتانە هەر بەهۆی ئەم تەڵەکە بازییانەوە بونەتە

داوەوەو یاری بەشـەرەف و نامووسـیانکراوە هەڕەشـەیان لێکـراوە ئەگـەر بـەدەم داواکارییە پیس و قێزەون و ناشرینەکانی ئەم کەسە تەڵەکە بازانەوە نەچن ئەوا لە (تۆڕەکانی ئینتەرنێت و مۆبایلەکان)دا بـڵاو دەکرێتـەوە، بۆیـە خۆشەویسـتەکانم واللە ئەگەر بێت و کەسێك لەخوا نەترسـێت زۆر شـتی وای لێ دەوەشـێتەوە زۆر بەئاسانی چونکە ئەگەر کەسێك نگرۆ بێت بە پیلانەکانی شـەیتانەوە ئـەوە هـەر شەیتانیش پیلانی بۆ دادەڕێژێت، بەڵام ئەگەر بێتو ئێمـە لەفەرمانـەکانی خـوای خۆمان دەرنەچین و گوێڕایەڵی فەرمانەکانی پێغەمبەرمان (محمد صـلی الله علیـە وسلم) بین ئەوا هەرگیز بەدەستی دوژمنانی داوێن پاکی لەناو ناچین وە لە دەسـت پیلانەکانی شەیتانی لە ڕەحم دەرچـوویش ڕزگـار دەبـین، چـونکە خـوای گـەورە لەقورئانە پیرۆزەکەیدا دەفەرموویت:

{ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ }(62).

واتە: گوێڕایەڵی خواو گوێڕایەڵی پێغەمبەر بن بەڵکو بەر ڕەحمەتی خوا بکەون .

وە بۆ دەربازبوون لە فێڵ و پیلانەکانی شەیتانیش دەفەرموویت:

{ إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا }(63).

واتە: بەڕاستی فێڵ و پیلانەکانی شەیتان لاوازە.

بۆیە بەڕاستی خۆمان مایەی ئەم هەموو ناڕەحـەتی و نەهامـەتییـەین کەبـەهۆی شەیتان و شوێنکەوتووەکانییەوە تووشی دەبین، بۆیـە ئـەی خوشـکی بەشـەرەفی موسڵمان هۆشدارو وریابە نەکەویتە وەها داوێکەوە کە لەدواییدا دەربازبوون لێـی

---

(62) سورة آل عمران: الآية ١٣٢.

(63) سورة النساء: الآية ٧٦.

لەسەرت گران وقورس بێت, بۆیە ئاگاداربە باوا بەئاسانی ناموسەکەت بەدەست دوژمنانی داوێن پاکی تووش نەبیت، چونکە بەڕاستی حەیاو ناموس زۆر گرانە، کەلەدەستت چوو وابەئاسانی ناگەڕێتەوە !!!!!

یان کەسانێك لە ژوورەکانی چات و (فەیسبووك)دا بەناوی هاوڕێیەتی و دۆستایەتی و پەیمان بەیەکدان و ئا لەم جۆرە قسە بێ مانایانە ژیانی چەندین کچیان تاریك و ڕەش کردووە، بەوەی کاتێك دەبێتە هاوڕێی کاتێکی زۆر بە نووسین و چاتکردن بەسەر دەبەن لەگەڵ یەکتری کوڕان کۆمەڵێك وەعدو پەیمان و قسەی بێ بنەماو هیچی پێ دەدات و پێی دەڵێت دەمەوێت تۆ بکەم بەهاوسەری خۆم و خوازبێنێت بکەم بەڵام دەمەوێت پێش ئەوەی بێم وێنەیەکی خۆتم بۆ بنێری بزانم چۆنیت منیش وێنەیەکی خۆمت بۆ دەنێرم یان جاری وا هەیە بەشێوازێك ئەم کوڕە دەم لوسی و قسە لوسی بۆ دەکات هەر بەناوی هاوڕێ و دۆستی ئەم کچەو نیازو نهێنی درۆینەی خۆی بۆ باس دەکات بەشێوازێك پێی دەڵێت (من کەسم نییە، جگە لەتۆ نیازی دڵمی بۆ باس بکەم و غەم و پەژارەکانمی پێ بڵێم و خۆشییەکانمی بۆ دەربڕم کەس لەم دوونیایە شك نابەم جگە لەتۆ نەبێت) تۆ سەیری ئەم قسە لوس و بریق و باقانەکە شەیتان چۆن پیلانی بۆ دائەڕێژێت !!!

خوشکی موسڵمانی خۆم وەکو لە خاڵەکانی پێشتردا باسی بەسەر هاتی ئەو کەسانەمان کرد کە چۆن بەو قسە لوس و بریقەدارانە ژیانی خۆیان کرد بە گۆڕستان، هەروەکو خۆیان دەڵێن هەموو ڕۆژێکمان مردنێکەو ڕۆژێکمان بە هەزار ساڵ لێ دەڕوات !! جا ئەم گەنجە دەم لوس و قسە لوسانە یەکسەر داوای لێدەکات و ئەمیش بێ ئەوەی بیر لەدوارۆژی ئەم کارەی بکاتەوە یەکسەر دەکەوێتە داوی

ئەم شەیتانەوە کە بە لاشە مرۆڤن بەڵام لە ناوەڕۆکدا شەیتانن، کام وێنەی جوانی خۆیەتی بۆی ئەنێرێت پەنا دەگرین بەخوا، کاتێك وێنەکە دەگات بەدەست ئەم ئینسانە بێ ئینسافە وەکو ئەوەی دووژمنایەتییەکی گەورەی لەگەڵ ئەم ئافرەتە داماوە بێت (سایت و پەیجی ماڵپەڕەکانی ئینتەرنێت نامێنێت بڵاوی نەکاتەوە کە ڕەنگە هەندێك جار بەهۆی سیقەیەکی زۆریان بۆ یەکتری ڕەسمی، ڕووت و قوت لە ئافرەتەکە داوا بکات دوای ئەوەی ئەم وێنانەی بۆ نارد ئیتر هاوڕێ یەتی وەکو تۆزی بابردووی لێدێت، پەنا دەگرین بەخوای کار لەجێ کچان و کوڕانی موسڵمانانمان بۆ بپارێزێت لەم جۆرە شەیتانانە.

جا کەواتە ئەی خوشکی خۆم، تاکەی بیرت فراوان ناکەیت و ئامۆژگارییەکانی اللە ت لە گوێ ناکەیت؟ تا کەی فریوی ئەم جۆرە شەیتانانە ئەخۆی؟ بەسەو وازبهێنە لە قسە کردنی بێسوود لەگەڵ گەنجاندا ئەو کەسانەی کە قوربانی شەیتانن خۆیان دەڵێن: زۆر جار بیرمان دەکردەوە کە نییەتی ئەم گەنجانە خراپ نییە، بەڵام کاتێك کەوتینە داویانەوە ئەوسا تێگەشتین کە هەڵەیەکی زۆر گەورەو قێزەونمان کرد بەڵام زۆر جێگەی داخە کاتێك خۆت بکەیتە ناو دەریایەکی قووڵەوە ئەوسا بە بیرتا بێت کە مەلە نازانی.

کەواتە بوختان و درۆکردن زۆرە لەناو تۆڕەکانی (فەیسبووك و ئینتەرنێت)دا با وریابین و چاوڕۆشن بین نەکەوینە داوی ئەو جۆرە کەسانەوە کە ئەمە ئیش و کاریانە، با کارێك نەکەین دڵی ئەو جۆرە میکرۆب و فایرۆسانە بە خۆمان خۆش بکەین، باکارێك بکەین کە ئەوان دڵیان پێ ناخۆش و ناڕەحەت بێت، ناکرێت ئێمە هەر هەواڵ و ڕەسمێکمان بینی یەکسەر بە بێ علیم و زانیاری قسەی لەسەر

بکەین جا ئەگەر شتێکی واش بینرا یەکسەر کەسانێکی (شارەزاو بە حیکمـەتی) لێ ئاگادار بکەین بەڵام نەك کەسانێك کە بێ عیلم و زانسـتی شـەرعین و بـەبێ هیچ زانیارییەك لـە ئـایینی ئیسـلام (شـتمان بـۆ بشـەرعێنن) چـونکە ئەگـەر پرسیارێل لە ئەهلی خۆی نەکرێت ئەوا قوڕ بەسەرییەکە زیاتر دەبێت، با نییـەتی پاکی خۆمان بۆ ئیشانێکی خێر نەدەینە دەست کەسانێك کەوا(دوورن لە قورئان و سوننەتی پێغەمبەری خوا) ئەو کەسانەش کە دەبێت ڕاوێژیان پێ بکرێت دەبێـت (لەسەر قورئان و سوننەتی پێغەمبەری خـوا پـەروەردە بوبێـت) ئەوسـا دروسـتە ڕاوێژی پێ بکرێت، وەکو خوای گەورە دەفـەرموێت: { وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِنَ الْأَمْنِ أَوِ الْخَوْفِ أَذَاعُوا بِهِ وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَى أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّـذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ إِلَّا قَلِيلًا }(64).

واتە: کاتێك هەواڵێکیان پێ بگات دەربارەی (ئاسایش) و هێمنایەتی یان لەبارەی (ترسەوە)، بڵاوی دەکەنەوە، بەڵام ئەگەر بیانگەڕانایاتەوە بۆلای پێغەمبەر(علیـە سلام) وە بۆلای کاربەدەستانی خۆیان، ئەوە ئەوانە ڕاستی هەواڵەکان دەردەهێـنن دەزانن هەواڵەکە(ڕاستە یا درۆیە)، وە ئەگەر چاکەو بەزەیی خوا نەبوایە بەرامبەر بە ئێوە بێ گومان شوێن شەیتان دەکەوتن کەمێکتان نەبێت .

چونکە خوای گەورە ڕەخنەی لەو کەسانە گرت کاتێك حادیسەو هەواڵی (إفك)یان بیست، ئەو بوختانەی کە بۆ دایکە عائیشەمان خێزانـی پێغەمبـەر کـرا خـوای گەورە سەرزەنشتیانی کرد لەبەر ئەوەی بەبێ زانست و زانیاری لەسەر ئەو بابەتـە قسەیان کرد وەکو خوای گەورە لەو بوارەیەوە دەفەرموێت:

---

(64) سورة النساء: الآية ٨٣

{لَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِأَنْفُسِهِمْ خَيْرًا وَقَالُوا هَـذَا إِفْكٌ مُبِينٌ}(65).

واتە: دەبوا کاتێك ئەو بوهتانەتان بیست، (مەبەست ئەو بوهتانەی کە بۆ دایکە عائیشە کرا) دەبوا پیاوان و ئافرەتانی موسڵمان گومانی چاکیان بە خۆیان ببردایە وە بیان وتایە ئەمە بوهتانێکی ئاشکراو ڕوونە.

بۆیە موسڵمانان با وریابین لەو کارە ناشرینانەو خۆمان بەدوور بگرین لێی بە ئومێدی ئەوەی کە خۆمان و کەسانی بێتاوانیش دووربن لە وەها کارێکی قێزەون و ناشەرعی، جا مەبەستی من هەر ئەوە نییە کە ڕەسمێکی خراپ یاخود ڤیدیۆیەکی خراپ بڵاو بکرێتە بڵێین ڕاستە یان درۆیە چونکە ئەگەر ڕاستیش بێت یاخود درۆ بێت، مەسڵەحەت لەوەدا نییە کە بڵاو بکرێتەوە بەڵکو ئەوەی کە واجبە لەسەرمان ئەوەی کە زەرورو پێویستە ئەنجامی بدەین ئەوەیە: کە پێش ئەم کارە ناشرینانە خەڵکی هان بدەین دوورە پەرێزبن لە (زینا)و داوێن پیسی و دوور بکەونەوە لە بڵاو کردنەوەی ئەم کارە ناشەرعییانە ئەوەی کە پێویستە ئەنجامی بدەین ئەوەیە بە هەموو شێوەیەك (ئەمر بکەین بە چاکەو نەهی بکەین لە خراپە) پێش هەموو شتێك خۆمان کاری خراپ و بەد ڕەوشتی ئەنجام نەدەین، پاشان ئامۆژگاری خەڵکی بکەین بەوەی وازبهێنن لەو سایتانەی کەوا ئەو فیلمە ناشەرعییانەیان تێدایەو ئامۆژگاری ئەو کەسانەش بکەین کەوا بەردەوام خەریکی داگرتنی ئەم جۆرە بەد ڕەوشتییانەن.

---

(65) سورة النور: الآية ١٢

٢ــ جۆری دووەم لە فیتنە بریتییە لە فیتنەی (دینی ـ ئایینی) ....

لە تۆڕەکانی (فەیسبووك و یۆتۆب و ئۆپێرا) خەڵکانێکی زۆر بە بڵاوکردنەوەی بڵاوکراوەکانیان چ بڵاوکراوەی (نووسین ـ ڤیدیۆ ـ دەنگ .... هتد) بانگەوازی بۆ ئاینی پیرۆزی ئیسلام دەکەن خوای گەورە پاداشتی بە خێریان بداتەوە بەڵام ئەوەی ئەرکی سەرشانی ئەو کەسانەیە پێویستە لە سەریان کەوا بانگەوازیەکەیان بە (عیلم و زانستەوە بێت) وەکو خوای گەورە فەرمان بە پێغەمبەر (علیه السلام) دەکات بە عیلم و زانستەوە بانگەوازی خەڵکی بۆ ئیسلام بکات، قال تعالی: {قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي}(66).

واتە: بڵێ ئەمە ڕێگای منە بانگی خەڵکی دەکەم بۆ لای خوا (عَلَى بَصِيرَةٍ) أي: على علمٍ

واتە: لەسەر (زانست و زانیاری) من و ئەوانەش کە شوێنم کەوتوون .

کەواتە ئەگەر دەڵێی شوێنی پێغەمبەر کەوتوومە ئەوا شوێن کەوتووانی پێغەمبەران بە (عیلم)ەوە بانگەوازی خەڵکیان کردووە، پاشان بە (حیکمەت و داناییەوە دەبێت) بانگەوازی خەڵکی بکرێت، هەیە (عیلمی شەرعی) لا هەیە بەڵام بەداخەوە بەهیچ شێوەیەك حیکمەتی نییەو بە حیکمەت و داناییەوە بانگی خەڵکی ناکات، خوای گەورەو میهرەبان دەفەرموێت: { ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ }(67).

---

(66) سورة يوسف: الآية ١٠٨.

(67) سورة النحل: الآية ١٢٥.

واتە: بانگی خەڵکی بکە بۆ ڕێگای خوا (بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ) بە لێزانی و بـە دانـایی و ئامۆژگـاری چـاك و شـیرین، پاشـان ئەگـەر تووشـی (مجادلَـة)و موناقەشە بوویت ئـەوا (وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَـــنُ) واتـە: لەگـەڵیان بـدوێ و موناقەشە بکە بە جوانترین شێوە، چونکە (إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ) بێ گومـان پـەروەردگارت خـۆی زانـاترەو چـاك دەزانێـت بەوانەی کە گومڕابوون و لایانداوە لە ڕێگاکەی، وە هەر خۆیشی باش دەزانێت بە وانەی لەسەر ڕێگای ڕاستن.

کەواتە بانگەوازی کردن پێویستی بەو دوو مەرجە گرنگە بوو کـە خـوای گـەورە ئەمری بە پێغەمبەر کردووە تیایدا هەبێت ئەویش (عیلم ـ حکمة) (زانست ـ و ـ دانایی)یە.

بەڵام ئەوەی جێی داخە ئەوەیـە کەسـانێکی ناشـارەزا بـەم دینـە جـوان و پاکـە هەڵدەستن بە بانگەوازی کردن هەر نەك (عیلم و حکمەت)یان نییە بەڵکو خۆیـان بە (زاناو شارەزای) ئەم دینە دەزانن و سیفەتی (متعـالم)یـان تێدایـە خۆیـان بـە گەورە دەزانن، با ئەو کەسانە لە خوای گەورە بترسن بابزانن قسـەکردن بـە نـاوی دینەوە لە هاوبەش بڕیاردان شەریك بۆ خوا بڕیاردانیش گەورەترە، ئەگـەر بێـت و کەسێك هاوبەش بۆ خوای گەورە بڕیار بدات ئەوا خوای گەورە هەرگیز لێی خۆش نابێت وەکو خۆی دەفەرموێت:

{ إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ }(68).

واتە: خوای گەورە بە هیچ شێوەیەك لە هاوبەشی بۆ دانان خۆش نابێت.

---

(68) سورة النساء: الآية ٤٧.

واته ئەگەر کەسێك هاوار بکاتە (قەبرێك مەرقەدێك یا شێخێك یا پێغەمبەرێك یا سوێن بخوات بەم کەسانە یاخود شتێکی لێ بەسەر بێت بڵێت یا غەوز یا کاك ئەحمەدی شێخ فریام کەوە ....

یاخود وا بزانێت سودو قازانج لە لای ئەم کەسانەش هەیە یاخود عیلمی غەیب بداتە پاڵ ئەم کەسانە ئەوە با دڵنیابێت هەرگیز خوای گەورە لێی خۆش نابێت، بەڵام ئەگەر تەوبەی کرد و گەڕایەوە ئەوا خوای میهرەبان و بە بەزەیی خۆی لێی دەبوورێت، ئەگەر بەیەك جاری وازی هێنا لە شەریك بۆ خوا دانان.

بەڵام بابزانین لە هاوبەش بڕیاردانیش گەورەتر هەیە ئەویش ئەوەیە بە ناوی دینەوە بە بێ عیلم و زانست قسە بکەین لە دیندا، خوای گەورە دەفەرموێت: { قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَالْإِثْمَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَأَنْ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ }(69).

واتە: بڵێ ببێگومان خوای گەورە ئەو کردەوانەی حەرام کردووە کە زۆر بەدو خراپن، (مَا ظَهَرَ مِنْهَا) ئەوانەی کە بە ئاشکران و بە ئاشکرا دەکرێن (وَمَا بَطَنَ) وە ئەوانەش کە بە نهێنی دەکرێن، (وَالْإِثْمَ) تاوانی حەرام کردووە (وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ) وە دەست درێژی حەرام کردووە بە بێ حەق (وَأَنْ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ) وە حەرامی کردووە کەسێك پێغەمبەرێك پیاو چاکێك بکەنە هاوبەشی خوای گەورە کە (مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا) کە بەڵگەی بۆ نەهاتووە، (وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ) واتە: وە حەرامی کردووە کە شتانێك بوترێت وبدرێتە پاڵ خوا واتە (بە دینی خواوە) کە هیچ نازانن دەربارەی.

---

(69) سورة الأعراف: الآية ٣٣.

جا ئەم کەسانە نەك هەر خۆیـان هـیچ نـازانن و بـەدەم دینـەوە قسـە دەکـەن و پەیوەندیشیان پێوە نییە بـەڵکو هـیچ سـنوورێك بەرامبـەر زانایـان دانـانێن، وا دەزانن زانایان پاڵیان لێ داوەتەوەو خەریکی هیچ نـین دەم درێـژی دەکەنـە سـەر زانایان و دەڵێن خەم خۆری ئەم دینە نین، منیش پێت دەڵێم کەسانێکی ناشارەزای وەکو ئێوە خەم خۆری ئەم دینەن؟ ئەگەر دوو ڕۆژ لێتان گەڕێن ئەوا دینی خوا هەر هەمووی دەشێوێنن خـوای گـەورە باسـی ڕێـزی زانایـانی کـردووە لـە قورئانـە پیرۆزەکەیداو دەفـەرموێت: { شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ }(70).

واتە: خوا شایەتی دەدات کە هیچ پەرستراوێکی بەحەق نییە جگە لـەزاتی خـۆی نەبێت وە فریشتەکانیش مەلائیکەتەکانیش ئەم شـایەتییە دەدەن وە عالمـەکان و زانایانیش ئەم شایەتییە دەدەن بە دادپەروەری.

بزانن خوای گەورە چۆن شایەتی (توحید و وەحدانییـەتی) خـۆی لەگـەڵ شـایەتی زاناياندا داوەتە پاڵ یەکتری و شایەتی حەقی زانایان دەسەلمێنێت، کەواتە ئەی ئەو کەسەی سیفەتی موتەعالمت هـەڵگرتووە سـنووری خـۆت بزانـە, خـوای گـەورە دەفەرموێت:{ يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ }(71).

واتە: خوای گەورە پلەو پایەی ئەو کەسانە بەرز دەکاتەوە کـە باوەڕیـان بـە خـوا هێناوە، وە ئەوانەش کە زانستیان پێ بەخشراوە بە چـەند پلەیـەك پلـەیان بـەرز دەکاتەوە.

(70) سورة آل عمران: الآية ١٨.

(71) سورة المجادلة: الآية ١١.

كەواتە جەنابتان بەو بێ عیلمییەتانەوە چاوەڕێی پلە نزم بوونەوە بکەن نـەك پلـە بەرز بوونەوە.

جا کەواتە واز بهێنە لە بانگەوازییەك کە زانستت پێی نییە و لێی بێ دەنگ ببە زۆر باشترە وەکو پێغەمبەری ئازیز فەرموویـەتی: { من كان يؤمن بالله واليـــوم الآخر فلا يؤذ جاره ومن كان يؤمن بالله واليوم الآخر فليكرم ضيفه ومن كـــان يؤمن بالله واليوم الآخر فليقل خيرا أو ليصمت }(72).

واتە: ئەگەر کەسێك باوەڕی بە خواو بە ڕۆژی دوایی هەیە ئەوا با ئەو شتەی خێرە بیلێت،ئەگەر نا با بێ دەنگ بێت.

کەواتە، ئەگەر نەتتوانی و نەتزانی قسەی خێر بکەیت بە جێی بهێڵە بۆ زانایان بۆ ئەو زانایانەی کەوا خوای گەورە دەربارەیان دەفەرموێت: {وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ} أي: الثابتون في العلم. سورة آل عمران.

واتە: ئەوانەی کە زۆر شارەزان و بەردەوامییان هەیە لەسەر عیلم و زانست .

بەڵام ئەگەر نەتتوانی ئـەوا قســەی نابــەجێ و ناشـرین و بــێ ئــەدەبی مەنوێنـە بەرامبەر زانایان، بەڵام هەندێك کەس بە قسەی نـەزانان بــێ ڕەوشـتی دەنـوێنن بەرامبەر زانایان بگرە قسەی ناشرین و نا بەجێ بە (زانایان)یش دەڵـێن ! پێیــان دەڵێن ئەمانە (علماء) نین بەڵکو (عملاء)ن، ئەم جۆرە کەسانە با وریابن چـونکە إمام أحمد بن حنبل رحمه الله دەفەرموێت: (لحوم العلماء مسمومة)

واتە: گۆشتی زانایان وەك ژەهر وایە هەرکەسێك بیخوات دەمرێت. چونکە خـوای گەورە دەفەرموێت:

---

(72) صحيح الترغيب والترهيب (ج/٢–ص/٣٤٢). صحيح البخاري برقم (٣١٥٣).

{ أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا }(73).

واته: ئایه کەسێك لە ئێوه پێی خۆشه گۆشتی براکەی به مردویی بخوات؟

بەم ڕۆژگارە دەبینین کەوا چۆن لە سایتەکانی (فەیسبووك و ئینتەرنێت)دا کەسانی نە شارەزاو نەزان (موناقەشەو موجادەلەی بێسوود) دەکەن و لە (تعلیقات)ی فەیسبووکدا (جنێوی ناشرین) بە یەکتری دەوترێت و هەندێك جار کوفر بە دین دەکرێت لە داخی یەکتری، ئەمەش ئەنجامی نەزانین و ناشارەزاییە و ئەنجامی هەڵەشەیی و بێ ئینسافییە، بۆیە با ئاگادار بین پێغەمبەری خوا جنێوی ناشرینی حەرام کردووە وەکو فەرموویەتی: { سباب المسلم فسوق وقتاله كفر }(74).

واته: جنێو دان بە موسڵمان فاسقیە، وەکوشتنی موسڵمان کوفرە.

کەواتە با ئەزیەتی یەکتری نەدەین بە قسەی ناشرین و لەقەبی ناشرین، چونکە پێغەمبەری خۆشەویست لە فەرمودەیەکی پیرۆزدا فەرمویەتی:

{ الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ ... }(75).

واته: موسڵمان ئەو موسڵمانەیە کە خەڵکی لە دەست و زمانی بێ وەیی و سەلامەت بن.

کەواتە لە خوا بترسن چونکە والله ئەم کارانەتان دژی ئاینی ئیسلامەو هیچ سودو قازانجێك لەم ئیشە ناشەرعییانەدا نییە، لە زەرەرو بە خراپە شکاندنەوە بەسەر ئیسلامدا هیچی ترتان لێی دەست ناکەوێت بە دڵخۆشی و کەسانی دوور

---

(73) سورة الحجرات: الآية ١٢.

(74) السلسلة الصحيحة (ج/٨–ص/٨). صحيح البخاري برقم ٥٦٩٧–٦٦٦٥. مسلم برقم ٦٤.

(75) صحيح الترغيب والترهيب (ج/٣–ص/٥٣). صحيح الجامع الصغير (ج/٣–ص/٤٤١). مسند أحمد برقم ٦٥١٥.

له دین و ناحەزانی ئیسلام و موسڵمانان هیچی ترتان لێی دەست ناکەوێت، ئەگەر ڕاست دەکەن و حەز دەکەن که موسڵمانان یەك بگرن و بە عیززەت بن ئـەوا واز بهێن له جنێودان بەو زانایانـەی کـەوا هـەردەم بانگـەوازی خـەڵکی دەکـەن بـۆ یەکڕیزی و بۆ بە عیززەت بوونی موسڵمانان، کەچی بوختان دەکەن و دەڵێن: ئـەم (عملاء)ئانە ناکۆکی دەکەنە نێوانی موسڵمانانەوە و سەر لە خەڵکی ئەشـێوێنن، له خوا بترسن ئەوان ئەو ئەمرەی خـوا ڕادەگەیـەنن کـە خـوای گـەورە ئـەمرتان پێدەکات بە یەك ڕیزی نەك بە پارچە پارچەیی

خوای گەورە دەفەرموێت: { وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا }(76).

واته: دەست بگرن بەدینی خواوە هەر هەمووتان دووربـن لـە جیـاوازی و پارچـە پارچەیی.

کەواتە براو خوشکی موسڵمان کاتێك کەسـێك فەتوایـەکی شـەرعی (زانایـەك) دادەگرێت لە فەیسبووك بابەتێك کە پەیوەندی بە چـارەنووس و دینـی خەڵکـەوە هەیە، ئەوا ئەگەر فەتواکەشـت بـەدڵ نییـەو لەگـەڵ هـەواو ئـارەزووی خـۆت و حیزبەکەت دا ناگونجێت مەکەوەرە ناوو ناتۆرەی ناشرین و بوختان و غەیبەت بـۆ ئەو زانایانەو حوکمی کافر بوون و فاسق بوون و گومڕاو مونافیق مەدە بەسەر ئەو زانایانەدا, ئەگەر تەماشایەکی (فەیسبووك) بکەین دەبینین چـۆن تانـەو تەشـەرو قسەی نابەجێ دەوترێت بە موسڵمانانو لەقەب و ناوو ناتۆرەی ناشـرین دەخرێتـە پاڵ زانایان و شـوێن کـەوتووانی زانایـان وەکـو لـە (فەیسـبووك)دا موسـڵمانان ناودەبەن بەم ناوانە:

---

(76) سورة آل عمران: الآية ١٠٣.

(مەدخەلیی ـ مەدخەلیزم ـ جامی ـ وەهابی ..... هتد) کە ئەمانە چەن ناوێکن لەو ناوی زانایانەی کەوا شوێن کەوتەی (قورئان و سوننەتی شیرینی پێغەمبەرن)، واللە ئەم زانایانە هەرهەموویان خەمخۆری ڕاستەقینەی ئەم دینەن، بەڵام بەداخەوە کەسانێك کە هیچ شارەزاییەکیان لەم دینە نییە بە گومانی خۆیان وا دەزانن ئەم زانایانە خەمخۆری ئەم دینە نین و هەوڵی بۆ نادەن، بەڵام پرسیارێك بۆ ئەو کەسانەی کەوا بە بێ عیلمو بورهان و زانست ئەو زانایانە کافرو فاسق دەکەن؟ ئایا هەر ئەم زانایانە نین کەوا ئینکاری لەو شیرکانە دەکەن کەوا لە شاشەی تەلەفزیۆنەکانتانەوە لێ دەرێت ئایا؟ هەر ئەو زانایانە نین کەوا پاسەوان و بەرگریکاری ئەم دینەن ناهێڵن بیدعەو خورافەت بێتە ناو ئەم دینەوە؟ ئایا هەر ئەم زانایانە نین کەوا پیش ڕودانی فیتنە ئامۆژگاری باش و بەخێری خەڵکی دەکەن کەوا نەکەونە ناو فیتنەوەو خۆیان زەلیل نەکەن؟ ئایا هەر ئەم زانایانە نین کەوا بەردەوام ئامۆژگاری خەڵکی دەکەن و هانی گەنجانی موسڵمان دەدەن کەوا خەریکی زانستی شەرعی بن بۆ ئەوەی کەوا زیاتر لە دینەکەیان شارەزابن و بگەڕێنەوە بۆ سەر ئەسڵی دین؟؟؟؟؟

ئەگەر لەوەڵامدا دەڵێن: نەخێر وانییە. ئەوا درۆتان کرد، چونکە هەر خۆتانن دەڵێن: ئەمانە بەردەوام باسی تەوحیدو یەکخواپەرستی و بیدعە دەکەن، بەردەوام خەریکی عیلم و حەدیسن هەر خۆتانن دەڵێن: ئەرێ ئەمانە چۆن تاقەتیان ماوە ئەوەندە باسی (عەقیدەو تەوحید)دەکەن بەڵێ شانازییە بۆ ئەم زانایانەو شوێنکەوتوانی ئەم زانایانە، کەوا بەردەوام بانگی خەڵکی دەکەن بۆ یەکخواپەرستی و تەوحید چونکە ئەمە بانگەوازو شیعاری هەموو پێغەمبەران

بووه (عليهم السلام) وەكو خواى پەروەردگار دەفـەرمويّت: { وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ }(77).

واته: بەتەئكيـد بـۆ هـەموو گـەل و نەتەوەيـەك پێغەمبـەريّكمان نـاردووه كـه بانگەوازى ئەو گەل و نەتەوەيەى كردووه (اُعْبُدُوا اللَّهَ) خـوا بەتـەنها بپەرسـتن وه دوور بكەونەوه له تاغوت.

كەواته شانازييه بۆمان بانگەوازى پێغەمبەران زيندوو بكەينـەوه ! بـەلاّم سـەير لەوەدايه گەورەترين زولّـم و پێشـێلكارى بەرامبـەر زاتـى الله دەكريّـت ئـەويش هاوبەش بڕياردانه بۆ خوا شەريك بۆ خوا دانانه ئێوەش ليّى بىّ دەنگـن و پالّتـان لىّ داوەتەوە، دەميش بەرامبەر زانايانى بانگخواز بۆ تەوحيد دەكـوتن و دەلّـێن ئەرىّ بێزار نەبوون له بانگەوازى تەوخيد، نەخێر بێزار نابين چونكه پێغەمبەر نوح (عليه السلام) ٩٥٠ نۆسەد و پەنجا سالّ ئەم بانگەوازييەى كردو بێزارش نەبوو وەكو خواى گەورەو ميهرەبان دەفـەرمويّت: { فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَائِي إِلَّا فِرَارًا * وَإِنِّي كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوا أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ وَاسْتَغْشَوْا ثِيَابَهُمْ وَأَصَـرُّوا وَاسْتَكْبَرُوا اسْتِكْبَارًا }(78).

كەواته دياره كىّ پالّى لىّ داوەتەوەو كىّ خەمخۆرى ڕاستەقينەى دينى خوايه وەكو ڕۆژى ڕوناك وايه بەلاّم ئێوه جنێوى ناشرين و بوختان چاوى كـوێر كردوونـه، لـه خواناترسن و گۆشتى زانايان دەخۆن.

---

(77) سورة النحل: الآية ٣٦.

(78) سورة نوح: الآية ٧.

فیشەك دەنێن بە تاریكیەوە ئەگەر یەك تۆز ئینصاف تان هەبێت، جنێوی ناشرین نادەن بە زانایان قسەی ناشرینیان پێ ناڵێن ئەگەر لە خوا بترسن و ترسی قیامەتتان هەبێت پێ یان ناڵێن:

(عملاء، فاسق، كافر، بە كرێ گیراو، چڵكاوخۆر، دامی داشەی كاربەدەستان .... هتد) چەندین درۆو بوختانی تر كە مرۆڤ حەزناكات ئەم وشە پیسانە بنووسێت، بەڵام با ئەو كەسانە وریابن لەبەر ئەوەی گۆشتی زانایان ژەهراوییە، هەركەسێك بیخوات پێی دەمرێت هەروەكو إمام أحمد بن حنبل رحمه الله دەفەرموێت: (لحوم العلماء مسمومة) واتە: گۆشتی زانایان ژەهراویە هەركەسێك بیخوات دەمرێت ..... چونكە خوای گەورە دەفەرموێت: { أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا }(79).

{ سباب المسلم فسوق وقتاله كفر }(80).

كەواتە باواز بهێنین لە قسە كردن بە زانایان و شوێن كەوتوانی مەنهەجی پێغەمبەرو صەحابە.

كارێكی ناشەرعی تریش ئەوەیە كە كۆمەڵێك كەسی تر كە خوای گەورە پاداشتی بە خێریان بداتەوە خەریكی (موجادەلەو موناقەشە)كردنن لە (فەیسبووك)داو لەگەڵ كەسانێك كە عینادن و نایانەوێت لە ڕاستی تێبگەن كەس بەردەوام خەریكی (موناقەشەو موجادەلەن)، كە خوای گەورە خێریان بنوسێت بەڵام كارێكی هەڵەیە، لەبەر ئەوەی كەسێك جنێو فرۆش بێت و حەق وەرنەگرێت

---

(79) سورة الحجرات: الآية ١٢.

(80) السلسلة الصحيحة (ج/٨-ص/٨).

دروست نييه موناقەشـەو موجادەلـەی لەگەڵـدا بکرێـت ئـیللا مەگـەر کەسـێك بیەوێت ڕێگەی ڕاست بدۆزێتەوە، جا لە فەیسبووك و ئینتـەرنێت و سـایتەکاندا، ئەوانەی خۆیان خەریك دەکەن بە موناقەشەو ڕەد دانەوەی خەڵکی ئەوانە خەریکی داگرتنی شتانی بەسوود نین، بۆیە ئەگەر موناقەشـەیەك سـوودی نـەبوو بـا وازی لێبهێنین لەبەر خوای گەورە ئەوە باشترو چاکترێکە بۆمان، وەکو پێغەمبەری ئازیز فەرموویەتی:

{ أَنَا زَعِيمٌ بِبَيْتٍ فِي رَبَضِ الْجَنَّةِ لِمَنْ تَرَكَ الْمِرَاءَ وَإِنْ كَانَ مُحِقًّا وَبِبَيْـتٍ فِـي وَسَطِ الْجَنَّةِ لِمَنْ تَرَكَ الْكَذِبَ
وَإِنْ كَانَ مَازِحًا وَبِبَيْتٍ فِي أَعْلَى الْجَنَّةِ لِمَنْ حَسُنَ خُلُقُه }(81).

واتە: من کەفالەتی ماڵێك دەکەم لە دەوروبەری بەهەشتدا بۆ پیاوێك کە واز لـە موناقەشەیەك بهێنێت کە دروست نەبێت، ئەگەر لەسەر حەقیش بێت، (الْمِـرَاءَ): بریتییە لەو موناقەشەیەی کە بەرامبەرەکەت حەق وەرنەگرێت ئەگەر بەڵگەشی بۆ بهێنیتەوە، وە زەمان و کەفالەتی ماڵێك لە ناوەڕاستی بەشتدا دەکەم بۆ کەسـێك لەبەر خاتری خوای گەورە واز لە درۆیەك بهێنێت ئەگەر بۆ گاڵتەیشـی بێـت، وە کەفالەتی ماڵێك لە بەرزترین پلەی بەهەشت دەکەم بۆ کەسێك کە ڕەوشتی جوان بێت.

کەواتە ئەی براو خوشکی خۆم بزانە موناقەشە چەند خراپ و حەرامە بزانە چەندە دڵەکان دەمرێنێت بۆیە واز لە موناقەشەی ئەو جۆرە کەسانە بهێنە کەوا عینادی دەکەن و قسەی نابەجێ بە زانایان دەڵێن جا کۆتا قسەم بۆ ئێـوەی خۆشەویسـت

(81) صحيح الترغيب والترهيب (ج/٣-ص/٦).

ئەی براو خوشكی موسڵمانی خۆم: بەوە كۆتایی پێ دەهێنم با بگەڕێنەوە بۆ لای زانایان و ئامۆژگارییەكانیان وەربگرین و بە قسەیان بكەین ئەو كات هەرگیز گومڕا نابین وەكو خوای پەروەردگار دەفەرموێت لە قورئاندا:

{ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آَمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ }(82).

واتە: ئەی ئەو كەسانەی كە ئیمانتان هەیە گوێڕایەڵی خواو گوێڕایەڵی پێغەمبەرو گوێڕایەڵی وەلی ئەمرەكانتان بن وەلی ئەمری دینیتان ., جا وەلی ئەمری دینیمان (زانایانن) خوای گەورە بیانپارێزێت كەواتە ئەمرو فەرمانی خوای گەورەیە كە گوێڕایەڵی زاناكانمان بین ....

جا با بزانین ئامۆژگاری زانایان چییە بۆ ئەو كەسانەی كەوا بەردەوام خەریكی ڕەددو موجادەلەو موناقەشەن بەردەوام جوابی كەسانی ناشارەزا دەدەنەوە لە (فەیسبووك)دا:

ئامۆژگاری (الشيخ الدكتور: عبداللطيف أحمد مصطفى أبو عبدالحق الكردي) كە لە سایتەكەی خۆیەوە ئامۆژگاری گەنجان دەكات بەم وەسیەتانە:

خوشك و برایانی شوێن كەوتەی سەلەفی صالح:

١- هیچ قسەیەك مەنووسن بێ بەڵگە.

٢- ڕەددی كەسانی بێ ئەدەب مەدەنەوە وە كە ناچاریش بوون بۆ وەڵامدانەوە ئەوە با ڕەتدانەوەتان

دوو خەسڵەتی تێدا بێت:

(١) بە بەڵگەوە بێت و زانستی بێت.

---

(82) سورة النساء: الآية ٥٩.

(٢) به ئەدەبەوە بێت و دوور بێت لە جنێوو قسەی ناشیرین.
وە تکام وایە هیچ گەنجێك لاسایی موبتەدیعەكان نەكاتەوە چونكە ئەوان زۆرینەی جار لەبەر بێ بەڵگەییان پەنا دەبەنە بەر درۆو بوهتانو قسەی ناشیرین و جنێودان، وە هەركەسێك شێوازی ئەوان بگرێتە بەر ئەوە دیارە مەبەستی ناشیرین كردنی سەلەفییەكانەو دوور نییە كەسێكی نا حەزیش بێتو ناوی سەلەفی لە خۆی بنێت بۆ ناشیرین كردنی سەلەفییەت بە ناوی دیفاع كردنی، كەواتە وریابن.
براتان: عبداللطیف أحمد مصطفی
أبو عبد الحق الكردي

الثامن: التأني في إبداء الرأي.
لەسەرخۆیی و پەلە نەكردن لە دەربڕینی بۆچون و پێشنیارەكان.
دەبێت كەسی زیرەك و لێهاتوو ویستی وابێت لەكاروبارەكانیدا گرنگی بدات بە لەسەرخۆیی لەدەربڕینی بۆچوون و پێشنیارەكاندا لەهەموو كاروبارەكان، وە ئەوەی كە دەیلێت لەهەموو شتێك كەدەیزانێت و شیاوێتی و مەسڵەحەتی تیادایە، وە جوان نییە بۆی كە پێشنیار بكات لەهەموو شتێكی گەورەو بچووكدا وا ناخوازێت كە قسەبكات لەهەموو شتێكی بەلای سەخت و گران، چونكە لەوانەیە هەندێ جار بەبیریدا نەیات ئەو ئیشەی كەویستی لێیەتی، وە هەندێ جار لەوانەیە هەڵە بێت لەو بۆچوونەدا، وە دوور بێت لەپێكانەوە عەرەب لەوبارەیەوە دەڵێن: { الخطأ زاد العَجُول }.
واتە: هەڵە كردن توێشوی هەڵەشەو پەلەكارانە .

وقال ابن حبان: الرافق لا يكاد يُسْبَق كما أن العَجِل لا يكاد يَلْحَق، وكما أن من سكت لا يكاد يندم كذلك من نطق لا يكاد يسلم.

واتە: كەسی لەسەرخۆ نزیك نییە كەس پێشی بكەوێت، هەروەكو چۆن كەسی پەلە نزیك نییە كەس پێی بگات، وە هەروەكو چۆن كەسێك بێ دەنگ بوو نزیك نییە پەشیمان بێت، هەر وایشە كەسێك قسە بكات نزیك نییە سەلامەت بێت .

وە هەروەها دەفەرمووێت:

والعَجِل يقول قبل أن يعلم، ويجيب قبل أن يفهم، ويحمد قبل أن يجرب، ويذم بعد ما يحمد، ويعزم قبل أن يفكر، ويمضي قبل أن يعزم.

واتە: كەسی پەلە قسە دەكات پێش ئەوەی بزانێت، وە وەڵام دەداتەوە پێش ئەوەی تێ بگات، سوپاس دەكات پێش ئەوەی تاقی بكاتەوە، وە سەرزەنشت دەكات لەدوای ئەوەی سوپاس دەكات، وە سوورە لەسەر ئەنجامدانی كارێك پێش ئەوەی بیربكاتەوە، وە ڕێ دەكات پێش ئەوەی كەوا داچەسپاوی هەبێت.

وە دەفەرمووێت:

والعَجِل تصحبه الندامة، وتعتزله السلامة، وكانت العرب تُكَنِّي العجلة: أمَّ الندامات.

واتە: كەسی پەلە پەشیمانی هاوڕێیەتی، وە سەلامەتی لێ دوور دەكەوێتەوە، وە عەرەب پەلەكردنی ناوبردووە بە دایكی پەشیمانییەكان .

لەم بارەوە هەر ابن حبان دەفەرمووێت:

وذكر بسنده عن عمر بن حبيب قال: كان يقال: لا يوجد العجول محموداً، ولا الغضوب مسروراً، ولا الحر حريصاً، ولا الكريم حسوداً , ولا الشَّرِه غنياً، ولا الملول ذا إخوان.

واتە: کەسی پەلە نییە سوپاس کراوبێت، وە کەسی توورە نییە بەختەوەر بێت وە کەسی ئازاد (حوڕ) نییە کە سوور بێت لەسەر کارێك، وە کەسی بەڕێز نییە حەسوود بێت، وە کەسی شەڕنگێز نیە دەوڵەمەند بێت، وە کەسی بێتاقەت نییە کەس لەدەوری بێت .

قال أحد الحكماء: إن لابتداء الكلام فتنةً تروق وجدَّةً تعجب، فإذا سكنت القريحة، وعدل التأمل

وصفت النفس _ فليعدِ النظر، وليكن فرحُه بإحسانه مساوياً لغمِّه بإساءته.

واتە: بێگومان سەرەتای قسە فیتنەیەکی هەیە دەدرەوشێتەوە جیدیەتێکی تێدایە سەرت سووڕ دەمێنێت، کاتێك کەوا برینەکە ئارامی گرت، تێڕوانین ڕێك بۆوە، وە نەفس پاك بۆوە، ئینجا دووبارە تێ بڕوانێت، با دڵخۆشی بە چاکەکەی یەکسان بێت بە خەم و پەژارەی خراپەکەی.

التاسع: لزوم المراقبة الله-عز وجل.

پابەندبوون بە چاودێری خوای پەروەردگارەوە.

گەورەترین بەربەست و ئامۆژگاری بۆ مرۆڤ و یارمەتیدان لەسەر باشەو كاری چاك لە بەكارهێنانی (ئینتەرنێت)دا، وە سەلامەتی و دووركەوتنەوە لە خراپی و بەدبەختی و نەهامەتییەكانی(ئینتەرنێت) پابەندبوونە بە چاودێری خوای گەورەوە (عزوجل)، وە بەردەوام بیربكاتەوە كە شاراوە لای خوا ئاشكرایە، چۆن گونجاوە بۆ مرۆڤ كەوا بەسووكی سەیری خوا بكات؟! جێی خۆیەتی كەوا (پەی) پیٚ بەرێت و بزانێت كەوا خوای گەورە هەرشتێك شاراوە بێت لە خەیرو شەڕ ئاشكرای دەكات!!!!

جا خوێنەری بەڕێز لەخواترسی ڕاستەقینە ئەوە نییە كە لەبەر چاوی خەڵكی شەرم بتگرێت و تاوان و سەرپێچی خوا نەكەیت !! بەڵكو لە خواترسی ڕاستەقینە ئەوەیە كەلە نهێنی و ئاشكرادا لە خوای گەورەو بەدەسەڵاتی كارلەجیٚ بترسیت بە شێوازێك وا بزانیت تۆ سەیری خوای گەورە دەكەیت چونكە پێغەمبەری خۆشەویست (علیه سلام) لە فەرموودەیەكی صەحیحدا دەفەرمووێت:

والمشهور حديث ابن عمر في سؤوال جبريل للنّبيّ (عن شرائع الإسلام) وفيه أنّه قال له: أخبرني عن الإحسان؟ قال: { الإحسان أن تعبدالله كأنّك تراه فإن لم تكن تراه فإنّه يراك }[83].

(83) أخرجه مسلم في أوّل كتاب الإيمان. صحيح الجامع الصحيح (ج/١-ص/٢٦٣).

واته: چاكەكاری ئەوەیە لە پەرستنی خـوادا، بـە شـێوەیەك خـوا بپەرسـتی وەك ئەوەی كە خوا ببینیت، بەڵام ئەگەر تۆش خوا نەبینیت ئەوە بێگومـان خـوا تـۆ دەبینێت.

وەكو خوای پەروەردگار دەفەرمووێت:

{ مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ وَلَا يَجِدْ لَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا }(84).

واتە: هەر كەسێك خراپەیەك بكات پاداشتی دەدرێتەوە، بێجگە لـە خـوا هـیچ دۆست و یارمەتیدەرێكی دەستیش ناكەوێت.

جا خوێنەری بەڕێز بزانە (سلف) پێشینانی ئەم ئوممەتە ڕەحمەتی خوای گـەورە لـە هەر هەموویان بێت، چیان فەرمووە لەبارەی چاودێری خوای گەورەو میهرەبانـەوە كە پڕە لە پەندوو ئامۆژگاری !!!

قال أبو الدرداء: إن العبد ليخلو بمعصـية الله تعـالى فيلقـي الله بغضـه في قلـوب المؤمنين من حيث لا يشعر

واتە: عەبدی واهەیە (مەعصییەتی) خوادەكات بە پەنهانی خوای گەورە تـوڕەیی خۆی دەكاتە دڵی ئیماندارانەوە بەرامبەر ئەو كەسە، بەشێوەیەك كەهەسـتی پـێ ناكات.

قال أبو حازم سلمة بن دينار: لا يُحْسِن عبد فيما بينـه وبـين الله ـ تعـالى ـ إلا أحسن الله فيما بينه وبين العبـاد، ولا يُعَـوِّر ـ يفسـد ـ فيمـا بينـه وبـين الله ـ تعالى ـ إلا عوَّر الله فيما بينه وبـين العبـاد، ولَمُصَـانَعَةُ وجـه واحـد أيسـر مـن

(84) سورة النساء: الآية ١٢٣.

مصانعة الوجوه كلها، إنك إذا صانعت الله مالت الوجوه كلُّها إليك، وإذا أفسدت ما بينك وبينه شنأتك _ أبغضتك _ الوجوه كلها.

واتە:

هیچ عەبدێك نییە كە نێوان خۆی و خوا چاك بكات _ ئیللا خوای گەورە بەینی ئەو و خەڵكی چاك دەكات، وە هیچ عەبدێك نییە بەینی خۆی و خوا تێك بدات _ ئیللا خوای گەورە بەینی ئەو و خەڵكی تێك دەدات، كەسێك بەینی خۆی و خوا چاك بكات ئاسانترە لەوەی بەینی خۆی و خەڵكی چاك بكات،

لەبەر ئەوەی بەس بەینی خۆت و خوا تێك دەی ئەوا هەموو ڕووەكانی تر تێك دەچێت .

وقال المعتمر بن سليمان: إن الرجل يصيب الذنب في السر، فيصبح وعليه مذلته .

واتە:

پیاوی واهەیە تووشی تاوان دەبێت بە نهێنی، تاوای لێ دێت تاوانەكەی ئەبێتە مایەی سەر شۆڕكردنی.

قال ابن الجوزي: نظرت في الأدلة على الحق سبحانه وتعالى _ فوجدتها أكثر من الرمل، ورأيت من أعجبها: أن الإنسان قد يخفي ما لا يرضاه الله عز وجل _ فيظهره الله _سبحانه _ عليه ولو بعد حين وينطق الألسنة به، وإن لم يشاهده الناس.

واتە:

تەماشای بەڵگەكانم كرد لەسەر خوای گەورە تەماشام كرد زۆر زیاترە لە لم و قومی سەر زەوی، وە لە هەمووی سەرسوڕهێنەرتر ئەوەبو ئینسانی واهەیە شتێك

دەشارێتەوە خوا پێی ناخۆشە، خوای پەروەردگار ئاشکرای دەکات ئەگەر دواتریش بێت، وەزمانەکان ئەی درکێنن هەر چەندە نەشیان بینیوە .

وقال ابن الجوزي: إنه بقدر إجلالكم لله ــ عز وجل ــ يجلكم، وبمقدار تعظيم قدره واحترامه يعظم أقداركم وحرمتكم.

واتە: ئێوە چەندە خوا بە گەورە بزانن ئەویش ئەوەندە ڕێزتان لێ دەنێت، وە ئێوە چەندە خوا بە گەورەو بە ڕێزو دەسەڵاتدار بزانن خواش ئەوەندە ئێوە ڕێزدارو گەورەو بە حورمەتتان دەکات .

کەواتە ئەی براو خوشکی بەڕێزم بەردەوام خوات لە بیر بێت، شەرم بتگرێت لە کاتی تاواندا هەست بە شەرمەزاری بکە، واللە ڕەوانییە بۆ کەسێك کەوا شەرم دەکات و ڕووی نایات لەبەر چاوی کەسێك سەیری فیلمێکی ناشەرعی بکات و سەیری ڕەسمی خراپ بکات، بەڵام کاتێك کەسی لێوە دیار نییە بەبێ شەرم و ترس (ئینتەرنێت)ەکەی دەکاتەوە کام سایتی خراپ و هەست هەژێنەو کام سایتی خەللاعی و بێ شەرعی هەیە دەی کاتەوە، واللە ئەگەر شەرم لە کەسێك زیاتر بکەیت وەك لە خوا ئەوا بڕۆ ئیمان و باوەڕەکەت سەر لەنوێ تازە بکەرەوە چونکە پلەی ئیمان لەوەها حاڵێکدا هیچ سوودی نییە!

ئەی ئەو کەسەی کە ئەوە حاڵتە شەرم لە خوا ناکەیت لە کاتی سەیرکردنی فیلمی ناشەرعی و قسەی خراپ لە (ئینتەرنێت)دا ئایا ناترسی لە کاتی ئەو تاوانەدا بمریت و خوای گەورە ڕوحت بکێشێت؟

ناترسیت بەسەر بینینی ئەو فیلم و ڕەسمە ناشەرعیانەوە بچیتەوە خزمەت خوای گەورە؟

بۆ بیرێك ناکەیتەوە خۆ تۆ نازانیت کەی دەمریت و لە چی کاتێکداو بە چی شێوەیەك و لە چی شوێنێکدا دەمریت؟

جا کەواتە بیری مردنت بێت و لەو سات و کاتە بترسە کە بە تاوانەوە بچیتەوە لای خوای گەورە بۆیە ئەی براو خوشکی خۆم خوای گەورەو میهرەبان هیچی لێ ون نابێت هەرچییەك کە لە (ئینتەرنێت) ئەنجامی دەدەیت دوو مەلائیکەی خوا ئەو کردەوانەت دەنووسن کە ئەنجامی ئەدەیت، وەکو خوای گەورە دەفەرموێت: { إِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِّيَانِ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ * مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ }(85).

واتە: کاتێ ئەو دوو فریشتەیە کردارێك تۆمار دەکەن کە لەلای ڕاست و لەلای چەپیەوە دانیشتوون * ئەو کەسە هەر وتەیەك هەر کردارێك کە ئەنجامی دەدات چاودێری بەسەرەوەیە تۆماری دەکەن.

---

(85) سورة ق: الآية ١٨.

العاشر: المشاركة في تقديم النافع المعين.

به شداربوون لەپێشكەش كردنی شتی باشی یارمەتیدەردا.

هەروەكو چۆن واجب و پێویستە لەسەر موسڵمان كە نەفسی خۆی دوور بگرێت و بپارێزێت لە فیتنەی (ئینتەرنێت) ئاوایش پێویست و واجبە لەسەری كە نەفسی خۆی نەگرێتەوە لە كارە بە سوودو خەیرییەكان بە تایبەتی ئەگەر خاوەنی زانین و تایبەتمەندی بوو لەو كارە خێرەدا، بەڵام ئەگەر شارەزایی و كەم و كورتی هەبوو یان بووە هۆی ناتەواوی لەبەرەو پێش بردنی ئەو كارەدا ئەوە با خۆی دوور بگرێت، بەڵام ئەگەر توانیتی با هەر كارێك كەمایەی خەیرە ئەوە بەرەو پێشەوەی بەرێت بە پێی توانای خۆی، لە بەشداربوون و یارمەتیدان و چاودێریكردن و بڵاو بوونەوەی ئەو كارە باش و خێرەدا، وەك دروستكردنی (سایت و منتدیات و ئەو جۆرە ماڵپەڕانەی كەوا خزمەتە بە ئیسلام) ئەگەر توانای هەبوو سایتێكی ئایینی دروست بكات یاخود لەڕووی ماددییەوە سەرپەرشتی بكات وە یاخود توانای نووسینەوەی ئەو مەقالەو گۆڤارانەی لەسایتەكاندا بڵاو دەكرێنەوە بنووسێتەوە، ئەوە بێگومان كارێكی باشی كردووەو وەلای خوای گەورەو میهرەبان ون نابێت و پاداشتی خۆی لای خوا وەردەگرێت إن شاء الله وەكو خوای

پەروەردگار دەفەرمووێت: { فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ * وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ }(86).

واتە: هەركەسێك بە ئەندازەی وردیلەیەك چاكەی كردبێت دەیبینێتەوە * وە هەركەسێك بە ئەندازەی وردیلەیەك خراپەی كردبێت دەیبینێتەوە .

---

(86) سورة الزلزلة: الآية ٦-٧.

چاكەو بەشداری كردنی كاری باشە یاخود هاندان و یارمەتی كەسانێك بكەیت لە كاری باش و بەسوودا ئەوا ئەجرو پاداشتی ئەو خێرەی ئەوانت بۆ دێت بێ ئەوەی لەوانیش كەم ببێتەوە، وەكو پێغەمبەری خۆشەویست دەفەرموێت: { كُلُّ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ والدّالُّ على الخيرِ كفاعِلِهِ }(87).

واتە: هەموو چاكەیەك خێرە ئەو كەسەی خەڵكی فێری خێر دەكات ئەوە خێری وەك ئەو كەسە وایە كە خێرەكە دەكات.

الحادي عشر: إنكار المنكر.

نەهی كردن و ئینكاریكردن لە خراپەكاری.

لەسەر بەكارهێنەری (ئینتەرنێت) پێویستە بەرهەڵستی و ئینكاری لە نەفسی بكات لەو شتانەی كەتاوانەو خراپەیەو ناشرینە كاتێك لە شاشەی كۆمپیوتەرو ئینتەرنێتەكەی دەیبینێت، وە بەرهەڵستی و ئینكاری بكات لەو شتە خراپانەی كە لە (فەیسبووك و ئینتەرنێت)و سایتەكاندا بڵاو دەكرێنەوە، بە پێی تواناو دەسەڵاتی لە نەهی كردنی، وە (عیلم ـ و حیكمەت)ەوە بێت وەكو خوای گەورە دەفەرموێت:

﴿قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي }(88).﴾

واتە: بڵێ ئەمە ڕێگای منە بانگی خەڵكی دەكەم بۆ لای خوا (عَلَـى بَصِـيرَةٍ) أي: على عیلمٍ﴾

(87) صحيح البخاري برقم (١/٣٧٤). صحيح مسلم برقم (١٠٠٥). جامع الصحيح (ج/٣- ص/١٤٠).

(88) سورة يوسف: الآية ١٠٨.

واتە: لەسەر (زانست و زانیاری) من و ئەوانەش کە شوێنم کەوتوون.

وەلە ئایەتێکی تردا خوای گەورە دەفەرموێت: { ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ }(89).

واتە: بانگی خەڵکی بکە بۆ ڕێگای خوا (بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ) بە لێزانی و بە دانایی و ئامۆژگاری چاك و شیرین، پاشان ئەگەر تووشی (مجادلة)و موناقەشە بوویت ئەوا (وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ) واتە: لە گەڵیان بدوێ و موناقەشە بکە بە جوانترین شێوە، چونکە (إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ) بێ گومان پەروەردگارت خۆی زاناترە چاك دەزانێت بە وانەی کە گومڕابوون و لایان داوە لە ڕێگاکەی، وە هەر خۆیشی باش دەزانێت بە وانەی لەسەر ڕێگای ڕاستن.

پێغەمبەری ئازیزو خۆشەویست لە حەدیسێکی صەحیحدا دەفەرمووێت:

عن أبي سعيد الخدري رضي الله عنه قال سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم { يقول من رأى منكم منكرا فليغيره بيده فإن لم يستطع فبلسانه فإن لم يستطع فبقلبه وذلك أضعف الإيمان }(90).

واتە: ئەگەر هەریەکێك لەئێوە خراپەیەکی بینی با بەدەست بیگۆڕێت، ئەگەر لە توانایدا نەبوو با بە زمانی بیگۆڕێت، ئەگەر بەمەش نەیتوانی بابە دڵ پێی ناخۆش بێت، ئەمەش لاوازترین پلەی (ئیمان)ە باوەڕە.

---

(89) سورة النحل: الآية ١٢٥.

(90) صحيح الترغيب والترهيب للألباني (ج/٢-ص/٢٨٣).

وە سیفاتی مرۆڤی ئیماندارو باوەڕدار ئەوەیە ئامۆژگاریكارو خەمخۆری یـەكتربن و هانی یەكتری دەدەن لەسەر كاری باش و ڕێگری لەیەكتری دەكـەن لەسـەر كـاری خراپە، وەكو خوای پەروەردگار لە قورئانە پیرۆزەكەیدا دەفەرمووێت: {وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيـــزٌ حَكِيمٌ}(91).

واتە: پیاوان و ئافرەتانی باوەڕدار هەندێكیان یارمەتیدەرو خۆشەویستی هەندێكی تریانن فەرمان دەكەن بە چاكە بەوەی كاری باش و كردەوەی بەهەشتی ئەنجام بدەن بۆ ئەوەی خوای گەورە بیان كاتە بەهەشتەكەی خۆیەوە، وە ڕێگری و نەهی یەكتر دەكەن لە خراپە.

وە خوای گەورە چەند سیفەتێكی ئیمانـدارانی پیـاوان و ئافرەتـان بـاس دەكـات كەبریتین لە:

یەكەم: يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ فەرمان دەكەن بە چاكە.

دووەم: وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ ڕێگری دەكەن لە خراپە.

سێ یەم: وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وە نوێژیش ئەنجام ئەدەن .

چوارەم: وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وە زەكاتیش دەدەن.

پێنجەم: وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وە گوێڕایەڵی خواو پێغەمبەرەكەیان دەكەن.

جا لەم ئایەتە پیرۆزەی قورئانەوە ئەوەمان بۆ ڕوون دەبێتەوە كە (ئەمر كـردن بـە چاكەو ـــ نەهی كردن لە خراپە) لە پێش (نوێژو ـــ ڕۆژو ـــ زەكـات و ـــ

(91) سورة التوبة: الآية ٧١.

هەموو عیبادەتەکانی ترەوەیە)!!! واتە: ئەمرەکە زۆر گرنگە بۆیە خوای گەورە لەپێش ئەم کارە گرنگانەوە باسی کردووە.... بەڵام ئەوەمان بیر نەچێت ئەمر کردن بە چاکەو ڕێگری کردن لە خراپە، چۆنێتی ئەدا کردنەکەی حیکمەت و زانستێکی زۆری ئەوێت ! ئەم چۆنێتی ئەداکردنەش بە خۆشارەزاکردن لە (قورئان و سوننەت) ئەبێت، بە تێگەیشتنی (سەلەف)ی ئوممەت واتە (پێشینی) ئەم ئوممەتە کە صەحابە تابعین و تابعی تابعین ئەبێت، وە ئەوانەی شوێن ئەوانیش دەکەون بەو شێوەیەی کە صەحابە شوێن پێغەمبەر (صلی الله علیە وسلم) کەوتن، جا ئەگەر ئێمە (شتی خراپ وەك: ڕەسمی خراپ و نووسینی خراپ و ڤیدیۆی خراپ و هەرشتێك کە خوا پێی ناخۆشە) بینیمان یاخود خۆمان ئەنجامی بدەین ئەوا خۆمان شوبهاندووە بە کافرانەوە ! پەنا ئەگرین بەخوا، جا ئەگەر بێت و ئەو ئەمرەی خوامان شکاند

کەبریتییە لە (ئەمرکردن بە چاکەو ــــ نەهی کردنە لە خراپە) ئەوا سیفەتێك لە سیفەتەکانی مونافیقانو بێ باوەڕانمان ئەنجام داوە، چونکە ئەوان یارمەتی یەکتری ئەدەن لەسەر خراپەکاری، چونکە ئەگەر وامان نەکرد ئەوا یەکێك لەسیفەتە خراپەکانی(کافر)و بێباوەڕو (مونافیقان)مان جێ بەجێ کردووە وەکو خوای پەروەردگار لە قورئانە پیرۆزەکەیدا دەفەرموێت: { الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمُنْكَرِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ نَسُوا اللَّهَ فَنَسِيَهُمْ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ هُمُ الْفَاسِقُونَ}[92].

(92) سورة التوبة: الآية ٦٧.

واتە: پیاوانی دووڕوو و ئافرەتانی دوو ڕوو هەندێکیان لـە هەنـدێکیانن، فـەرمان دەکەن بە خراپەو ڕێگری یەکتری دەکەن لە چاکە و باوەڕهێنـان بـە خـواو نـەهی لەیەکتری دەکەن لەسەر ئەخلاق و ڕەوشتی بەرز وە لە کاروو کردەوەی باش وە لـە ئادابی جوان و بەپێز، وە دەستیان دەنووقێنن و دای دەخەن لـە خێـرو ڕێگاکـانی چاکەکاری، خوایان لەبیر چۆتەوەو یادی ناکەنەوە، بۆیە خواش فەرامۆشی کردوون و وازی لێ هێناون، وە مۆفەقیان ناکات بۆ خێر، وە نایشیان کاتە بە هەشـتەوە، بل يتركهم في الدرك الأسفل من النار, خالدين فيها مخلدين. بەڵکو دەیان کاتە ژێر ژێرەوەی ئاگری دۆزەخ، تێیدا دەمێننەوە بە هەتا هەتایی، بە ڕاستی دوو ڕووەکان هەر ئەوانەن دەرچوو لەسنوور. { وَعَدَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْكُفَّارَ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا هِيَ حَسْبُهُمْ وَلَعَنَهُمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُقِيمٌ }(93).

واتە: خوا بەڵێنی داوە بە پیاو و ئافرەتە دوو ڕووەکان و بە بێ باوەڕەکـانیش بـە ئاگری دۆزەخ دەمێننەوە تێیدا بە هەمیشەیی وە ئاگری دۆزەخیان بەسە، وە خـوا نەفرەتی لێکردوون وە سزای هەمیشەییان بۆ هەیە.

وە ئەمرکردن بە چاکەو نەهی کردن لە خراپـە لـە پـێش نوێـژو ڕۆژوو زەکـات و زۆربەی عیبادەتەکانەوەیە، وە ئەمەش هیچ بەلاتەوە سەیر نەبێت، چونکە خـوای گەورە ئەمری واپێ کردووینە ئەگـەر خۆمـان بـە موسـڵمان دابنـێین، هـەروەکو دەفەرمووێت: { وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِـالْمَعْرُوفِ

---

(93) سورة التوبة: الآية ٦٨.

وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ }(94).

واته: پیاوان و ئافرەتانی باوەڕدار هەندێکیان یارمەتیدەرو خۆشەویستی هەندێکی تریانن فەرمان دەکەن بە چاکە بەوەی کاری باش و کردەوەی بەهەشتی ئەنجام بدەن بۆ ئەوەی خوای گەورە بیان کاتە بەهەشتەکەی خۆیەوە، وە ڕێگری و نەهی یەکتر دەکەن لە خراپە. وەئەگەر بێت و (ئەمر نەکەین بە چاکەو ڕێگری نەکەین لە خراپە) ئەوا (لەعنەتی خوایی) دەڕژێت بەسەرماندا، خوا بمانپارێزێت.

وەکو خوای پەروەردگار دەفەرمووێت:

{لُعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى لِسَانِ دَاوُودَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ * كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ}(95).

واته: خوای گەورە لەعنەتی لە بەنو ئیسرائیل کرد لەسەر زمانی داودو عیسای کوڕی مەریەم لە زەبوورو ئینجیلدا لەعنەتیان لێکرا، وە خوا لەعنەتی بۆ ناردن، بۆ؟ ذالِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانوا يَعْتَدونَ

واته: چونکە سەرپێچی فەرمانی خوایان دەکردو دەست درێژیان دەکرد،

كَانوا لا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانوا يَفْعَلون * واتە: بۆیە لەعنەتییان لێکرا کە ئەگەر مونکەرێك یان خراپەیەك دەکرا، لا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ نەیان دەوت کاکە ئەوە خراپەیە مەیکە، بابە ئیشی من نییە من حەقم

---

(94) سورة التوبة: الآية ٧١.

(95) سورة المائدة: الآية ٧٨-٧٩.

چییە، كەس ناچێتە قەبری كەسەوە، كەس بەئاگری كەس ناسووتێت، هەركەسە پێویستە دەست بەكلاوی خۆیەوە بگرێت با نەیبات[96].

وە لە كۆتاییدا خوشك و برایانی خوێنەرو خۆشەویست، ئایا هەست ناكەیت كاتێك چاو و دڵت ئەم دیوو ئەودیو دەكات بۆ وێنەی خراپ، ئایا لەو كاتەدا هەست بە تاریكیەك ناكەیت لە دڵتا، وە بە لاوازییەك لە لاشەتدا، وە ئایا سەیر نییە بە لاتەوە كە كاری چاكت ناوێت (وەرعت)[97] هەیە لە كاری چاكەدا، وە (رەغبەتت) ئارەزووت هەیە لە كاری خراپەدا، وە ئایا هەست ناكەیت كە تۆ مطالعەی خراپە دەكەیت لە سەر (ئینتەرنێت) وە كاتەكانت بە فیڕۆ و بەزایە دەدەیت بە گوێ گرتن لە فلان و فلان، ئایا هەست ناكەیت كاتێك كاتێكی زۆرت دەڕوات لەسەر (ئینتەرنێت) بێ ئەوەی سوودو قازانجێكت بەدەست كەوتبێت، ئایا كەمێك تونای بیركردنەوەت نییە؟

كەبیر بكەیتەوە لە بەفیڕۆدانی كاتەكانت كە چەندە زەرەرت كردووە و چەندە تووشی تاوان و سەرپێچی بوویتە بە هۆی ئەوەی كاتێك تەنیایت بیر لە چاودێری خوا (جل وعلا) ناكەیتەوە، دە لە خوا بترسە كاتێك كە توانات هەیە تاوان ئەنجام بدەیت، چونكە خواش توانای زۆر زۆر لە تۆ زیاترە كەوا تۆڵەت لێ بسێنێت و سزات بدات، لەخوا بترسە كاتێك كە تەنهایت و كەست لێوە دیار نییە, چونكە

---

(96) **ئەم تەفسیرە لە كیتابی ئەمر بەچاكەو نەهی كردن لەخراپەی (د.عبداللطیف أحمد مصطفى أبو عبدالحق الكردي ـ حفظه الله) وەرم گرتووە. خوا بیپارێزێت.**

(97) **ورع: واتە: ئەو كەسەی كە خۆی لە تاوانو گوناە بگرێتەوە، پێی دەڵێن ـوەرعی ـ هەیە لەو شتەدا.**

خوای گەورە بیٚ ئەوەی کەس ببیبنیٚت و فەرمانی پیٚ بکات تۆڵەت لیٚ دەسیٚنیٚت و سزات دەدات و ڕووحت دەکیٚشیٚت .

أسأل الله "بأسمائه الحسنى وصفاته العلى" أن يجنبنا الفتن ما ظهر منها وما بطن وأن يجعلنا مفاتيح للخير، مغاليق للشر، مباركين أينما كنا

والحمد لله رب العالمين

لە بڵاوکراوەکانی ماڵپەڕی ئیمان وەن

www.iman1.com

هەمیشە لەگەڵمان بن بۆنویٚ بوونەوەی ئیمان

imanonekurd@yahoo.com